

ΓΡΑΦΙΚΟΣ ΚΟΣΜΟΣ

15 ΙΟΥΝΙΟΥ 1881.

ΕΤΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

ΤΕΥΧΟΣ ΑΒ'.

ΠΕΡΙ ΠΛΗΜΜΥΡΙΔΟΣ

Ἡ

ΠΑΛΟΙΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΜΠΩΤΙΔΟΣ.

ὑπό

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΣΤΑΜΑΤΙΑΔΟΥ (Ἰατροῦ).

Τὴν θεωρίαν περὶ τῆς κανονικῆς κινήσεως τῶν θαλασσιῶν ὑδάτων κατὰ διαφόρους αἰγιαλοὺς καὶ ἰδίως εἰς τὰ παράλια τοῦ Ὀκεανοῦ, περὶ τῆς πλημμυρίδος δὴλον ὅτι, δυσκόλως κατανοοῦσι διδάσκαλοι τε καὶ μαθηταί, ὅπως ἐκτίθεται ἐν τοῖς διδακτικοῖς βιβλίοις. Ἡ θεωρία αὕτη δὲν ἐξηγεῖ ἀποχρόντως τὴν αἰτίαν τῆς Πλημμυρίδος, εἰς τὸ ἀπώτατον τῆς γῆς σημεῖον ἀπὸ τοῦ Ἡλίου καὶ τῆς Σελήνης. Κατὰ τὴν θεωρίαν ταύτην, εἰς τὸ μέρος τῆς γῆνιου ἐπιφανείας, τὸ ἐστραμμένον ἐκάστοτε ἀποθὲν τῆς Σελήνης ἢ τοῦ Ἡλίου, τὰ ὕδατα ὑψίστανται ἤττονα ἔλξιν, παρ' ὅσῃν αἰσθάνονται εἰς οἰονδήποτε ἕτερον μέρος τῆς ἐπιφανείας τῆς, καὶ ὅτι κατὰ συνέπειαν ἡ γῆνη σφαῖρα ὅλη ἀποσύρεται ἀπὸ τῶν ὑδάτων τῆς ἀντιθέτου πλευρᾶς, καὶ τοιουτοτρόπως τὸ ὕδωρ

δῆθεν συσσωρευόμενον ὀπισθεν προξενεῖ τὴν πλημμυρίδα εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο ἐπίσης ὡς καὶ εἰς τὸ μέρος ὅπου ἡ δύναμις τῆς ἔλξεως ἐπενεργεῖ κατακόρυφα.

Εἶναι παράδοξον πῶς τόσον μέγας παραλογισμὸς ἐγένετο ἀνεξετάστως δεκτὸς ὑπὸ τῶν συγγραφέων τῶν ἐν κοινῇ χρήσει διδακτικῶν βιβλίων. Τοιαύτη θεωρία ἀντίκειται τοσοῦτον εἰς πάντα τὰ γνωστὰ φαινόμενα καὶ νόμους τῆς φυσικῆς, ὥστε ἂν τὰ ὕδατα τῆς ἀντιθέτου πλευρᾶς τῆς γῆς δὲν ὑπέκειντο εἰς ἄλλην τινὰ ἐπιρροήν, εἰμὴ τὴν τῆς ἔλξεως, θὰ συνέβαινεν ἀποτέλεσμα ὅλως διόλου ἐναντίον ἐκείνου, ὅπερ διδάσκεται διὰ τῆς παραλόγου ταύτης ὑποθέσεως. Εἶνε δὲ δυνατόν νὰ ἀποδειχθῇ τοῦτο σαφῶς καὶ πιστικώτατα διὰ πειράματος, ὡς πᾶν ἄλλο φαινόμενον εἰς τὴν πειραματικὴν φιλοσοφίαν.

Ἀπεδείχθη διὰ πειραμάτων ὅτι ὅλα τὰ σώματα ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς τὸ μεσονύκτιον εἰσι βαρύτερα παρ' οἰανδήποτε ἄλλην ὥραν τοῦ ἡμερονυκτίου, καὶ ὅτι ὅτε ἡ νέα Σελήνη συμβαίνει νὰ γίνηται τὸ μεσονύκτιον, ἡ αὔξησις αὐτῆ τῆς ὀγκῆς, ἤτοι βαρύτες, ἦν ἡ ὕλη ὑψίστανται εἰς τοῦτο τὸ μέρος τῆς γῆνιου ἐπιφανείας

εἶνε ἔτι μεγαλύτερα. Ἐνῶ ἂν ἡ μνησθεῖσα θεωρία ἦτο ὀρθή, ἡ ἔλξις ἦθελε παράξει ἀκριβῶς τὸ ἐναντίον ἀποτέλεσμα, τουτέστιν ἡ ὕλη θὰ ἐβάρυνεν ὀλιγώτερον τὸ μεσονύκτιον, παρ' ἄλλην τινα ἐκ τῶν εἰκοσιτεσσάρων ὥρων. Βίς τὸ πρὸς τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην ἐστραμμένον μέρος τῆς γῆς ἡ βαρύτες τῶν σωμάτων εἶνε ἐλάττων, ὡς ὤφειλε νὰ ᾔη, συμφώνως πρὸς τὴν θεωρίαν ἣν προτιθέμεθα νὰ συστήσωμεν ἐν τῇ παρουσίᾳ σκιαγραφία.

Ἡ ἀλήθεια τοῦ φαινομένου τούτου εὐκόλως ἐξηγεῖται. Ὑπόθεσις ὅτι ἡ γῆ κατεῖχε θέσιν τινα ἐν τῷ κενῷ χώρῳ, ὅπου δὲν ὑφίστατο οὐδὲν ἔλξιν τοῦ ἡλίου ἢ οὐδενὸς ἑτέρου σώματος. Τότε ἡ βαρύτες θὰ ἦτο ἴση ἐφ' ὅλων τῶν μερῶν τῆς γῆτινος ἐπιφανείας, ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι εἶνε ἐντελῶς σφαιρική καὶ ἡρεμοῦσα ἀκίνητος. Ἀλλ' ἅμα ὑποθετῆ ὅτι εὐρίσκεται ὑπὸ τῆν ἐλκυστικὴν ἐπιρροὴν τοῦ ἡλίου, τότε ὅλα τὰ μέρη τῆς ὕλης τὰ ἀπωτάτω τοῦ ἡλίου κείμενα ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς, θὰ ἤσθάνοντο τὴν δυνάμιν τῆς ἔλξεως τοῦ τε ἡλίου καὶ τῆς γῆς, καὶ ἀμφότεραι αὐταὶ αἱ δυνάμεις θὰ ἐνήργουν εἰς τὴν αὐτὴν εὐθειαν γραμμὴν, ἀλλὰ κατ' ἀντιθέτους διευθύνσεις. Ὅθεν προέρχεται μείωσις βαρύτητος εἰς ἐν μέρος καὶ αὐξήσις αὐτῆς εἰς τὸ ἀντίθετον μέρος τῆς γῆς. Τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα συμβαίνει μεταξὺ γῆς καὶ σελήνης ὑπὸ τὰς αὐτὰς περιπτώσεις. Δὲν εἶνε λοιπὸν ἀληθές ὅτι ἐλάχιστον βαθμὸν ἔλξεως ὑφίστανται τὰ ὕδατα τῶν ἀντιθέτων μερῶν τῆς γῆτινος ἐπιφανείας καὶ ἀπωτάτω τοῦ ἡλίου, ἢ τῆς σελήνης κειμένων. Ἀληθεύει μὲν ὅτι ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη ἔχουσιν ἥττονα ἐλκυστικὴν δυνάμιν ἐπὶ τῶν μορίων τῆς ὕλης εἰς τοῦτο τὸ μέρος τῆς γῆτινος ἐπιφανείας, παρ' ὅσῃν ἔχουσιν ἐπὶ τῶν μορίων ὕλης ἐστραμμένης πρὸς τὰ οὐράνια ταῦτα σώματα. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ ἔλξις μειοῦται ἀναλόγως πρὸς τὴν αὐξήσιν τοῦ τετραγώνου τῆς ἀποστάσεως, ἡ ἐλκυστικὴ δυνάμεις τῶν δύο τούτων σωμάτων ἐφ' οὐδὲν ποτε σημείου τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς δὲν δύναται οὐδὲ κατὰ μικρὸν νὰ παραβληθῆ πρὸς τὴν ἔλξιν τῆς γῆς αὐτῆς ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ μέρους τῆς ἐπιφανείας τῆς. Ἐπειδὴ δὲ τὰ πόρρω κείμενα μέρη τῆς ὕλης ὑφίστανται τὴν ἔλξιν τοῦ ἡλίου καὶ τῆς Σελήνης, προσ-

θῆκη τῆς ἔλξεως τῆς ἰδίας γῆς, ταῦτα ἔλκονται μετὰ μείζονος δυνάμεως πρὸς τὸ κέντρον τῆς γῆς ἢ τὰ μέρη ἄλλων μερῶν.

Κατὰ συνέπειαν δὲν εἶνε δυνατὸν ν' ἀληθεύῃ ὅτι ἡ γῆ ὅλη ἀποσύρεται ἀπὸ τῶν ὑδάτων καὶ ὅτι ἡ πλημμυρίς γίνεται ἕνεκα τῶν ὀπισθεν αὐτῆς βραδυνόντων ὑδάτων.

Πῶς θὰ ἐξηγήσωμεν λοιπὸν τὴν σύμπτωσιν τῆς Πλημμυρίδος συγχρόνως ἐπὶ τῶν ἀντιθέτων σημείων τῆς γῆς; ἂς ἴδωμεν. Ἐν πρώτοις ὑπόθεσις ὅτι ἡ γῆ κατέχει θέσιν τινα ἐν τῷ κενῷ χώρῳ ἐν πληρεῖ ἡρεμίας μένουσα. Ἐπειτα ὑπόθεσις ὅτι ὁ ἥλιος ἔρχεται εἰς τὴν θέσιν του, καὶ ὅτι ἡ γῆ ἀρχίζει τὸν δρόμον τῆς ὁδεύουσα 68,000 μίλλια καθεκάστην ὥραν ἐν τῇ τροχιᾷ τῆς περὶ τὸν ἥλιον. Πρὸς τούτοις δὲ ὑπόθεσις ὅτι ἡ γῆ περιστρέφεται ἅπαξ μόνον ἐπὶ τοῦ ἄξονός της κατὰ τὸ διάστημα μιᾶς περιόδου περὶ τὸν ἥλιον. Οὕτω πῶς τὸ αὐτὸ μέρος τῆς ἐπιφανείας της θὰ ᾔη ἐστραμμένον πρὸς τὸν ἥλιον, καθ' ὅλα τὰ μέρη τῆς τροχιᾶς της. Κατὰ συνέπειαν μία ἡλιακὴ πλημμυρίς θὰ ὑπάρχῃ εἰς τὸ αὐτὸ ἀείποτε μέρος τῆς ἐπιφανείας της, προξενουμένη ὑπὸ τῆς κεντρομόλου δυνάμεως, τὸ μέρος δὲ ἐκεῖνο εἶνε τὸ πλέον μεμακρυσμένον ἀπὸ τοῦ ἡλίου. Νῦν καὶ ἡλιακὴ πλημμυρίς θὰ ἔχουσιν αἰδίου δεσποτείαν ἐπ' αὐτοῦ τοῦ μέρους, ἀλλὰ τὰ ἐκεῖ συσσωρευμένα ὕδατα θὰ μένουσιν ἀκίνητα διατηροῦντα τὴν ἰσορροπίαν των ἕνεκα τῆς ἀδιαλείπτου ἐνεργείας τῆς κεντρομόλου δυνάμεως, ἀπαραλλάκτως ὡς συμβαίνει εἰς δοχεῖον πλήρες ὕδατος ἐξαρθώμενον διὰ σχοινίου ἐκ τῆς χειρὸς, ἔχον δὲ πυθμένα ἐξ ἐλαστικοῦ κόμμεως, καὶ δίκην σφενδόνης περιδονούμενον, ὅτε βλέπομεν τὸν πυθμένα αὐτοῦ κυρτούμενον καὶ ἐξέχοντα. Αὐτὸ τοῦτο παρατηρεῖται εἰς τὰ ὕδατα ἐπὶ τοῦ ἀντιθέτου μέρους τῆς γῆς, κινουμένης περὶ τὸν κεντρικὸν ἥλιον διὰ ταχύτητος 68,000 μιλίων τὴν ὥραν.

Ἀλλὰ γίνονται πάντοτε δύο ἡλιακαὶ πλημμυρίδες ἐπὶ ἀντιθέτων μερῶν τῆς γῆς ταύτοχρόνως, ὡστε ἡ ἀνωθι ἐξήγησις αἰτιολογεῖ μόνον τὴν ἡλιακὴν πλημμυρίδα, ἣτις συμβαίνει ἐπὶ τοῦ ἀπωτάτω τοῦ ἡλίου κειμένου σημείου τῆς γῆς. Πῶς λοιπὸν ἔχομεν νὰ ἐξηγήσωμεν καὶ τὸ φαινόμενον τῆς κατὰ πρόσωπον τοῦ ἡλίου περὶ με-

σημβρίαν συμπιπτούσης πλημμυρίδος; Κατὰ τὸν πασίγνωστον νόμον τῆς πλανητικῆς κινήσεως, ἡ κεντρόφυξ καὶ ἡ κεντρομόλος δυνάμεις ἀντισταθμίζουσιν ἀλλήλας. Ἡ πρώτη βιάζει τὴν γῆν νὰ φύγῃ ἀπὸ τὸ κέντρον τῆς κινήσεώς της, ἐνῶ ἡ δευτέρα τὴν ἀναγκάζει νὰ πέσῃ ἐπὶ τοῦ κεντρικοῦ φωστῆρος, καὶ πάντα τὰ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας αὐτῆς ὄντα ἐπενεργοῦνται ὁμοιοτρόπως. Ὅθεν τὰ μέρη τοῦ ὕδατος, εὐχερέστερον κινούμενα μεταξὺ των, ἔλκονται εὐκολώτερον ἢ τὰ στερεὰ αὐτῆς μέρη κατ' ἀντιθέτους διευθύνσεις, ἢ συσσωρευσις τῶν ὑδάτων ἀπὸ τὸ ἐν μέρος προξενεῖται ὑπὸ τῆς κεντρόφυγος, εἰς δὲ τὸ ἕτερον ὑπὸ τῆς κεντρομόλου δυνάμεως. Ἀλλ' ἐπειδὴ αἱ δύο αὐταὶ δυνάμεις εἰσὶ περίπου ἰσόβαθοι εἰς ὅλα τὰ μέρη τῆς τροχιᾶς τῆς γῆς, καὶ αἱ πλημμυρίδες ὁμοίως ἐπὶ τῶν ἀντιθέτων σημείων τῆς ἐπιφανείας της πρέπει νὰ ὦσι σχεδὸν ἰσόβαθοι. Ἡ κεντρόφυξ δυνάμεις προέρχεται ἐκ τῆς περιστροφῆς τῆς γῆς κύκλῳ τοῦ ἡλίου, ἡ δὲ κεντρομόλος προξενεῖται ὑπὸ τῆς ἐν τῷ μεγάλῳ κεντρικῷ ἄστρῳ ἐδρευούσης δυνάμεως τῆς βαρύτητος.

Δὲν πρέπει ὅμως νὰ νομίσωμεν ὅτι ἡ γῆ ἐν τῇ τροχιᾷ αὐτῆς κινῆσει αἰσθάνεται τὸ ἀποτέλεσμα τῶν δύο τούτων δυνάμεων ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας της μόνον. Πᾶν μόνον τῆς ἀπαρτιζούσης τὴν γῆν ὕλης αἰσθάνεται κεντρόφυγα καὶ κεντρομόλον δυνάμιν. Ἐνῶ ὁ ἡμέτερος Πλανήτης κινεῖται περὶ τὸν ἥλιον αἱ δύο αὐταὶ δυνάμεις εἰσὶν ἀκριβῶς ἰσόβαθοι εἰς τὸ κέντρον τῆς γῆς. Ἀλλ' ἡ ὕλη ἢ πορρωτάτω τοῦ ἡλίου κειμένη ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας της αἰσθάνεται κεντρόφυγα δυνάμιν ὑπερβαίνουσαν τὴν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ σημείου ὑπάρχουσαν κεντρομόλον δυνάμιν, καὶ ἡ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας της ὕλη ἢ ἀντικρῶ τοῦ ἡλίου κειμένη οὕσα πλησιέστερα πρὸς αὐτὸν αἰσθάνεται κεντρομόλον δυνάμιν ὑπερβαίνουσαν τὴν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ σημείου ἐπενεργούσαν κεντρόφυγα δυνάμιν. Ἀλλ' αἱ δύο αὐταὶ ὑπερβολαὶ εἰσὶν ἴσαι, ὅθεν συμβαίνουσιν ἰσόβαθοι ἡλιακαὶ πλημμυρίδες ἐπὶ τῶν σημείων τούτων, ἐνῶ ἐν τῷ κέντρῳ τῆς γῆς ὑπάρχει ἀκριβῶς ἰσορροπία τῶν δύο δυνάμεων.

Ὑπόθεσις ὅτι ἡ ὕλη ἐξ ἧς ἡ γῆ σύγκειται συνεπικνωτοῦ εἰς μόνον τὸν ὄγκον ἐνός κυβικοῦ δακτύλου καὶ ὅτι τὸ τοιοῦτον μικρὸν σῶμα ἐτοποθε-

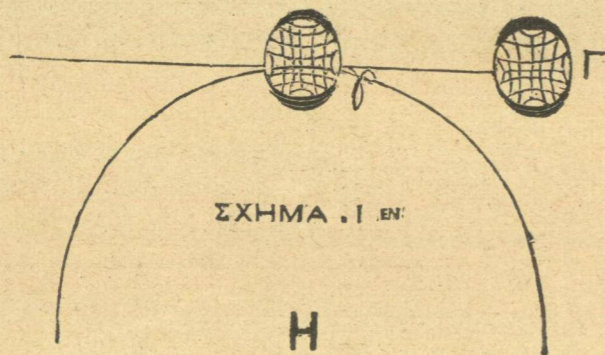
τεῖτο ἐν τῷ παρόντι κέντρῳ τῆς γῆς, ὑπόθεσις ἔπειτα ὅτι τῷ ἐδόθη ὄθησις κινούσα αὐτὸ εἰς τὰ πρόσω διὰ ταχύτητος ἴσης πρὸς τὴν κινούσαν τὸ κέντρον τῆς γῆς, καὶ ὅτι εἴλκετο ὑπὸ τοῦ ἡλίου κατὰ τὸν νόμον τῆς βαρύτητος. Ὁ μικρὸς λοιπὸν οὗτος ὄγκος, καίτοι ἴσος κατὰ τὴν μάζαν τῆς γῆς θὰ ἐκινεῖτο εἰς τὴν αὐτὴν καμπύλην γραμμὴν εἰς ἣν κινεῖται τὸ κέντρον τῆς γῆς καὶ μετὰ τῆς αὐτῆς ταχύτητος. Ἀλλ' ὑπόθεσις ὅτι ὁ στερεὸς οὗτος δάκτυλος ὕλης ἐτοποθετήθη 4,000 μίλλια πορρωτέρω τοῦ ἡλίου, τουτέστιν ἐν τῷ σημείῳ ἐκείνῳ τοῦ κενοῦ χώρου, ὅπου ἡ γῆτινος ἐπιφάνεια κεῖται ἀπώτερον τοῦ ἡλίου. Ὁ ἀντικαθιστῶν ἅπασαν τὴν μάζαν τῆς στερεᾶς οὗτος δάκτυλος, τότε θὰ ἐκινεῖτο εἰς μακρυτέραν καμπύλην παρ' ὅτι κινεῖται τανῦν εὐρισκόμενος ἐν τῷ κέντρῳ τῆς γῆς ὡς προὑπεθέσαμεν. Ἀλλ' ὁμοίως ἐκτελῶν ἐπὶ τῆς μακροτέρας ταύτης καμπύλης μίαν περιοδείαν περὶ τὸν ἥλιον εἰς τὸν αὐτὸν χρόνον, κατ' ὃν ἐξετέλει μίαν περιοδείαν ἐπὶ τῆς βραχυτέρας καμπύλης γραμμῆς, ὅτε εὐρίσκειτο εἰς τὸ κέντρον τῆς γῆς, ἡ κεντρόφυξ δυνάμεις θὰ ἤλαττουτο πολὺ, ἡ δὲ κεντρομόλος δυνάμεις θὰ ἤλαττουτο ἀναλόγως, ὡστε ὁ στερεὸς κυβικὸς δάκτυλος, ἢ θὰ ἐγκαταλίμπανε ὀλοτελῶς τὴν συνοδείαν τοῦ ἡλίου, ἢ θὰ ἐκινεῖτο εἰς νέαν τινα τροχίαν. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐπιρεζίζονται τὰ ὕδατα ὑπὸ τῆς κεντρόφυγος δυνάμεως εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο τῆς γῆτινος ἐπιφανείας, δηλονότι τείνουν εἰς τὸ νὰ ἐκτροχιασθῶσι.

Ἄς ὑποθέσωμεν πάλιν ὅτι ἡ συμπεκνωθεῖσα αὕτη ὕλη τῆς γῆς ἐντός ἐνός κυβικοῦ δακτύλου εὐρίσκειται εἰς τὸ ἐγγυτάτω τοῦ ἡλίου σημεῖον ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς, τουτέστι 4,000 μίλλια πλησιέστερον τοῦ ἡλίου ἢ τὸ κέντρον τῆς γῆς. Τότε ὅλη ἡ μάζα τῆς γῆτινος ὕλης θὰ ἐκινεῖτο ἐντός καμπύλης γραμμῆς βραχυτέρας παρ' ὅταν εὐρίσκειται ἐν τῷ κέντρῳ. Ἀλλ' ἐπειδὴ θὰ ἐξετέλει τὴν περὶ τὸν ἥλιον περιοδείαν της ἐν τῷ αὐτῷ χρονικῷ διαστήματι, ἡ κεντρόφυξ δυνάμεις θὰ ἤλαττουτο, καὶ ἐπειδὴ πρὸς τούτοις θὰ εὐρίσκειτο πλησιέστερον τοῦ ἡλίου, ἡ κεντρομόλος δυνάμεις θὰ ἤλαττουτο πολὺ ἕνεκα τῆς κεντρικῆς ἔλξεως. Ὅθεν κατὰ τὴν ὑπόθεσιν ταύτην, ἡ πεπυκνωμένη αὕτη μάζα τῆς γῆς θὰ ἐγκαταλίμπανε

επίσης την τροχιάν της, καὶ θὰ εἴλκετο ἐγγύ-
τερον πρὸς τὸν ἥλιον, καὶ πιθανὸν θὰ ἐπιπτεν ἐπ'
αὐτοῦ. Κατὰ τὴν ὑποτιθεμένην πρώτην περίπτω-
σιν, τῆς κεντρόφυγος ὑπερβαίνουσης τὴν κεντρο-
μόλον δυνάμιν τὸ σῶμα θὰ ἀπεμακρύνετο ἀπὸ
τὴν συνέχουσαν αὐτὸ κεντρικὴν δυνάμιν· κατὰ
δὲ τὴν δευτέραν, ἐπειδὴ ἡ κεντρομόλος εἶναι ὑ-
περτέρα τῆς κεντρικῆς δυνάμεως, τὸ σῶμα θὰ
ἐξετροχιάζετο ἐπίσης, συρόμενον πρὸς τὸ κέντρον
τῆς ἐλκυστικῆς δυνάμεως. Αἱ ὑποθέσεις αὗται
ἐγένοντο πρὸς ἐπίδειξιν τῆς ὑπερτερούσης δυνά-
μεως ἐκάστου εἴδους ἐπὶ ἀντιθέτων μερῶν τῆς
ἐπιφανείας τῆς γῆς. Αἱ ἐξ ἴσου ὑπερβάλλουσαι
οὖν αὗται δυνάμεις ἐνεργοῦσαι κατ' ἀντιθέτους
διευθύνσεις προξενοῦν τὰς ἀντιστοιχοῦσας ἡλια-
κὰς πλημμυρίδας. Τὰ μόρια τοῦ ὕδατος καθὸ εὐ-
χερῶς κινούμενα μεταξὺ τῶν, εὐκόλως ἐλαύνονται

εἰς ἀντιθέτους διευθύνσεις, ὑπὸ τῶν ἀντιθέτων
τούτων δυνάμεων. Ἄν ἡ γῆ ἦτον ἐντελῶς στε-
ρεὰ δὲν θὰ συνέβαινε τοιαύτη ἐξόγκωσις τῶν ὑ-
λῶν της οὔτε πλημμυρίς.

Ὀλίγαι λέξεις ἐνταῦθα περὶ τοῦ νόμου τῆς
βαρύτητος δὲν εἶνε ἀπὸ σκοποῦ. Πᾶν ὕλικόν σῶμα
ἔλκει πρ' ἐκεῖτὸ πᾶν ἄλλο ἐξ ὕλης συγκείμενον.
σῶμα μετὰ δυνάμεως ἴσης πρὸς τὴν ποσότητα
τῆς ὕλης ἢν ἕκαστον σῶμα περιέχει, καὶ ἡ δύ-
ναμις αὕτη ἐλαττοῦται ἀναλόγως πρὸς τὴν αὔ-
ξησιν τοῦ τετραγώνου τῆς ἀποστάσεως μεταξὺ
αὐτῶν. Δύο σώματα ἴσης μάζης πλησιάζουν
πρὸς ἄλληλα ἐξ ἴσου. Ἄλλ' ἂν ἓν σῶμα
περιέχει ὕλην τετραπλασίαν ἑτέρου, τὸ μικρότε-
ρον πλησιάζει πρὸς τὸ μεγαλύτερον μετὰ ταχύ-
τητος τετράκις μεγαλητέρας ἀφ' ὅτι τὸ μεγαλή-
τερον πρὸς τὸ μικρότερον. Ἄν ὑποθέσωμεν ὅτι,

ΣΧΗΜΑ . I . EN'

H

(ἴδε σελ. 989).

δύο τοιαῦτα σώματα, ἀφιστάμενα 10,000 μί-
λια ἀπ' ἀλλήλων, ἀνθέλκονται μετὰ τινος γνω-
στῆς δυνάμεως, ἂν ἡ μεταξὺ τῶν ἀπόστασις
αὐξηθῆ εἰς 200,000 μίλια, ἡ δυνάμις τῆς
ἔλξεως μεταξὺ τῶν δύο τούτων σωμάτων θέλει
καταντήσῃ εἰς τὸ ἓν τέταρτον μόνον. Κατὰ τὸν
αὐτὸν τρόπον ἡ γῆ τὸ ἀπώτατον ἀπὸ τοῦ ἡλίου
σημεῖον αὐτῆς, αἰσθάνεται ἡττονα βαθμὸν ἔλξεως
παρὰ ἢ ἐν τῷ κέντρῳ αὐτῆς ὕλη. Καὶ ἐπειδὴ ἡ

κεντρόφυξ δυνάμις πρὸς τούτοις εἶνε μεγαλητέρα
εἰς τούτῳ τὸ σημεῖον παρὰ εἰς τὸ κέντρον, ὑπάρ-
χει αὐτόθι περίσσευμα κεντρόφυγος ἐπὶ τῆς κεν-
τρομόλου δυνάμεως, ἱκανὸν ὅπως προξενήσῃ
ἡλιακὴν πλημμυρίδα. Εἰς δὲ τὸ ἀπέναντι ἢ ἐγ-
γυτάτω τοῦ ἡλίου μέρος τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς
ὑπάρχει, κατὰ τὸν αὐτὸν νόμον τῆς βαρύτητος,
ὡς δύναται ν' ἀποδειχθῆ δι' ἀκριβοῦς μαθηματι-
κοῦ ὑπολογισμοῦ, ὑπερβολὴ κεντρομόλου ἐπὶ τῆς

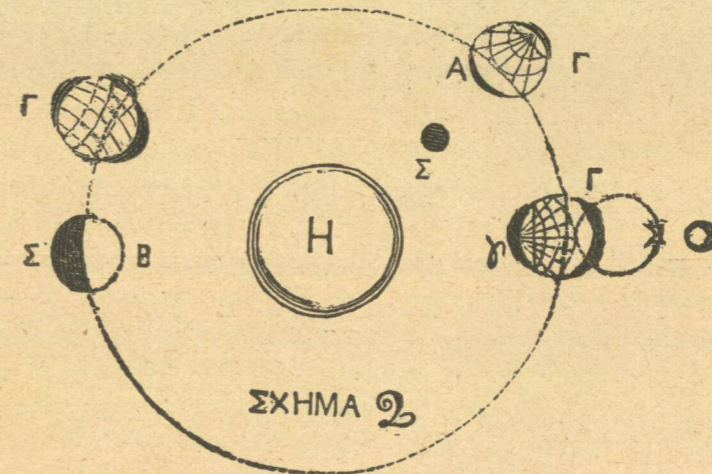
κεντρόφυγος δυνάμεως. Ὅθεν ἔχομεν καὶ εἰς
τούτῳ τὸ μέρος τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς ἡλιακὴν
πλημμυρίδα.

Μία ἐτι διασάφισις.

Ἄς ὑποθέσωμεν ὅτι ἡ γῆ εἰς Γ (Σχ. 1) κι-
νεῖται κατ' εὐθεῖαν γραμμὴν πρὸς τὸ γ. μετὰ
ταχύτητος 68,000 μιλίων τὴν ὥραν, καὶ ὅτι
ὅταν φθάσῃ τὸ σημεῖον γ. ὑποβάλλεται εἰς τὴν
ἐλκτικὴν ἐπιρροὴν τοῦ ἡλίου, τότε θὰ ἐκκλίνη
ἀπὸ τὸν εὐθὺν δρόμον της καὶ θελεῖ κινεῖσθαι
εἰς καμπυλόγραμμον τροχιάν κύκλω τοῦ ἡλίου.
Τὸ μέρος ἐκεῖνο τῆς ἐπιφανείας της τὸ ἀπώτερον
τοῦ ἡλίου ἐστραμμένον θέλει εἶνε 8,000 μίλια
μακρότερα ἀπὸ τὴν ἐλκτικὴν ἐπιρροὴν τοῦ ἡλίου,
παρὰ τὸ κατάντικρον αὐτοῦ μέρος τῆς ἐπιφανείας
της. Ὅθεν τὸ ἀπώτερον κείμενον σημεῖον θέλει
ἔχει μεγαλητέραν τάσιν νὰ ἐξακολουθῆ κινούμε-

νον κατ' εὐθεῖαν γραμμὴν μᾶλλον ἢ οἰονδήποτε
ἄλλο μέρος, καὶ ἡ τάσις αὕτη θέλει φανῆ εἰς τὴν
κίνησιν τῶν ὑδάτων τοῦ μέρους ἐκεῖνου διὰ τοῦ
φαινομένου τῆς πλημμυρίδος. Τὰ ὕδατα θὰ φέ-
ρονται κατὰ τὴν διεύθυνσιν τῆς ἐφαπτομένης
γραμμῆς τῆς σφαίρας. Τὸ δὲ ἐγγυτέρω τοῦ ἡ-
λίου μέρος τῆς γῆνης ἐπιφανείας, ἐπενεργούμε-
νον ὑπὸ τῆς ἔλξεως τῆς κεντρικῆς δυνάμεως ἰ-
σχυρότερα ἢ τὸ ἀπώτερον μέρος, θὰ ἔχει ὀλιγο-
τέραν τάσιν τοῦ κινεῖσθαι πρὸς τὴν ἐφαπτομένην
γραμμὴν τῆς γῆνης τροχιάς, ὅθεν θέλει σχημα-
τισθῆ μία ἄλλη πλημμυρίς ὑπὸ τῆς ἀμέσου ἔλ-
ξεως τοῦ ἡλίου.

Ἄχρι τούδε διελέχθημεν περὶ τῆς ἡλιακῆς
πλημμυρίδος μόνον· πρέπει νὰ εἴπωμεν τινὰ καὶ
περὶ τῆς Σεληνιακῆς πλημμυρίδος, τουτέστι ποῖαν
ἐπιρροὴν ἔχει ἡ Σελήνη ἐπὶ τῶν φαινομένων τῆς

ΣΧΗΜΑ 2

(ἴδε σελ. 990)

πλημμυρίδος. Εἶνε πασίγνωστον ὅτι ὑπάρχει ση-
μεῖόν τι μεταξὺ τῆς γῆς καὶ τοῦ δορυφόρου της
κοινὸν κέντρον τῆς βαρύτητος αὐτῶν ὀνομαζόμε-
νον. Ἡ ἀπόστασις μεταξὺ τῶν κέντρων τῶν δύο
τούτων σωμάτων εἶνε περίπου 240,000 μίλια,
τὸ δὲ κοινὸν κέντρον τῆς βαρύτητος αὐτῶν ὑπο-
λογίζεται ὅτι ἀπέχει ἀπὸ τοῦ κέντρου τῆς γῆς
ὡς ἔγγιστα 2,687 μίλια, καὶ 237,313 μίλια
ἀπὸ τοῦ κέντρου τῆς Σελήνης. Τὸ σημεῖον τοῦτο

περιγράφει καμπύλην ἑλλειπτικὴν γραμμὴν κύ-
κλω τοῦ ἡλίου, ἡ δὲ γῆ καὶ Σελήνη περιστρέφον-
ται κύκλω τοῦ σημείου τούτου, ἐνῶν ἐκτελοῦσι
τὴν μεγαλοπρεπῆ περιοδείαν των ἐτησίως περὶ
τὸν ἥλιον. Ὅθεν εἶναι πρόδηλον ὅτι ἡ γῆ, ἐν τῇ
ἀδιαλείπτῳ αὐτῆς κινήσει ἐπενεργεῖται ὑπὸ τριῶν
διαφόρων κεντροφύγων δυνάμεων. Ἡ μία προ-
έρχεται ἐκ τῆς ἐπὶ τοῦ ἄξονός της περιστροφῆς,
ἡ ἄλλη ἐκ τῆς περὶ τὸν ἥλιον περιοδείας της, καὶ

ή τρίτη εκ τῆς περιστροφῆς της κύκλω τοῦ κέντρου τῆς βαρύτητος μεταξύ ἑαυτῆς καὶ τῆς Σελήνης.

Ἐὰς ὑποθέσωμεν ὅτι ἡ γῆ καὶ ἡ Σελήνη δὲν ἔχουν ἄλλην κίνησιν, εἰμὴ τὴν τοῦ περιφέρεσθαι κύκλω τοῦ κοινου κέντρου τῆς αὐτῶν βαρύτητος καὶ ὅτι τὸ αὐτὸ μέρος τῆς γῆς εἶναι ἀείποτε ἐστραμμένον πρὸς τὴν Σελήνην. Ἡ γῆ τότε θὰ αἰσθάνεται κεντρόφυγα δυνάμιν εἰς τὸ μέρος τῆς ἐπιφανείας της τὸ μᾶλλον μεμακρυσμένον ἀπὸ τῆς Σελήνης, ἰσόβαθμον πρὸς τὴν κεντρομόλον δυνάμιν ἣν αἰσθάνεται τὸ πρὸς τὴν Σελήνην ἐστραμμένον αὐτῆς μέρος. Αἱ δύο αὐτὰ ἰσόβαθοι δυνάμεις ἐνεργοῦσαι κατ' ἀντιθέτους διευθύνσεις θὰ προξενήσωσι κύματα πλημμυρίδος ἐπὶ τῶν ἀντιθέτων μερῶν τῆς γῆς, ἀπαραλλάκτως ὅπως συμβαίνωσιν αἱ προμνημονευθεῖσαι ἀντίθετοι πλημμυρίδες, συνεπέα τῶν δυνάμεων κεντρόφυγος καὶ κεντρομόλου, ἃς ἡ γῆ αἰσθάνεται ἐν τῇ περιόδῳ της κύκλω τοῦ ἡλίου.

Ἐὰς ἐπαναφέρωμεν τώρα τὴν γῆν καὶ Σελήνην εἰς τὴν οἰκείαν των θέσιν σχετικῶς πρὸς τὸν ἥλιον, καὶ ἃς ὑποθέσωμεν ὅτι ἡ Σελήνη εὐρίσκεται εἰς συζυγίαν μετὰ τοῦ ἡλίου ἐν Α (σχῆμα 2). Τότε εἶνε νέα Σελήνη, καὶ τὸ κέντρον τῆς Σελήνης εἶνε 237,313 μίλλια ἐντὸς, τῆς δὲ γῆς τὸ κέντρον 2,687 μίλλια ἐξωθεν τῆς ἑλλειπτικῆς γραμμῆς τῆς περιγραφομένης ὑπὸ τοῦ κέντρου τῆς βαρύτητος ἀμφοτέρων· κατὰ συνέπειαν εἰς τοῦτο τὸ σημεῖον τῆς πορείας της ἡ γῆ αἰσθάνεται ὑψιστον βαθμὸν κεντρόφυγος δυνάμεως κατὰ τὸ μέρος τῆς ἐπιφανείας της τὸ μᾶλλον μεμακρυσμένον ἀπὸ τοῦ ἡλίου. Τὸ μέγα τοῦτο ποσὸν τῆς κεντρόφυγος δυνάμεως προέρχεται ὑπὸ τῆς περὶ τὸν ἄξονα περιστροφῆς της, ὑπὸ τῆς περιόδῳ της κύκλω τοῦ ἡλίου, καὶ ὑπὸ τῆς περιφορᾶς της περὶ τὸ κέντρον τῆς βαρύτητος, ὡς πρὸ ὀλίγου εἴπομεν. Ἡ διεύθυνσις τῶν τριῶν τούτων δυνάμεων εἶνε εἰς τὴν αὐτὴν γραμμὴν. Ἡ κίνησις τοῦ μέρους τούτου τῆς ἐπιφανείας της, κατὰ συνέπειαν, ἦτις εἶνε εἰς αὐτὴν τὴν γραμμὴν τῆς διεύθυνσεως εἶνε ταχυτάτη, καὶ ἕνεκα τούτου μεγίστη κεντρόφυξ δυνάμεις εἶνε ἐπαισθητὴ αὐτόθι. Ὅθεν ἔχομεν μεγίστην πλημμυρίδα ὅτε ἡ Σελήνη εἶνε εἰς συζυγίαν μετὰ τοῦ ἡλίου, καὶ ἐπειδὴ ἡ

κεντρόμολος δυνάμεις ἰσοφαρίζει ἀείποτε πρὸς τὴν κεντρόφυγα δυνάμιν, τὸ πρὸς τὸν ἥλιον καὶ Σελήνην ἐστραμμένον μέρος τῆς γῆς εἰς τοῦτο τὸ σημεῖον τῆς τροχιάς της πρέπει νὰ ἔχη ἐπίσης μεγάλην πλημμυρίδα κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον. Ἡ κεντρόμολος δυνάμεις προξενεῖται ἐνταῦθα ὑπὸ τῆς ἑλξεως τοῦ ἡλίου καὶ τῆς Σελήνης συνεργούτων ἀμφοτέρων ἐπὶ τὸ αὐτό.

Ἐὰς ὑποθέσωμεν τώρα ὅτι ἡ Σελήνη εὐρίσκεται εἰς τετραγωνισμόν, δηλ. εἰς τὸ Β. ὅτε αἱ δύο κεντρόφυγες δυνάμεις, μία παραγομένη ἐκ τῆς περιόδῳ της γῆς περὶ τὸν ἥλιον, ἡ ἄλλη διὰ τῆς περιφορᾶς τῶν δύο σωμάτων κύκλω τοῦ κοινου κέντρου τῆς βαρύτητος δὲν ἐνεργοῦν πρὸς τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν, ἀλλὰ κατὰ διεύθυνσιν ὀρθῆς γωνίας μεταξύ των. Τὰ φαινόμενα τῆς ἡλιακῆς καὶ Σεληνιακῆς πλημμυρίδος ἀρίστανται 90 βαθμούς ἀπ' ἀλλήλων, ἐξ ὧν ἡ ἡλιακὴ εἶνε ἡ μικροτέρα, ἡ δὲ Σεληνιακὴ ἡ μεγαλητέρα· ἐνταῦθα τὰ κέντρα ἀμφοτέρων τῆς τε γῆς καὶ Σελήνης εἰσὶν ἐν τῇ παρόδῳ τοῦ κέντρου τῆς βαρύτητός των.

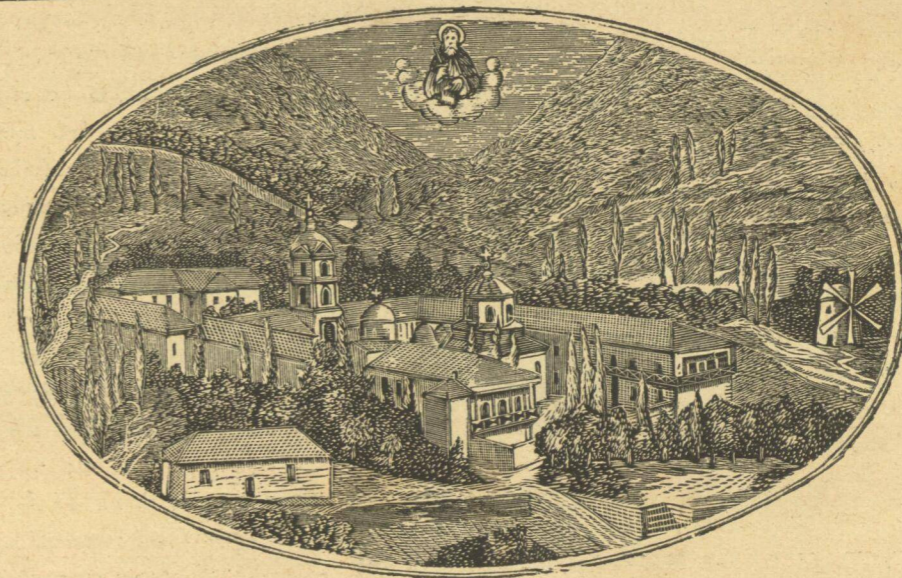
Τελευταῖον ἃς ὑποθέσωμεν ὅτι ὁ ἥλιος καὶ Σελήνη εὐρίσκονται εἰς ἀντίθεσιν ὡς εἰς τὸ γ. Τότε κατὰ τὴν μνησθεῖσαν θεωρίαν, ἡ γῆ εἰς τὸ μᾶλλον μεμακρυσμένον ἀπὸ τοῦ ἡλίου μέρος τῆς ἐπιφανείας της αἰσθάνεται ἐπιρροὴν τινὰ ἣτις ἐλαττώνει τὴν κεντρόφυγα δυνάμιν τὴν προερχομένην ἐκ τῆς περὶ τὸν ἥλιον περιόδῳ της· διότι εἰς τοῦτο τὸ σημεῖον τὸ κέντρον τῆς γῆς εἶνε ἐντὸς καὶ τὸ κέντρον τῆς Σελήνης ἐξωθεν τῆς ἑλλειπτικῆς γραμμῆς, ἣν περιγράφει τὸ κέντρον τῆς βαρύτητός των. Ἐνταῦθα ἡ περιφορὰ τῆς γῆς κύκλω τούτου τοῦ κέντρου τῆς βαρύτητος εἶνε ἐναντία τῆς γενικῆς αὐτῆς κινήσεως κύκλω τοῦ ἡλίου. Ἄλλ' ὅμως ὅσον ἐλαττοῦται ἡ κεντρόφυξ δυνάμεις εἰς τὸ μέρος τῆς ἐπιφανείας της τὸ μεμακρυσμένον ἀπὸ τοῦ ἡλίου ἄλλο τόσον ἀναπληροῦται ὑπὸ τῆς κατ' εὐθείαν ἐπενερούσης ἑλξεως τῆς Σελήνης. Εἰς δὲ τὸ κατάντικρυ μέρος ἡ γῆ αἰσθάνεται κεντρόφυγα δυνάμιν προερχομένην ὑπὸ τῆς περιφορᾶς κύκλω τοῦ κέντρου τῆς βαρύτητος ἑαυτῆς καὶ τῆς Σελήνης, καὶ πρὸς τούτοις κεντρόμολον δυνάμιν προερχομένην ὑπὸ τῆς ἑλξεως τοῦ ἡλίου· κατὰ συνέπειαν πρέπει νὰ

γίνηται ὑψηλὴ πλημμυρίς ἐπίσης καὶ ὅτε ὁ ἥλιος καὶ ἡ Σελήνη εὐρίσκονται εἰς ἀντίθεσιν, τουτέστιν εἰς δύο ἀντίθετα μέρη τῆς γῆς.

Εἶνε πασίγνωστον ὅτι αἱ ἡλιακαὶ εἰσι μικρότεροι τῶν Σεληνιακῶν πλημμυρίδων. Πῶς πρέπει νὰ ἐξηγήσωμεν τοῦτο τὸ φαινόμενον; Ὁ ἥλιος εἶνε τόσον μέγα σῶμα, ὥστε σχετικῶς πρὸς αὐτὸν ἡ μάζα τῆς Σελήνης δὲν εἶνε εἰμὴ ὡς εἰς κόκκος ἄμμου. Ἄλλ' ὀφείλομεν νὰ μὴ λησμονώμεν ὅτι ἡ βαρύτης ἐλαττοῦται κατ' ἀναλογίαν

τῆς ἀξήσεως τοῦ τετραγώνου τῆς ἀποστάσεως, καὶ ἐπειδὴ ἡ Σελήνη εἶνε πλησιέστερα εἰς τὴν γῆν, ὁ δὲ ἥλιος κεῖται εἰς μεγίστην ἀπόστασιν, ἡ Σεληνιακὴ ἐπιρροὴ εἶνε μᾶλλον ἐπαισθητὴ εἰς τὰ φαινόμενα τῶν πλημμυρίδων, ἢ ἡ ἡλιακὴ ἐπιρροὴ.

Τὸ ποσὸν τῆς κεντρόφυγος δυνάμεως, ἣν αἰσθάνεται σῶμα κινούμενον ἐν τῷ κενῷ χώρῳ κύκλω κέντρου τινὸς ἐξαρτᾶται, οὐ μόνον ἐκ τῆς ταχύτητος μεθ' ἧς κινεῖται, ἀλλὰ προσέτι καὶ

Ἡ ΕΝ ΑΘΩ ΜΟΝΗ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΗΑΝΤΕΛΗΜΟΝΟΣ.

ἐκ τοῦ μεγέθους τῆς καμπύλης γραμμῆς ἐπὶ τῆς ὁποίας κινεῖται. Ἄν ἡ περιφέρεια τῆς καμπύλης εἶνε πολὺ μεγάλη τότε ὀλίγον διαφέρει ἀπὸ εὐθείας γραμμῆς. Ὅταν σῶμα τι κινεῖται ἐν τῷ κενῷ χώρῳ κατ' εὐθείαν γραμμὴν δὲν αἰσθάνεται οὐδόλως κεντρόφυγα δυνάμιν. Ἄν δὲ παρεκτραπῆ ἀπὸ τῆς εὐθείας ταύτης διεύθυνσεως, κατ' ὀλίγον μόνον ἡ περιφέρεια τῆς καμπύλης θὰ εἶνε πολὺ ἐκτεταμένη, καὶ ἡ κεντρόφυξ δυνάμεις θὰ εἶνε μικρά. Ἄλλ' ἂν παρεκκλίνῃ πολὺ, ἡ καμπύλη ἐφ' ἧς κινεῖται γίνεται μικροτέρα καὶ τὸ σῶμα κάμπτον πολὺ εἰς τὴν περιστροφὴν του, ἔχει ἰσχυρὰν τάσιν εἰς τὸ νὰ ἐκτροχιασθῆ. Κατ' ἄλλας λέξεις ἡ κεντρόφυξ δυνάμεις εἶνε ἰσχυροτέρα εἰς καμπύλην βραχυτέραν.

Ἐὰς ἐξετάσωμεν τώρα τὴν καμπύλην γραμμὴν τῆς τροχιάς τῆς γῆς κινουμένης περὶ τὸν ἥλιον. Τὸ μήκος τῆς περιφερείας ταύτης τῆς γραμμῆς εἶνε περίπου 570,000,000 μιλλίων. Γραμμὴ τις εὐθεῖα λ. χ. 40,000 μιλλίων, ἐραπτομένη ταύτης τῆς καμπύλης εἰς τὴν μίαν ἄκρην, ἀπέχει περίπου μόνον 526 χιλιοστὰ ἐνὸς μιλλίου ἀπὸ τὴν περιφέρειαν εἰς τὴν ἄλλην ἄκρην. Ὅθεν ἡ γῆ κινουμένη εἰς τοιαύτην τροχιακὴν καμπύλην αἰσθάνεται μετριοτάτην κεντρόφυγα δυνάμιν. Ἄλλ' ἐν τῇ κινήσει της κύκλω τοῦ κέντρου τῆς βαρύτητος μεταξύ ἑαυτῆς καὶ τῆς Σελήνης περιτρέχει πολὺ στενότερον κύκλον, καὶ ἕνεκα τούτου ἔχει μεγαλητέραν κεντρόφυγα δυνάμιν παρὰ ἐν τῇ περὶ τὸν ἥλιον κινήσει της, καὶ δι' αὐτὸν

τόν λόγον αἱ σεληνιακαὶ πλημμυρίδες εἰσὶ μεγαλύτεραι τῶν ἡλιακῶν.

Ἄν ἡ γῆ εἶχε μίαν μόνην περιστροφὴν περὶ τὸν ἄξονά της εἰς μίαν περιοδεῖαν κύκλω τοῦ ἡλίου, θὰ συνέβαινεν, ὡς προερέθη, μία ἡλιακὴ πλημμυρίς, ἕνεκα τῆς κεντρόφυγος δυνάμεως τὸ μεσονύκτιον, καὶ ἕτερα, ἕνεκα τῆς κεντρομόλου δυνάμεως, θὰ ἐγένετο κατὰ μεσημβρίαν. Τουτέστι, ἀδιάλειπτος νύξ καὶ πλημμυρίς θὰ συνέβαινεν εἰς ἓν μέρος, καὶ αἰδιος ἡμέρα καὶ πλημμυρίς θὰ ἐβασίλευεν εἰς τὸ ἀκριβῶς ἀντίθετον σημεῖον τῆς γῆς. Ἄλλ' ἄς ὑποθέσωμεν τώρα ὅτι ἡ γῆ περιστρέφεται περὶ τὸν ἄξονά της ἅπασ εἰς εἰκοσιτέσσαρας ὥρας ἐκ δυσμῶν πρὸς ἀνατολάς, ὡς πραγματικῶς συμβαίνει, τότε θέλει ὑπάρχει κινήσεις τῶν ὑδάτων, ἀλλ' ἡ κινήσις αὕτη εἶνε κατὰ τὸ φαινόμενον μόνον κινήσις, καὶ ἀπ' ἀνατολῶν πρὸς δυσμᾶς· ἐνῶ ἡ πραγματικὴ κινήσις θὰ ἦνε ἐκεῖνη τῆς στερεᾶς ἐπιφανείας τῆς γῆς, τῆς κινουμένης ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολάς, καὶ κάτωθεν τῶν θαλασσίων κυμάτων προσέτι διὰ τῆς τριβῆς προσκλιῶσι μέρος ταύτης τῆς κινήσεως, ὅμως αἱ κεντρόφυγες καὶ κεντρομόλοι δυνάμεις ὑπερτεροῦν τοσοῦτον, ὥστε καλύπτουν τὸ ἀποτέλεσμα τῆς τοιαύτης τριβῆς. Ἡ δυνάμις τῆς προστριβῆς φέρει τὰ κύματα ταῦτα τῆς πλημμυρίδος τόσο μακρὰν πρὸς ἀνατολάς, ὥστε παρατηροῦνται ὥρας τινὰς ἀνατολικώτερον τοῦ μεσημβρινοῦ, τουτέστι μερικὰς ὥρας μετὰ μεσημβρίαν, καὶ τινὰς ὥρας μετὰ τὸ μεσονύκτιον. Εἶναι πασίγνωστον ὅτι τὰ ὕδατα τῆς πλημμυρίδος ἐφορμῶσιν ἄνω ποταμῶν καὶ θαλασσίων κόλπων ἐπὶ τῶν ἀνατολικῶν παραλίων παντὸς τόπου μετὰ μεγάλης βίας, οὐχὶ δὲ καὶ ἐπὶ τῶν δυτικῶν παραλίων. Ἡ αἰτία εἶνε προφανεστάτη. Τὰ δυτικὰ παράλια ἐν τῇ περιστροφικῇ τῆς γῆς κινήσει ἀποσύρονται ἀπὸ τὰ κύματα τῆς πλημμυρίδος, ἐνῶ τ' ἀνατολικά, κινούμενα μετὰ ταχύτητος 4,000 μιλλίων τὴν ὥραν περίπου, ἐντὸς τῶν τροπικῶν ἰδίως, προσκρούουν ὀρμητικῶς κατέναντι τούτων τῶν κυμάτων. Δι' αὐτὸν τὸν λόγον τὰ ὕδατα, ἐξ ἀντιδράσεως, ἢ ἕνεκα τῆς ἀδρανείας των φαίνονται ὠθούμενα ὀρθῶς βιαίως πρὸς δυσμᾶς ἄνω ποταμῶν καὶ ὄρμων· ἐνῶ πραγμα-

τικῶς οἱ κόλποι καὶ τὰ στόμια αὐτῶν τῶν ὄρεων ἐφορμῶσι βιαίως κατὰ τῶν κυμάτων τῆς πλημμυρίδος.

Εἶπομεν προηγουμένως ὅτι ἡ βαρῦτης εἶνε μεγίστη εἰς τὸ ἀπὸ τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σελήνης ἐστραμμένου μέρος τῆς γῆνου ἐπιφανείας· ὅθεν δύναται τις νὰ ἐρωτήσῃ αὖ πῶς δύναται ἡ κεντρόφυξ δύναμις νὰ ἐξογκώσῃ τὸ ὕδωρ ὑπεράνω τῆς συνήθους ἰσοσταθμίας του, ὅταν τὸ βάρος του εἶνε ἡξημένον». Ἡ δυνάμις αὕτη ἐνεργεῖ κατὰ τὴν διεύθυνσιν τῆς ἐφαπτομένης γραμμῆς τῆς τροχιάς τῆς γῆς ἢ ὅποια ἐφαπτομένη οὖσα σχεδὸν κάθετος πρὸς τὴν ἀκτῖνα τῆς ἑλλειπτικῆς τροχιάς κατὰ τε τὸ περιήλιον καὶ ἀφήλιον καὶ καθ' ὅλα αὐτῆς τὰ σημεῖα σχηματίζει ὀρθίαν γωνίαν μεθ' ἄλλης γραμμῆς ἐκτεινομένης ἀπὸ τοῦ σημείου τῆς ἐσπῆς διὰ τοῦ κέντρου τῆς γῆς εἰς τοῦ ἡλίου τὸ κέντρον. Ὅθεν ἡ ἐλκτικὴ δυνάμις τοῦ ἡλίου ἐπὶ τῆς ὕλης, κατὰ τὸ μᾶλλον μεμακρυσμένον μέρος τῆς γῆς, ἐνεργεῖ πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς ἀκτῖνος τῆς τροχιάς της, ἡ δὲ κεντρόφυξ δύναμις ἐνεργεῖ ἐπὶ τῆς αὐτῆς ὕλης κατὰ διεύθυνσιν ὀρθῆς γωνίας, ὡς πρὸς τὴν ἀκτῖνα τῆς γῆνου τροχιάς. Ἄλλ' ἀπεδείχθη ὑπὸ τοῦ Γαλιλαίου ὅτι ἡ κινήσις σώματος προξενουμένη ὑπὸ μιᾶς δυνάμεως δὲν καταστρέφεται ὑπὸ δυνάμεως ἕτερας ἐνεργούσης ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ σώματος κατ' ὀρθὴν γωνίαν. Τὸ ἀποτέλεσμα τῶν δύο τούτων συνδυασμένων δυνάμεων εἶνε ἀπλῶς μεταβολὴ διευθύνσεως τῆς κινήσεως. Ἄλλ' ἐπειδὴ, ὡς ἐρέθη, ἡ κεντρόφυξ αἰετοῦ ὑπερβαίνει τὴν κεντρομόλον δυνάμιν εἰς τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος σημεῖον τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς, ἕνεκα τούτου γίνεται ἡ πλημμυρίς εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο· Περαιώνοντες τὸν λόγον προσθέτομεν ὅτι, αἱ μεγάλα αὐταὶ κινήσεις τῶν ὑδάτων τῆς ἀθύσου εἰσὶ βεβαίως αἱ πιστικώτεραι ὀφθαλμοφανεῖς ἀποδείξεις τῆς περιστροφῆς τῆς γῆς ἐπὶ τοῦ ἄξονος της, καὶ τῆς περιοδείας αὐτῆς κύκλω τοῦ ἡλίου, ἄς οἱ ἀνθρώπινοι ὀφθαλμοὶ δύνανται νὰ ἴδωσι.

ΙΩΣΗΦ ΑΜΜΕΡ.

Ὁ βίος τοῦ ἀνδρός, τοῦ ὁποίου πρόκειται ἡ εἰκὼν, ἀνήκει εἰς τὴν ἱστορίαν ὡς τὰ σπάνια πλεονεκτήματα ἐκ διαμέτρου ἀντίθετα, διότι καὶ συγγραφεὺς μέγας ἐγένετο καὶ διπλωμάτης δεινός

ΙΩΣΗΦ ΑΜΜΕΡ.

καὶ ἐπιστήμων ἄριστος. Μερίζονται αὐτὸν ἄρα ἡ πολιτικὴ ἱστορία, ἡ φιλολογία καὶ ἡ ἐπιστήμη.

Ὁ Ἰωσήφ Ἀμμερ ἐγεννήθη τῷ 1774 ἐν Γράσση τῆς Στυρίας, ἀπὸ δὲ τοῦ δεκάτου τρίτου ἔτους τῆς ἡλικίας του ἀνετράφη καὶ ἐμαθήτευσεν ἐν Βιέννῃ, ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ τῶν Ἀνατολικῶν Ἐπιστημῶν. Εἰκοσαετῆς ἦν ὅτε ἐπελήφθη τῆς ἐκμα-

θήσεως τῆς Περσικῆς γλώσσης, καὶ γνωστὸς ἦδη καταστάς διὰ τῆς ἐξόχου καὶ περιφανοῦς αὐτοῦ εὐδοκίμησεως περὶ τὰς Ἀνατολικὰς γλώσσας, συμπεριελήφθη πάνυ πρωτίμως ὡς συνεργάτης εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ περιφήμου Περσικο-Τουρκο-Ἀραβικοῦ λεξικοῦ ὑπὸ Μενίνσκη.

Ἐκτοτε προσελήφθη εἰς διαφόρους τε καὶ βρα-

σιλικὰς λειτουργίας. Τῷ 1796 διορίσθη ἰδιαίτερος Γραμματεὺς τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν εἰς τὸ τμήμα ἰδίως τῶν Ἀνατολικῶν ὑποθέσεων, ἀφοῦ προλαθόντως ἐστάλη εἰς τε τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ τὴν Αἴγυπτον ὡς μαθητεύμενος, ὅπου ἰδίως ἔλαβε καιρὸν νὰ μελετήσῃ καὶ νὰ προμηθευθῇ πολλὰ Ἀραβικὰ χειρόγραφα. Προσελήφθη τῷ 1800 εἰς τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει Αὐστριακὴν πρεσβείαν ὡς διερμηνεὺς, διατελοῦντος ὡς ἐκτάκτου ἀπεσταλμένου τῆς Αὐστρίας παρὰ τῆ Ὑψηλῆ Πύλῃ τοῦ Βαρόνου Στούρμερ. Τὸ ἐπιὸν ἔτος διορίσθη Σύμβουλος τῆς Πρεσβείας, καὶ τῷ 1806 Πρόξενος τῆς Αὐστριακῆς Κυβερνήσεως ἐν Μολδαβίᾳ. Τῷ 1811 ἀπεστάλη ὑπὸ τοῦ Αὐτοκράτορος εἰς Παρισίους ἐν ἐκτάκτῳ ὑπηρεσίᾳ, ἐκεῖθεν δὲ ἐπανελθὼν εἰς Βιέννην τῷ 1817, διορίσθη ἰδιαίτερος Σύμβουλος καὶ διερμηνεὺς τοῦ Αὐτοκράτορος μετὰ εἰκοσαετῆ διαμονῆν ἐν Τουρκίᾳ, ὀνομασθεὶς συγχρόνως καὶ μέλος τῆς ἐν Βιέννῃ αὐτοκρατορικῆς Ἀκαδημίας.

Τῷ 1821 εἰργάσθη εἰς τὴν βιβλιοθήκην τῆς Δρέσδης, καὶ τῷ 1825 ἐπεχείρησε φιλολογικὴν περιήγησιν ἐν Ἰταλίᾳ, ὅπουθεν μεταβὰς εἰς Κωνσταντινούπολιν πρὸς συλλογὴν ἀνατολικῶν ἐπιγραφῶν καὶ ἐπιστρέψας εἰς Βιέννην, συνεπλήρωσε τὴν τετράτομον ἱστορίαν τοῦ τῆς Ὀθωμανικῆς ποιήσεως. Τῷ 1834 ὁ Σάγης τῆς Περσίας ἐτίμησεν αὐτὸν μὲ τὸ παράσημον τοῦ Ἥλιου καὶ τοῦ Λέοντος, ὡς ἀμοιβὴν τῆς εἰς τὸ Περσικὸν ἐπιτυχῆς μεταφράσεως τῶν Ἠθικῶν τοῦ Μάρκου Ἀντωνίου.

Τῷ 1835 ἐκληρονόμησε τὰ ἀγαθὰ τῆς Κομήσεως Πύργου, καὶ ἐκτοτε ἀνυψώθη εἰς τὸ ἀξίωμα βαρόνου. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης μέχρι τοῦ 1845, καθ' ἣν διετέλει ὡς ἀνακτόβουλος, ἐνησχολήθη εἰς τὴν ἐπιστήμην τῶν Ἀνατολικῶν γλωσσῶν, εἰς ἱστορικὰς συγγραφὰς περὶ τῆς Ἀσίας, εἰς τὴν ποίησιν, καὶ ἐν γένει, προϊστάμενος συχνάκις ἐπιστημονικῶν συλλόγων, ἔφερον αὐτὸς πρῶτος εἰς τὴν Εὐρώπην τὴν καλλονὴν καὶ τὰ μαγικὰ θέλητρα τῆς Ἀνατολικῆς ποιήσεως.

Ἀδιάλειπτος ἐργασία ὑπῆρξεν ἡ ἀρχὴ τῆς ζωῆς τοῦ Ἄμμερ, ὃν διακρίνει τῶν συνήθων πεπαιδευμένων, ὑψοῦσα αὐτὸν εἰς ὀρίζοντα φρονημάτων εὐρύτερων, ἢ ἀνδρική διάνοια, τὸ ἀρρενωπὸν

τοῦ ὕψος, δι' οὗ καὶ μόνου ὁ σοφὸς ἐκτίθησιν εἰς τὸ θέατρον τοῦ κόσμου τὴν ἐλευθέραν τοῦ λογισμοῦ κίνησιν καὶ ἐνέργειαν. Ἐκτὸς δὲ τῶν ἀρετῶν τούτων, ὁ Ἄμμερ ὑπῆρξε τύπος καὶ ὑπογραμμὸς καὶ φιλοστόργου οἰκογενειάρχου καὶ ἀγαθοῦ πατριώτου. Ἀπέθανε δὲ τῇ 3 Νοεμβρίου 1856 ἐν Βιέννῃ, εἰς ἡλικίαν 82 ἐτῶν· καὶ ἀπέθανε μὲ τὸν κάλαμον κατὰ γράμμα εἰς τὴν χεῖρα, καθὼς διηγεῖται ἡ θυγάτηρ του ἡ Κ. Βαρόνη Τρέγκ ἐν τῇ πρὸς τὸν Κ. Ρενὼ ἐπιστολῇ της. Ἐλάλει δὲ καὶ ἔγραφε, παρεκτὸς τῆς Γερμανικῆς καὶ τῆς Ἀραβο Περσο-Τουρκικῆς, τὴν Γαλλικὴν τὴν Ἀγγλικὴν καὶ τὴν Ἰταλικὴν, καὶ δὲν ἔπαυσε μέχρι τέλους τοῦ βίου του διατηρῶν ἐκτεταμένην ἀλληλογραφίαν μετὰ πολλῶν ἐπιστῶν ὑποκειμένων τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας καὶ τῆς Περσίας.

Τὰ πονήματα τοῦ Ἄμμερ εἰσὶν ἄπειρα καὶ ἀξιοπεριέργα. Παρεκτὸς δὲ τῆς μεγάλης του ἱστορίας τῆς Τουρκίας καὶ τῶν 150 τόμων μεταφράσεων διαφόρων ἱστορικῶν, φιλολογικῶν καὶ ποιητικῶν πραγματειῶν ἀπὸ τῶν Ἀσιατικῶν γλωσσῶν, ἀφῆκε καὶ πλῆθος σημειώσεων χειρογράφων περὶ τῆς Ἀνατολῆς, αἱ ὁποῖαι, τακτοποιηθεῖσαι ὑπὸ τῆς θυγατρὸς του, ἔτιως ποτὲ δημοσιευθῶσι. Τὸ ἐξοχώτερον τῶν ἔργων του, ἡ οεκάτομος ἱστορία τοῦ Ὀθωμανικοῦ Κράτους, προῖον τριακονταετοῦς ἐρεῦνης καὶ μελέτης, ἣτις θεωρεῖται ὡς ἀριστούργημα ἐν Εὐρώπῃ καὶ δι' ἣν ἔλαβε τῷ 1815 παρὰ τοῦ Αὐτοκράτορος τῶν Ρωσσιῶν τὸ ἀδαμαντοκόλλητον παράσημον τῆς Ἀγίας Ἄννης, παρὰ δὲ τοῦ βασιλέως τῆς Δανίας τὸ τοῦ Δάνεβρογ, καὶ βραδύτερον, διὰ τοῦ Πρίγκηπος Μέντερνιχ, τὸ τοῦ τάγματος τοῦ Λεοπόλδου, λήγει δυστυχῶς ἄχρι τοῦ 1774· ἀλλ' ὁ συγγραφεὺς ὑπέδειξε τὰς πηγὰς, ἀφ' ὧν δύναται νὰ ἀρυσθῇ ὅστις ἤθελε τὴν ἐξακολουθήσει. Πρὸς συλλογὴν δὲ, ἀντιγραφὴν, παραλληλισμὸν ἢ ἀνάγνωσιν τῶν πολυαριθμῶν Ἀνατολικῶν συγγραμμάτων, τῶν ὁποίων πρῶτος ἐγνωστοποίησεν εἰς τὴν Εὐρώπην ὑπὲρ τὰ 200, περιῆλθε τὴν Εὐρώπην καὶ μέγα μέρος τῆς Ἀσίας, δαπανήσας ποσότητος οὐκ εὐκαταφρονήτους· ἀλλ' εὔρε γενναίαν ὑποστήριξιν, οὐ μόνον ἐκ μέρους τῆς Αὐστριακῆς Κυβερνήσεως ἀλλὰ καὶ τῆς Ὀθωμανικῆς,

ἣτις προσέφερον αὐτῷ πρὸς ἔκδοσιν τῆς Ἱστορίας του 60,000 ταλλήρων.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΠΑΡΕΚΒΑΣΙΣ

Μετὰ πολλῆς τῆς εὐχαριστήσεως φιλοξενουμένον σήμερον ἐν ταῖς στήλαις τοῦ ἡμετέρου περιοδικοῦ τὴν κατωτέρω σπουδαιωτάτην πραγματείαν ἣν ἀπέστειλεν ἡμῖν ὁ ἐν Ἰασιφ λόγιος ὁμογενῆς κ. Δ. Γιαννοῦλατος καὶ ἐν ἣ μετὰ πολλῆς τῆς ἐμβριθείας ἐξετάζονται διάφορα σπουδαῖα παιδαγωγικὰ ζητήματα. ἐξ ἐκείνων ἅτινα κινεῖσι πάντοτε τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ ἀναγνώστου.

Πρὶν ἢ εἶτι γεννηθῆ ὁ ἄνθρωπος ἐπιβάλλεται εἰς τοὺς γεννήτορας καθήκοντα ὅπως μὴ το ἔργον τῆς προνοίας βλαθῆ· καλῶς δ' ἐξεταζομένου τοῦ πράγματος, πᾶς τις ὀφείλει τὴν ἑαυτοῦ ὑγίαν νὰ τηρῆ σώαν, ἵνα ἡ ἀνατιθεμένη αὐτῷ τεκνοποιεῖα παραγάγῃ ὄντα εὐρωστα καὶ ἀνδρικά.

Πολὺ μᾶλλον μετὰ τὴν γέννησιν αὐξάνουσιν αἱ φροντίδες τῶν γονέων ὅτινες φυσικῶς κατὰ πρῶτον περιορίζονται εἰς τὰ τῆς διαίτης τοῦ παιδός· οὐχ ἥττον ὁμοῦ καὶ ἐνταῦθα κινεῖ ὑψηλότερός τις σκοπὸς τῆς ἀπλῆς συντηρήσεως, καὶ εἰς τὰς μικρὰς ταύτας ὑπάρξεις δυνατόν νὰ παραλαμβάνονται πολλὰ ἄτοπα ἅτινα μετὰ ταῦτα ἔξουσιν οὐκ ὀλίγην ἐπιρροὴν ὅχι μόνον ἐπὶ τῆς σωματικῆς τοῦ ἀτόμου καταστάσεως, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ αὐτῶν τῶν ψυχικῶν, ἠθικῶν καὶ διανοητικῶν δυνάμεων. Οἱ πολλοὶ κλαυθμοὶ τῶν παιδῶν ἐνίοτε εἰσὶ προμήνυμα πείσμονος χαρακτηῖρος συνετῶς ἐλαττούμενοι παρακωλύουσι τὸ κακὸν, διὰ τῆς τακτικῆς, παρδείγματος χάριν, τῆς τροφῆς παροχῆς· ὁ δὲ τρόπος τοῦ ἐνδύειν, κατακλίνεσθαι, κινεῖσθαι καὶ τὰ λοιπὰ συντελεῖ εἶτι εἰς τὴν σωματικὴν, ὡς ἐκ ταύτης δὲ καὶ εἰς τὴν πνευματικὴν καὶ ἠθικὴν ἀνάπτυξιν εἰς τοῦτο τὸ μέρος εἰσὶν ὠφέλιμοι εἰδημόνων ἰατρῶν συμβουλαὶ ὅσας οἱ ἀνατρέφοντες δὲν ἔχουσι πλήρη πεποιθῆσιν τοῦ τι δεόν γενέσθαι. Ἡ τροφή βεβαίως εἶναι ἡ βᾶσις τῆς ζωῆς, ἐν τούτοις δεόν νὰ μὴ παρατείνῃ μόνον αὐτήν, ἀλλὰ καὶ νὰ τὴν βελτιοῖ.

Τὸ πρῶτον ἐπιτυχᾶνει οἰονδήποτε ὄν, τὸ δὲ εὐρύτερον εἶναι πρῶτον τοῦ λογικοῦ ἀνθρώπου,

ὅστις ἂν καταβάλλει ἱκανοὺς κόπους πρὸς τὴν ἐπὶ τὰ κρεῖττω μεταβολὴν τῶν κτηνῶν εἶτι μᾶλλον ὀφείλει νὰ ἐπιμελῆται τῆς προόδου τοῦ ἰδίου αὐτοῦ γένους.

Τὸ μητρικὸν γάλα εἶναι ἡ πρώτη τροφή· πλην κατὰ κακὴν μοῖραν, πολλάκις ἀναιτίως ἀντὶ οἱ μαστοὶ τῆς γεννησάσης νὰ θρέψωσι τὸ βρέφος, τοῦτο παραδίδεται εἰς χεῖρας ξένης γυναικός· καὶ ὁμοῦ, αἱ διάφοροι οὐσίαι· αἱ εἰσερχόμεναι ἐντὸς ἡμῶν ἐκ τῶν ποικίλων αὐτῶν συστατικῶν ἐνεργουῶσιν οὕτως ἢ ἄλλως· ὡς μετὰξὺ καὶ αὐτοῦ τοῦ γάλακτος τοῦ παρεχομένου ἐκ διαφόρων ζώων, ὑπάρχει ἐτεροσμία τις ἐπίδρασις, διὸ δύναται νὰ μὴ παραδεχθῶ ὅτι τὸ γάλα τῆς μητρὸς θεραπεύει ἀνάγκας αἵτινες δὲν πληροῦνται διὰ τῆς προσλήψεως τροφῶν. Δὲν εἶναι ἄρα γε παράδοξον, τὸ τέκνον μου νὰ γαλακτοτροφεῖται ὑπὸ ἀκατεργάστου Τατάριδος ἢ ὑπὸ ἀγρίας μαύρης; Αἴφνης καταλαμβάνομαι ὑπὸ τῆς ἰδέας, ὅτι ἂν ἔχη τι ἄλλο, μέρος τῆς ἐξωτερικῆς αὐτῶν μορφῆς καὶ τὸ ἄξεστον θὰ μεταδοθῆ καὶ εἰς αὐτό· πεποιθῆσιν ἔχω ὅτι οἰαδήποτε τροφὸς, ἐμπνέει οὐ μικρὸν τῶν ἑαυτῆς αἰσθημάτων διὰ τῆς ὑπὸ τοῦ μικροῦ ἀπορροφήσεως τοῦ Γάλακτος αὐτῆς· ἄλλως τε δὲ δὲν εἶναι δυνατόν ἢ νὰ κατηγορηθῆ ἐπὶ ἀστοργίᾳ καὶ ἀκηδία· ἡ μήτηρ ἐκεῖνη ἣτις ἀρνεῖται εἰς τὴν ἰδίαν σάρκα τὰ πρὸς ὑπαρξιν ἀπαιτούμενα. Καὶ εἰς αὐτὰ τὰ ἄλογα ζῶα ἡ φύσις ἐνεστάλαξεν εἰς ἄπειρον τὸ αἶσθημα τῆς πρὸς τὰ τέκνα ἀγάπης. Εἰς μόνην τὴν περίστασιν καθ' ἣν ἐξ ἀσθενείας ἢ τεκοῦσα ἀδυνατεῖ νὰ θρέψῃ τὸν καρπὸν τῆς κοιλίας της, ἐπιτρέπεται ἢ δι' ἄλλης γυναικὸς ἀντικατάστασις αὐτῆς. Μετὰ πλείστους ὄντως ἀπορίας ἀνέγνων ὅτι ἐν Οὐγγαρία γίνεται τι πλέον τῆς στερήσεως τοῦ μητρικοῦ γάλακτος, ἢ παρὰ τε πτωχοῖς καὶ πλουσίοις μεγάλη πρὸς τὰς πολυμελεῖς οἰκογενείας ἀποστροφή διὰ παντὸς τρόπου τὴν συνήθειαν τῆς Γεννητικῆς δυνάμεως ἢ τῆς γεννήσεως. κατήχησε γυναικάρια νὰ ἔχωσιν ὡς ἴδιον ἐπάγγελμα τὰς αἰσχράς πρὸς ἀποβολὴν καὶ τὰ τοιαῦτα γνωσεῖς. Εἰς τοῦτο ἀποδίδεται ἢ ἐν τῇ εἰρημένῃ χώρᾳ στασιμότης τοῦ πληθυσμοῦ.

Καθ' ὅσον αὐξάνει ἡ ἡλικία τοῦ μικροῦ συναυξάνουσι καὶ αἱ περὶ αὐτοῦ μέριμναι, ἐν γένει

ἀσπαζόμεθα ὅτι ἡ χρῆσις τῶν τιμωριῶν δεόν νὰ ᾖ σπανιωτάτη· τοῦτο δὲ εἶναι ἀναπόφευκτον εἰς τὴν λίαν τρυφερὰν περίοδον καθ' ἣν ἀρκεῖ τῆς μητρὸς ἐξαιρέτως ἡ ἀγωγή καὶ αἱ περὶ τὸ ἀνήλικον πλᾶσμα ἐντυπώσεις ἵνα μορφώσωσιν αὐτὸ, ἡ δὲ οὕτως ἐπιτυγχανομένη παιδείσις τίθησι τὰ θεμέλια τοῦ εὐρυτέρου μέλλοντος ὅπερ κατὰ τοσοῦτο καθιστῶνται εὐχερέστερον καθ' ὅσον ἡ ἀπ' ἀρχῆς ἐργασία ἀπενέγκῃ πλουσίαν βλάστησιν. Ἐκ πάντων τῶν πρὸς ἐκπαίδευσιν καὶ μάρφωσιν τῶν παιδῶν τιθεμένων εἰς ἐνέργειαν μέσων, ἀπλούστερον, εὐκολώτερον καὶ ἀποτελεσματικώτερον ἢ τὸ διδόναι αὐτοῖς δείγματα τῶν πράξεων ὧν πρόκειται νὰ γίνωσι μιμηταί. Ἀναμφιβόλως πλεῖστον ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἀγάπης, τῆς καλῆς θελήσεως καὶ τῶν φώτων τῆς μητρὸς· καὶ τὰ μὲν δύο πρῶτα εἰσὶν εὐκόλα κτήματα πρὸς πᾶσαν μητέρα ὅταν τὸ ἀποφασίσῃ, τὸ δὲ τρίτον, ὅπερ κυρίως συνδοηθεῖ τὰ πρῶτα, εἶναι μερικόν, ἀλλ' ὠμολογητέον ὅτι τῶν τριῶν εἶναι ἡ σχετικὴ τελειότης τῆς ἐξ ἀπαλῶν ὀνύγων ἀνατροφῆς. Παραπολὺ σπουδαῖον θεωρητέον διὰ τὸ μέλλον τὴν εἰς τὸ καταγίνεσθαι ἕξιν ἀπὸ τῶν πρώτων ἀκόμη ἐτῶν, καθ' ἣν τὸ παιδίον ὡς ἐκ τῆς ἀργίας ἀρχεται νὰ εὐρίσκειται οὕτως εἰπεῖν εἰς ἀνίαν. Δὲν ἐννοοῦμεν βεβαίως νὰ δοθῇ βαρεῖα ὑπηρεσία εἰς πενταετὲς τεκνίον· ἀλλὰ τί πειράζει ἐπὶ παραδείγματι νὰ τυλίσῃ εἰς κουβᾶριον τὴν κλωστήν ἣν κλώθει ἡ μήτηρ;

Μακρὰν αὐτοῦ πᾶσαι αἱ μυθώδεις ἱστορίαι, τὰ περὶ νηρηίδων διηγήματα, τὰ κακοποιὰ πνεύματα, οἱ βροκόλακοι, αἱ μαγεῖαι, αἱ μαντεῖαι, αἱ ὄνειροκρισίαι καὶ τόσα ἄλλα ἄτινα καὶ τὴν κρίσιν ἀποπλανῶσι καὶ τὸν φόβον ἐνσπεύρουσιν. Ὀλίγον δὲ κατ' ὀλίγον πρέπει νὰ ἐπεκτείνεται ὁ κύκλος τῆς ἕξεως εἰς πᾶν ὅ,τι δύναται νὰ ὠφελήσῃ τὴν διάπλασιν.

Ἴδου περὶ ἕξεως τί λέγουσιν ἐπίσημοι παιδαγωγοί. Ὀνομάζεται ἕξις ἡ διάθεσις τοῦ ποιεῖν τινὰ πράξεις ἀπ' οὗ ἐπανελήφθησαν πολλάκις. Ὅ,τι ἤδη ἐποίησαμεν φερόμεθα πρὸς τὸ ποιῆσαι πάλιν ὡς σημεῖόν τι ἐγκολαφθὲν δὲν ἐξαλείφεται εὐκόλως . . .

Ἡ ἕξις εἶναι ἐν τῶν συντελεστικωτέρων ὀνομάτων ὅπερ δύναται νὰ μεταχειρισθῇ εἰς τὴν ἀνατροφὴν, ἀληθῶς ἐστὶ δύναμις ἐνεργοῦσα σταθε-

ρῶς ἐφ' ἡμῶν, καὶ ἧς πανταχοῦ ἀνευρίσκονται αἱ συνέπειαι· συγκρατεῖ ἡμᾶς ἐν τῷ ἀγαθῷ, ἀλλὰ συχνακίς δύει καὶ πρὸς τὸ κακὸν ὡς διὰ σκληρᾶς καὶ βαρείας ἀλύσου.

Ὁ τρόπος λοιπὸν δι' οὗ αἱ ἕξεις ἀποδέχονται δεόν νὰ ᾖ τὸ ἀντικείμενον πάσης φροντίδος τοῦ παιδαγωγοῦ (gaulhey). Ἡ ἕξις εἶναι ἐν γένει διάθεσις τῶν ἡμετέρων ὀργάνων, προξενουμένη ὑπὸ τῆς ἀνακαλύψεως τῶν αὐτῶν κινήσεων, ὅθεν ἡ εὐχέρεια τοῦ παράγειν αὐτὰς καὶ παρὰ τὴν θέλησιν ἡμῶν τῶν ἰδίων. Κατὰ τὴν παιδικὴν ἐξόχως ἡλικίαν ἀποκτῶμεν τὰς καλὰς ἢ κακὰς ἕξεις ἧτοι τὸ ὠφελίμως ἢ ἐπιβλαβῶς ἐνεργεῖν ἐπὶ τε ἡμῶν καὶ τῶν ἄλλων. Ἐὰν ἐκ νηπιότητος, ἐδείκνυτο πάντοτε ἡ ἰδέα τῆς ἀρετῆς περιχλειομένη εἰς τὴν τῆς εὐχαριστήσεως, τῆς εὐτυχίας, τῆς τιμῆς, τοῦ σεβασμοῦ, ὑπάρχει εἰς λόγος νὰ πιστεῦσῃ τις ὅτι τὸ οὕτως ἀνατρεφόμενον παιδίον ἀποθήσεται ἀγαθὸς ἀνὴρ, τίμιος πολίτης. Ἐὰν τοῦναντίον, συνειθίζεται νὰ ἐνοεῖ εἰς τὴν ἰδέαν τῆς εὐδαιμονίας, τοὺς καλλωπισμούς, τὸν χρυσόν, τὴν καταγωγὴν, τὰ ἀξιώματα, δὲν εἶναι παράδοξον ὅτι γενόμενος ἀνὴρ, ἀποβαίνει μάταιος, φιλάργυρος, ἐγωῖσθης, ὑπερήφανος. Τὸ λογικὸν ἀπαντᾷ καθ' ἕξιν ὑγιᾶ κρίσιν τῶν πραγμάτων, οὕτω δὲ ὑπολαμβάνει ὀρθὰ τὰ πρὸς τὴν εὐημερίαν ἡμῶν συμφωνοῦντα καὶ τ' ἀνάπαλιν (giraud).

Ἡ ἀνατροφή ἐργάζεται διὰ τῆς ἰσχύος τῆς ἕξεως . . . Αὕτη, δικαίως ὀνομασθεῖσα δευτέρα φύσις, μορφοῖ τὸν χαρακτῆρα καὶ τὰ ἦθη διὰ τῆς ἕξεως αἱ καλαὶ πράξεις ἀναδιβάσκονται εἰς προτερήματα, εἰς ἀρετὰς· τὰ λάθη μετατρέπονται εἰς ἐλαττώματα, εἰς κακίαις. . . De girando.

Τὸ πνεῦμα ἔχει τὰς ἕξεις αὐτοῦ ὡς τὸ σῶμα, καὶ κατὰ τοὺς νόμους τοῦ ἡμετέρου ὀργανισμοῦ, αἱ μὲν συνδέονται μετὰ τῶν δέ.

Ἡ ἕξις ὁρᾷ αἰεὶ τῆς φαντασίας ὅσον καὶ ἐπὶ τῶν αἰσθήσεων ἐνῶ σημεῖο ἂν ἀντικείμενα εἰς τὰς ἀναμνήσεις ἐξασθενεῖ προϊόντος τὰ ἔχνη ἐν τῷ πνεύματι. Ἡ ἕξις, ἧτις διακανονίζει τὸ πνεῦμα, δύναται ἐπίσης νὰ ὑποδουλώσῃ τὴν σύλληψιν. . .

Ἡ κατὰ συνήθειαν ἕξις, στεροῦσα τὸ πνεῦμα πάσης ἐσκεμμένης πεποιθήσεως, παραλύει ἐν αὐτῷ τὴν δύναμιν τοῦ κρίνειν καὶ συλλογίζεσθαι . . .

(De gerando) Ἡ ἕξις παράγει ἐν ἡμῖν διαθέσεις σταθερὰς ὀριζούσας νέαν ὑπαρξίν· αἱ ἕξεις βοηθοῦσιν ἢ ἀντιστρατεύονται εἰς τὴν τελειοποίησιν ἡμῶν, καθ' ὅσον εἶναι καλαί, ἢ κακαί. Αἱ μὲν ἐκτείνουσι τὴν ἰσχὺν τῶν δυνάμεων ἡμῶν καὶ ἐξασφαλίζουν τὰς προόδους μας, διότι τὸ αὐτόματον μεθ' οὗ ἐπαναλαμβάνεται συνήθως τις ἰδέα ἢ ἐκτελεῖται συνήθως πράξις τις, ἐπιτρέπει ἡμῖν νὰ ἐφαρμόσωμεν πᾶσαν τὴν ἡμετέραν φυσικὴν, ἡθικὴν καὶ διανοητικὴν δραστηριότητα, εἰς νέας κτήσεις, αἱ δὲ εἰσὶν ἐμπόδιον εἰς τὴν τελειοποίησιν ἡμῶν, διότι τῆς θελήσεως μὴ ἐχούσης μέρος εἰς τὴν ἐνέργειαν αὐτῶν ἀναβαίνει δύσκολον τὸ ἀντεπεξελεῖν κατ' αὐτῶν καὶ τὸ διορθῶσαι τὰς ἀποτελούσας αὐτὰς πλάνους. Ἡ ἕξις μεταβάλλει τὰς καλὰς πράξεις εἰς ἀρετὰς, τὰς δὲ πονηρὰς εἰς κακίαις· καθιστᾷ μονίμους πάσας τὰς κτήσεις ἡμῶν. Δύναται τις νὰ εἴπῃ ὅτι τὸ ἔργον τῆς ἀνατροφῆς συνίσταται εἰς τὴν μάρφωσιν τῶν καλῶν ἕξεων καὶ τὴν παρακώλυσιν τῶν κακῶν. Ὁ Σολομὼν διεκήρυττε τὴν ἰσχὺν τῆς ἕξεως λέγων. Ἀνατρέφετε τὸ παιδίον ἐν τῇ ὁδῷ ἣν ὀφεί-

λει ν' ἀκολουθήσῃ καὶ ὅταν γηράσῃ δὲν θ' ἀποστῇ αὐτῆς. Τῇ ἀρωγῇ τοῦ θαυμασίου τούτου νόμου τῆς ἕξεως, ὁ ἄνθρωπος ὅσον δήποτε μικρὰ καὶ ἂν ὦσι τὰ μέσα αὐτοῦ, δύναται ν' αὐξάνῃ τὰς κτήσεις αὐτοῦ διηνεκῶς χώρων πρὸς τὴν ἐντέλειαν. (Marcel).

Μὴ συγχωρῶμεν εἰς τὸ παιδίον ν' ἀποκτᾷ ἕξιν ἧς μετ' οὐ πολὺ δεήσει ν' ἀπαλλαγθῇ· μὴ παραχωρῶμεν εἰς αὐτὸ ὅ,τι μέλλομεν ν' ἀρνηθῶμεν εἰς τὸν ἄνδρα. Οἱ γονεῖς πλειστάκις ἔχουσιν, ὑπὸ τὴν ἐποψὴν ταύτην, ἄτοπον συγκατάβασιν. Ἴνα μὴ ἐναντιωθῶσιν εἰς τὸ παιδίον αὐτῶν, τὸ ἀφίουν ν' ἀκολουθῇ τὰ μικρὰ του πείσματα, νὰ παραδίδοται εἰς τὸ σκαιὸν ἢ βάνασον τῶν ἑαυτοῦ ὁρμῶν, φαίνεται, κατ' αὐτούς ὅτι ἡ πρώτη ἡλικία ἔχει τὸ προνόμιον τὸ πᾶν νὰ τολμᾷ ἀνενοχλήτως· λησμονοῦσιν ὅμως ὅτι ὁ σπόρος τῆς νεότητος θερίζεται εἰς τὴν ὄριμον ἐποχὴν, καὶ ὅτι τὸ διορθῶν ἐγκαίρως τοὺς ἀγαπωμένους προφυλάττεται ἀπὸ πολλῶν δυσαρρεσκείων καὶ λυπῶν.

ΣΑΒΙΕΡ ΔΕ ΜΟΝΤΕΠΙΕΝ

Ο ΙΑΤΡΟΣ ΤΩΝ ΠΤΩΧΩΝ

Μυθιστορία Μεταφρασθεῖσα ὑπὸ Σ. Ζ.

984 Τεύχος ΛΑ'.

(Συνέχ. ἴδε σελ.

— Λοχαγέ, ἀπήντησεν ὁ ἄγνωστος, μετὰ φωνῆς ἐκ τῆς συγκινήσεως ὑποτρεμούσης, ἔχω νὰ σᾶς ἀπευθύνω μίαν ἐρώτησιν καὶ συγχρόνως νὰ σᾶς διακοινώσω ἐν μυστικόν . . . Πρὶν σᾶς ἐρωτήσω χρεωστῶ νὰ σᾶς ἀποκαλύψω τὸ μυστικόν τοῦτο τὸ ὅποῖον εἶναι σπουδαιότατον οὐχὶ μόνον δι' ἐμὲ ἀλλὰ καὶ διὰ τὸν ἀγῶνα ὃν ἀνελάβατε καὶ τὸν ὅποῖον θὰ συμμερισθῶ καὶ ἐγώ, ἀλλὰ στεροῦμαι γενναιότητος καὶ δὲν δύναμαι νὰ ἀνθέξω πλείοτερον . . . ἄλλως ἐκ τῆς ἀπαντησεώσ σας ἐξαρτᾶται καὶ ἡ ἀπόφασις τὴν ὁποίαν θὰ λάθω καὶ τὸ μέλλον μου.

— Μὲ ἐκπλήττετε, συγχρόνως δὲ κεντᾶτε ὑπερμέτρως καὶ τὴν περιέργειάν μου, ἀνέκραξεν ὁ

Λακιουζόν. Πρώτην ἤδη φοράν συναντώμεθα, ἡ προφορὰ σας δεικνύει ὅτι κατὰ τὸ φαινόμενον δὲν εἴσθε μήτε Κομητινὸς μήτε Ἴσπανός· δὲν δύναμαι λοιπὸν νὰ ἐννοήσω πῶς ἐν ἀγνοίᾳ μου εὐρίσκομαι τοσοῦτον συνδεδεμένος μετὰ τοῦ βίου σας ὥστε εἰς μου λόγος νὰ ἐπερεάσῃ τὸ μέλλον σας . . .

— Λοχαγέ, ἀπήντησεν ὁ ἄγνωστος ἔχετε μίαν ἐξαδέλφην . . .

— Ἄ! ἀνέκραξεν ὁ Λακιουζόν ἐκθαμβός.

— Τὸ παρελθὸν ἔτος ἡ ἐξαδέλφη σας μετὰ τοῦ πατρὸς της κατῴκουν οἰκίσκον ἐντὸς τοῦ δόσους τοῦ Σὼ παρὰ τὴν Δόλε . . . ἔκτοτε ὁ θεῖός σας Πέτρος Γιλβέρτης ἐπανῆλθεν ἐνταῦθα . . .

μόνος . . . λέγεται δὲ ὅτι ἡ Ροδῆ ἀπέθανε! . . . Λοχαγὲ ἔχεται τοῦτο ἀληθείας; ἀπέθανε ἡ Ροδῆ;

Μόλον ὅτι οἱ λόγοι οὗτοι ἐρρήθησαν μετὰ παρὰ κλητικῶν ὄψεως, ὁ Λακίουζὸν κατὰ πρῶτον δὲν ἀπήντησε ἐφαίνετο σκεπτόμενος, αἱ δὲ ριτίδες τοῦ μετώπου του, καὶ αἱ μαῦραι του ὄφρες αἰτινες διὰ θλιβερᾶς σπασμωδικῆς κινήσεως συνηνώθησαν Ἐδείκνυον ὅτι πάλῃ ὀρμητικῆ ἐγένετο ἐν αὐτῷ.

— Κύριε, εἶπε μετὰ τινα στιγμὴν ἐρωτῶν μᾶλλον ἢ ἀπαντῶν ὁ θάνατος τῆς ἐξαδέλφης μου ἀφίνει πένθος οἰκογενειακὸν εἰς τὸν πατέρα της καὶ εἰς ἐμὲ τοὺς μόνους συγγενεῖς της . . . τοῦτο κατὰ τί σᾶς ἐνδιαφέρει;

— Θεέ μου! ἐπιθύρυσεν ὁ ἄγνωστος κρύπτων τὸ πρόσωπον ἐντὸς τῶν δύω του χειρῶν καὶ προσπαθῶν εἰς μάτην νὰ καταπνίξῃ λυγμὸν ἀπὸ τῆς καρδίας του ἀνερχόμενον, ἀπέθανε! τὸ βλέπω...

— Τὴν ἐγνωρίζατε λοιπόν; ἠρώτησε ζωηρῶς.

— Ἄχ! ἀνέκραξεν ὁ ἄγνωστος μὲ ἐρωτᾶτε ἂν τὴν ἐγνωρίζα;

— Ἡράσθε ἴσως αὐτῆς;

— Ναί! ὦ! ναί! τὴν ἠγάπων . . . τὴν ἠγάπων μεθ' ὅλης τῆς ψυχῆς μου, τὴν ἠγάπων μεθ' ὅλης τῆς καρδίας μου . . . τὴν ἠγάπων μετὰ τῆς φλογερᾶς ὀρμῆς τοῦ πρώτου καὶ τελευταίου ἔρωτος . . .

— Καὶ ἐκείνη; ὑπετονθόρυσεν ὁ Λακίουζὸν, ἐκείνη; σᾶς ἠγάπα;

— Ἐκείνη; . . . ὦ! Ἐδείκνυε πρὸς ἐμὲ ἱερὰν ἀδελφῆς συμπάθειαν καὶ ἔτρεφε, νομίζω, ἀγνὸν μνηστῆρα πρὸς μνηστῆρα ἔρωτα . . .

Ὁ Λοχαγὸς ἔκλινε τὴν κεφαλὴν δύω μεγάλα δάκρυα ἔρευσαν ἐπὶ τῶν παρειῶν του αἴφνης ὡχρῶν γενομένων, καὶ ὁ τόσον ἰσχυρὸς ἀνὴρ κατέστη ἐπὶ μίαν στιγμὴν καὶ παιδὸς ἀσθενέστερος.

Τοῦτο δὲ διότι μία μόνη λέξις διέσχισεν ἀπαξ διαπαντὸς τὸν πέπλον δι' οὗ μέχρις ἐκείνης τῆς στιγμῆς διέβλεπεν τὸ μέλλον, διότι μία τῶν μεγάλων τοῦ βίου του ἐλπίδων κατέρευσε, διότι ἔπρεπε νὰ ἀνατρέψῃ τὸ ἕτερον τῶν εἰδῶν ὅποια περιεκλείοντο ἐντὸς τῆς καρδίας του ὡς ἐν ἱερῷ ὁ Λακίουζὸν μέχρι τοῦδε εἶχε τὴν ψυχὴν εἰς δύω διηρημένην καὶ τὴν μὲν πρώτην μερίδα τὴν εὐ-

ρυτέραν ἀφιέρωσε τῇ θεᾷ Ἀνεξαρτησίᾳ ἢ δὲ ἄλλῃ ἀνῆκε τῇ Ροδῇ.

Αἴφνης τὰ πάντα ἠλλαξαν φάσιν.

Ἡ Ροδῆ δὲν τὸν ἠγάπα. Ἡ Ροδῆ οὐδέποτε θέλει τὸν ἀγαπήσει, ἡ Ροδῆ ἀγαπᾷ ἄλλον! . .

Ἡ σύγκρουσις ἦτον σκληρὰ ἢ δὲ πληγὴ ὀδυνηρὰ.

Ἄλλ' ὁ Λακίουζὸν ἦτον ἐκ τῶν προνομιούχων ἐκείνων ἀνδρῶν τῶν ὁποίων ἡ ψυχὴ μεταβάλλεται ἐν ἀνάγκῃ εἰς χάλυβρον καὶ οἱ ὅποιοι ἐπιβάλλουν κατὰ βούλησιν ἀναισθησίαν μὲν εἰς τὴν καρδίαν ἰσχυρὴν δὲ εἰς τὰ νεῦρα.

— Εἰς σὲ ἀπὸ τοῦδε, εἶπε καθ' ἑαυτὸν χαμηλῇ μεν τῇ φωνῇ, ἀλλὰ πλήρῃ ὑψηλοῦ ἐνθουσιασμοῦ, εἰς σὲ ἀνῆκε ὡ ἱερὰ ἐλευθερία, εἰς σὲ ὀλόκληρος, εἰς σὲ ψυχῇ τε καὶ σώματι.

Αἱ ριτίδες τοῦ μετώπου του ἐξηφανίσθησαν, ἡ κεφαλὴ του ἀνυψώθη τὸ αἷμα ἤρχισε τὴν τακτικὴν αὐτοῦ κυκλοφορίαν ὑπὸ τὸ ἠλιοκαυθὲν δέρμα του.

— Κύριε, εἶπε στραφεὶς πρὸς τὸν ἄγνωστον, μὲ ἐσώσατε τὴν ζωὴν, ὥστε θὰ εἶμαι πολὺ ἀγνώμων ἐὰν ἐπιτείνω πλειοτέραν τὴν ἀπάτην καὶ τὴν θλίψιν σας . . . ἡ Ροδῆ ζῆ! . .

— Ἄχ! ἀνέκραξεν ὁ νέος ἀρπάσας μετὰ πυρετώδους ὀρμῆς τὴν χεῖρα τοῦ λοχαγοῦ καὶ θλίβων αὐτὴν ἐπὶ τῆς καρδίας του . . . ἐγνωρίζον ἐγὼ ὅτι αἱ προαισθήσεις μου δὲν μὲ ἠπάτουν... ἐγνωρίζον ὅτι ἡ καρδία μου ἤθελε σταθεμῆ καθ' ἡν στιγμὴν ἡ τῆς Ροδῆς ἤθελε παύσει πάλλουσα!! . .

— Ἐννοεῖτε ὅμως ἐλπίζω Κύριε, ὅτι μετὰ τὴν ἐξομολόγησίν σας ταύτην, καὶ ἀφοῦ σᾶς ἀκούω λέγοντα ὅτι ἐράσθε τῆς Ροδῆς ἀντερωμένους καὶ παρ' αὐτῆς ἔχω βεβαίως τὸ δικαίωμα νὰ ζητήσω παρ' ὑμῶν πληρεστέρας πληροφορίας νὰ σᾶς ἐρωτήσω τίς εἶσθε, τί ἐπιθυμεῖτε, καὶ προσέτι τί ἐλπίζετε . . .

— Δικαιοῦσθε ἀναμφιβόλως εἰς τοῦτο, λοχαγέ. ἀπήντησεν ζωηρῶς ὁ νέος πρὸ παντὸς ἄλλου μάλιστα ἤθελον ὀμιλήσει περὶ ἐμοῦ ἄλλ' ἢ τρομερὰ ἀβεβαιοῦς ἦς μὲ ἐξήψατε μὲ ἐμπόδισε τοῦ νὰ τὸ κάμω . .

— Πολὺ καλὰ Κύριε· ἀλλὰ τώρα πλέον εἶσθε ἤσυχος καὶ . . . περιμένω νὰ σᾶς ἀκούσω . . .

— Ἀρχομαι λοιπὸν εἶπεν ὁ ἄγνωστος, μὴ λησμονήσετε ὅμως ὅτι πᾶν ὅ,τι σᾶς εἶπω δύναμαι καὶ νὰ σᾶς τὰ ἀποδείξω μὴ ἐκπλαγῆτε δὲ ὅσον ἐκπλακτικῆ καὶ ἂν σᾶς φανῇ ἡ διήγησίς μου ἀκούσατε. Πρὸ τινῶν ἀκόμη ἡμερῶν ὠνομαζόμεν Ραοὺλ Κλεμᾶν καὶ ἤμην ἀντισυνταγματάρχης τοῦ ἱππικοῦ ὑπὸ τὸν Κ. Δεβιλουά . . .

— Γάλλος! ἀνέκραξε ὁ Λακίουζὸν συσπᾶσας ἀκουσίως τὰς ὄφρες, εἶσθε Γάλλος; . . .

— Μὴ μὲ διακόπτετε λοχαγέ, σᾶς εἶπον τὴν ἤμην χθὲς τώρα θὰ σᾶς εἶπω τίς εἶμαι αὔριον... Λύριον ὁ γάλλος ἀξιωματικὸς δὲν θὰ ὑπάρχει πλέον, ἀντ' αὐτοῦ δὲ θέλει ἀναφανῆ ὁ Κομητικὸς βαρῶνος Ραοὺλ τοῦ Σαντιβέρ.

Μόλις ἀκούσας τὸ ὄνομα τοῦτο ὁ λοχαγὸς ἀνεχαίτισεν ἀποτόμως τὸν ἵππον του, στάς δὲ ἐθεώρησε μετὰ προδήλου θάμβους τὸν συνοδοιπόρου του, τοῦ ὁποίου τὸ ὄραϊον καὶ εὐγενὲς γλυκὺ μὲν ἀλλὰ καὶ ἀνδρικὸν πρόσωπον ἐφωτίζετο ὑπὸ τῶν λευκῶν τῆς πανσελήνου ἀκτίνων.

— Ραοὺλ ὁ τοῦ Σαντιβέρ! ἀνέκραξε μετὰ συγκεκινημένης φωνῆς. Σεῖς! . . εἶναι ἀδύνατον!.. Ὁ μέγας καὶ ἰσχυρὸς τοῦ Σαντιβέρ οἴκος ἐσθῆσθη, φεῦ! . . ὁ τελευταῖος βαρῶνος πρὸ εἰκοσι περὶποῦ ἐτῶν ἀπώλετο μετὰ μονογενοῦς ἐν τῇ κοιτίδι εἰσέτι υἱοῦ τοῦ ὑπὸ τὰ καπνίζοντα ἐρίπεια τοῦ πυρποληθέντος μεγάρου του . . .

— Λοχαγέ, ἀπήντησεν ὁ ὀδοιπόρος τὸν ὁποῖον εἰς τὸ ἐξῆς θέλομεν ὀνομάζει Ραοὺλ, σᾶς παρεκάλεσα ἤδη νὰ μὴ ἐκπλαγῆτε εἰς ὅ,τι ἐκπλακτικὸν καὶ ἂν ἀκούσετε, προσθεῖς ὅτι δύναμαι καὶ νὰ ἀποδείξω ὅ,τι καὶ ἂν σᾶς εἶπω . . . Εἶμαι ὁ μονογενὴς υἱὸς τοῦ τελευταίου βαρῶνου τοῦ Σαντιβέρ . . .

— Κύριε εἶπεν ὁ Λακίουζὸν θέττων τὴν χεῖρα ἐπὶ τῶν ὤμων τοῦ συνοδοιπόρου του, σᾶς παρακαλῶ ἐπίσης νὰ μὲ ἐννοήσετε καλῶς νὰ μὲ διακαιώσητε, καὶ νὰ μὴ νομίσετε ὅτι διὰ τῆς ἀμφιβολίας μου προτίθεμαι νὰ σᾶς προσβάλλω . . . Δὲν ἐκρίζονται διὰ μιᾶς μία πεποιθήσις ἀπὸ πολλοῦ παγιωθείσα, πρὸ πάντων δ' ὅταν ἡ πεποιθήσις αὕτη κρατύνεται ἀπὸ περιστάσεων πιθανῶν καὶ τῇ ἀληθείᾳ παραπλησίον. Πιστεύω, εἶμαι βεβαίωτατος ὅτι δὲν προτίθεσθε νὰ μὲ ἀπατήσητε, ἀλλὰ μήπως ἠπάτησαν καὶ ὑμᾶς; . .

Πῶς εἶναι δυνατόν νὰ ἐσώθῃ τῆς μεγάλης ἐκείνης συμφορᾶς καθ' ἣν ὁ Βαρῶνος τοῦ Σαντιβέρ ἀπώλετο; προβλέπω ὅτι θὰ μὲ εἰπῆτε, ὅτι πιστὸς τις ὑπηρετῆς πάντα κίνδυνον περιφρονήσας σᾶς ἔσωσε τῆς πυρκαϊᾶς . . .

— Ναὶ ὁ ἐπιστάτης τοῦ οἴκου τοῦ πατρός μου ἄνθρωπος τίμιος Μαρκέλος Κλεμᾶν καλούμενος, τοῦ ὁποίου ἐπὶ πολὺ ἐνόμιζον ὅτι εἶμι υἱός. Τί θαυμαστὸν ἢ ἀδύνατον δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἐν τούτῳ;

— Οὐδὲν βεβαίως. Ἄλλ' ὑπάρχει τὸ ἐξῆς ὀλίγον δυσκατάληπτον: Πῶς εἶναι δυνατόν ὁ πιστὸς οὗτος ὑπηρετῆς, ἀφοῦ σᾶς ἔσωσε μὲ κίνδυνον ἀναμφιβόλως τῆς ἰδίας του ζωῆς ἀπὸ τῆς φλόγας αἰτινες κατεδύθησκον τὸ μέγαρον σας, νὰ μὴ ἀνεκράξῃ: Ἐσωσα τὸν τελευταῖον γόνον τοῦ εὐγενοῦς οἴκου τῶν Σαντιβέρ! ἔσωσα τὸν κληρονόμον τῆς ἀπείρου περιουσίας! Ἴδου αὐτὸς, ἃς ζήση διὰ νὰ διαφυλάξῃ καὶ νὰ ὑποστηρίξῃ τὴν μεταξὺ τῶν μεγάλων Κομητινῶν θέσιν του . . . ἀλλὰ νὰ σᾶς βυθίσῃ ἐν τῷ σκότει, νὰ σᾶς ἀναθρέψῃ ὡς υἱόν του νὰ σᾶς ἀναγκάσῃ νὰ ἐμφανισθῆτε σήμερον ζητῶν τοὺς τίτλους καὶ τὴν κληρονομίαν τῶν προγόνων σας; Ὁμολογήσατε ὅτι τοῦτο εἶναι ἀφροσύνη, καὶ νομίζω ὅτι μεταξὺ ἐκείνων πρὸς τοὺς ὁποίους θὰ διηγηθῆτε αὐτὰ δυσκόλως θὰ εὕρετε εὐπίστους ἀκροατάς.

Λοχαγέ, ἀπήντησεν ὁ Ραοὺλ, σᾶς δικαίῳ διὰ τὴν ἀμφιβολίαν σας, οὐ μόνον δὲ δὲν τὴν θεωρῶ προσβλητικὴν, ἀλλὰ καὶ θὰ τὴν συνεμεριζόμεθα ἂν ὁ θετὸς πατήρ μου δὲν μὲ ἐφώτιζε διὰ τοῦ ἀναμφισβητήτου τῆς ἐνεργείας φωτὸς διαλύσαντος ἐν ἀκαρεῖ τὰ περὶ τὴν βρεφικὴν κοιτίδα μου πεπυκνωμένα σκότη . . . ὁ φλέγων οὗτος τῆς ἀληθείας πυρσὸς θέλει λάμψει μετ' ὀλίγον καὶ δι' ὑμᾶς καὶ δι' ἐμέ . . . Καὶ τώρα μία μόνη λέξις θέλει σᾶς ἐξηγήσει πολλὰ πράγματα τὰ ὅποια σᾶς φαίνονται ἀνεξήγητα· ὁ Μαρκέλος ἐκάλυψε τὴν ὑπαρξίν μου διὰ τοῦ πέπλου τοῦ μυστηρίου, ὅπως προφυλάξῃ ἐμὲ τὸ ἀσθενὲς πλάσμα τοῦ ἀδιαλάκτου μίσους πανισχύρου ἐχθροῦ. Τὸ μῖσος τοῦτο ἠπείλει τὴν γεννεάν μου ὀλόκληρον . . . Τὸ μῖσος τοῦτο ὠρκίσθη νὰ κατασθῆσθαι τὸ ὄνο-

μά μου και να εκμηδενίση την οικογένειάν μου. Η πυρκαϊά του μεγάρου του Σαντιβέρ δεν ήτο τυχαίον δυστύχημα, ήτον έγκλημα! ο πατήρ μου δεν απέθανε θύμα του φρικτού έπεισοδίου, άλλ' απέθανε δολοφονηθείς! . .

— Δολοφονηθείς! επανέλαθεν ο Λακιουζόν χωρίς να κρύψη την έκπληξιν και την συγκίνησίν του.

— Μάλιστα ανέκραξεν ο Ραούλ μετ' όργης, μετ' όλίγον δε θα σās είπω το όνομα του δολοφόνου. Άλλά πρέπει πρώτον να μάθητε τα μυστηριώδη αίτια του κακούγήματος πριν μάθητε τον κακούργον. Άκούσατέ με και κρίνατε έπειτα αν είμαι χυδαίος ραδιούργος θέλων να κλέψη εν όνομα, η αν δικαιούμαι να απαιτήσω την θέσιν ητις μοι ανήκει.

—ο—ο—

Ζ΄.

ΤΡΙΣΤΑΝ ΤΟΥ ΣΑΝΤΙΒΕΡ.

Ο Ραούλ ήρξατο διηγούμενος.

Άλλ' ένταυθα νομίζομεν καλόν να λάβωμεν ημεϊς τον λόγον τουτο μεν δια να επανορθώσωμεν και ταξιθετήσωμεν εν τή οικεία θέσει λεπτομερείας τινάς και συμβάντα τα όποια και αυτός ο ήρωας ημών ηγνώνει έπειτα δε να απαλλάξωμεν και τους αναγνώσας ημών από τās ατελευτήτους έρωτήσεις τās όποιας ο Λακιουζόν απήκνηθε τῷ Ραούλ διακόπτων αυτόν διηγούμενον.

ξ

Ο Βαρώνος Τριστάν του Σαντιβέρ, πατήρ του Ραούλ, προσεκήληθ' ως εκ τής ύψηλης κοινωνικῆς θέσεώς του εις την Αύλην τής Α. Καθολικῆς Μεγαλειότητος του βασιλέως τής Ισπανίας ένθα έντός όλίγου έγένητο συνταγματάρχης.

Νέος εκ τών θελκτικότερων τής εποχῆς εκείνης και το είκοστόν πέμπτον τής ηλικίας του άγων ήρξατο να σκέπτηται περί γάμου, ουχι διότι η-

ρατό τινος, άλλά δια να μην εκλείψη το περιφανές τής οικογενείας όνομα.

Έν τούτῳ τῷ μεταξύ προσεκήληθ' εις την έλευθέραν Κομητείαν υπό του θνήσκοντος πατρός του.

Μόλις όμως έφθασε και η ύγεια του ασθενοῦς ήρξατο βελτιουμένη επαισθητῶς και μετ' όλίγον εύρέθη εκτός παντός κινδύνου προσωρινῶν τουλάχιστον.

Ηναγκασμένος ο Τριστάν να διαμένη επί τινας έβδομάδας παρά τῷ πατρὶ αὐτοῦ διήρχετο τās ημέρας κυνηγῶν.

Ημέραν τινά ένῳ ητοιμάζετο να φρονέσῃ δορκάδα ματαίως κατά τών κυνῶν παλαιούσαν ηκουσεν αϊφνης, ου μακράν τής θέσεως εν η εύρίσκετο, οξείας κραυγῆς γυναικῆς και ταχέως βηματισμούς ἵππου.

Έδραμεν από ρυτῆρος πρὸς το μέρος ένθεν εξήρχοντο αϊ κραυγαί και έντός όλίγου ἴδε νεανίδα απαγομένην μετ' ἰλλιγγιδῶδους ταχύτητος από τής ἵππου την όποιαν ἵππευε και ακολουθουμένη άλλά πολύ μακρόθεν, υπό δύο υπηρετῶν μετ' ἀπελπησίας Στῆτε! . . Στῆτε! . . κραζόντων.

Ταχύς ως άστραπή ο Τριστάν δραμῶν άντεμετώπισεν την ἵππον και δια σιδηρῆς χειρὸς δραξάμενος τους χαλινοὺς την ήνάγκασε να σταθῆ την στιγμήν, ακριβῶς καθ' ην η νεανίς κλονιζομένη επί του έφιππίου εκινδύνευε να λειποθυμήσῃ.

Ο βαρῶνος άφιππεύσας την έδέχθη εις τās άγκάλας του, και την κατέθεσε επί τής χλόης.

Τότε ήδυνήθη να την θεωρήσῃ μετὰ προσοχῆς.

Μόλις ὦν δεκξεσαστῆς λευκή ως κρίνος η ως η άσπιλος τών όρέων χιῶν υπό την μακράν και άφθονον μέλαιναν κόμην της.

Η πολυτέλεια τής ένδυμασίας της, η ώραϊότης τής ἵππου, η στολή τών υπηρετῶν, οικόσημα γεγλυμμένα επί τής λαβῆς του μαστιγίου της ήσαν δείγματα ύψηλης καταγωγῆς και σημαντικῶ πλοῦτου.

(ἀκολουθεῖ).

ΠΕΡΙΟΔΙΑΙ ΕΝ ΠΕΡΣΙΑΙ

(Ίδε σελ. 976 τεῦχος ΛΑ΄.)

λευκος, ο Όράγθας, έρρεεν έλικοσιδῶς έντός μιᾶς εκτεταμένης κοιλάδος, πλήρους εκ καρποφόρων δένδρων, εξ άμπέλων, εκ φυτῶν παρασίτων και εκ κομαρέων, ατινα συνεπλέκοντο εις άψίδας και έσχημάτιζον στεγάσματα άδιαπέραστα υπό του καύσονος του ήλιου.

Έν περιέργον χαρακτηριστικόν εκ τής άπόψεως τής χώρας ταύτης, είναι η έλλειψις οικιῶν. Οί Γεωργιανοί δεν είχαν παρά υπογείους, ας εκτιζον επωφελούμενοι τās άνωμαλίας του εδάφους· και όταν δεν υπάρχωσι τοιαῦτα, σκάπτουσιν άπλῶς όπας έντός τής γῆς, ας καλύπτουσι δια φύλλων. Η ιδέα του θανάτου φαίνεται ότι δεν εξέπληττε τους ζῶντας τοιουτοτρόπως. Επειδή αϊ άνθρωπῖνοι αῦται κατοικίαι είναι κεκαλυμμένα εκ φύλλων, και δεν φαίνεται η εϊσοδός των, τουτο δίδει εις τās κοιλάδας ταύτας μίαν θέσιν λίαν μυστηριώδη και έρημον. Οί λειμῶνες αὐτόθι είναι σπάνιοι, και η χλόη κιτρινή, — ο ήλιος εξήρανεν αὐτήν· τουτο είναι το μειονέκτημα τών καλῶν κλιμάτων. Χοῖροι, περιπατούντες επί τής χλόης ήλάττων όλίγον την ποιή-

βασιλέως τής Συρίας. Εἰς τών διαδόχων αὐτοῦ ο Άρτόκης εκ του γένους τών Άρσακιδῶν συνεμάχησε μετὰ του Μιθριδάτου· άλλά τῷ 65 π. Χ. μετὰ την ήτταν του Μιθριδάτου υπό Πομπηίου, η χώρα υπετάγη εις τους Ρωμαίους. Ουχ' ήτιον η Γεωργία διετήρησε τους βασιλεῖς αὐτῆς· διφκήθη υπό τών Άρσακιδῶν από του 71 π.Χ. μέχρι του 242 μ.Χ. και μετὰ ταῦτα υπό τών Σασανιδῶν. Κατὰ τὴν Γ΄. αἰῶνα ο χριστιανισμός εισεχώρησε παρά τοῖς Γεωργιανοῖς άντικαταστήσας την λατρείαν τών αστέρων· κατὰ δὲ τὸν ΣΤ΄. αἰῶνα ο Χοσρόης Νουσχιρβάν, βασιλεὺς τής Περσίας, εκθρονίσας τὸν Βακούρ Δ΄. (568), επέβαλεν αὐτοῖς την δυναστείαν του οίκου του, άντικαταστάσαν υπό τών Βαγρατιδῶν η Παγκρατιδῶν τής Άρμενίας. Κατὰ τὸν Η΄. αἰῶνα υπέκυψαν εις τὸν ζυγὸν τών Άράβων, ηλευθερώθησαν τῷ 861, άλλά τὸν ακολουθοῦν αἰῶνα υπεδουλώθησαν υπό τών Δειλεμιτῶν του Γκυλάν και τών Βουϊδῶν τής Περσίας. Οί Σελδζουκιδαι του Άρπ' Ασλάν, εγκατέστησαν εν Γεωργία εν μέσω του ΙΑ΄. αἰῶνος· οί υἱοὶ του Δζεγγίς-Χάν άντικατέστησαν αὐτοὺς τῷ 1248, από δὲ του 1386 μέχρι του 1400 οί Τάρταροι του Ταμερλάνου έλε-

σιν τών μαγευτικῶν τούτων μερῶν. Η ένδυμασία τών φυλάκων τών χοίρων τούτων όμοίαζε πρὸς την του Πέρσου.

Εἰς τινά μέρη, μεγάλαι καρυαί έρριπτον την σκιάν των επί τής χαμηλῆς ταύτης χλόης, και μετ' ου πολὺ κάτωθεν αὐτῶν διεκρίνα τῆδε κάκεῖσε μικρὰς λιθινούς οικόδομας, συγκειμένας εκ τριῶν τείχων και εκ μιᾶς στέγης εκ φύλλων. Το εμπροσθεν μέρος αὐτῶν ήτο άνοικτόν. Έντός αὐτῶν έπωλεῖτο οἶνος και άπεχθῆς τυρός, εξ αἰγογάλακτος. Μοι έφαίνετο άδύνατον ότι ξένος δύναται να φάγη τουτον, μολονότι οί αὐτόχθονες φαίνονται πολὺ αγαπῶντες αὐτόν. Πέριξ τών μικρῶν τούτων καταστημάτων άπερ έκαλοῦντο τ ο υ χ ἄ ν, άμέριμοι Γεωργιανοί ήσαν νωχελῶς εξηπλωμένοι, καπνίζοντες, πίνοντες, και άφίνοντες τās γυναικῆς αὐτῶν να φροντίσωσι περὶ τών κήπων.

Καθ' όσον προσήγγιζον εις Τιφλίδα, αϊ όχθαι του Άράγθα απέβαινον πετρώδεις και γυμναί, και επεθύμουν να φθάσω εκεί πρὸ πολλοῦ, εἰ μὴ δεν εμποδιζόμην εκ τής αλλαγῆς τών ταχυδομικῶν ἵππων κατὰ τὰ γλυκοχαράγματα, — και δε-

ηλάτουν την χώραν. Κατὰ τὸν ΙΕ΄. αἰῶνα Άλέξανδρος Α΄. διένειμε το βασιλείον του εις τους τρεῖς αὐτοῦ υἱοὺς, ότινες κατήρησαν τὰ αντίζηλα βασίλεια τής Κάρθλης, Κάκχθθ, Τουρκίας, και προσετίμασαν οὗτω την καταστροφὴν τής Γεωργίας. Κατὰ τὸν ΙΣΤ΄. αἰῶνα, οί Σοφῆδες τής Περσίας και οί Όθωμανοί Τουρκοὶ διενεμήθησαν αὐτήν. Οί Πέρσαι εκδιωχθέντες υπό τούτων τῷ 1589, υπερίσχυσαν μετὰ του Σάχ' Αβθῆς από του 1603—1615, άπώλεσαν δὲ την υπεροχήν αὐτῶν τῷ 1724. Τῷ 1740 ο Ναδὶρ-σάχ υπέταξε μέρος τής χώρας και την κυβέρνησιν αὐτῆς ανέθηκεν εις τὸν Θεμουρζ Β΄. Ηράκλειος ο διάδοχος τούτου (1760—1798) φοβηθείς τὸν Σάχην τής Περσίας Κερίμ-χάν, συνεμάχησε μετὰ τών Ρώσων και έγένητο ύποτελής. Άλλά τῷ 1795 ο Άγά Μωχαμέτ εισβαλὼν εις την Γεωργίαν, εκιρύευσε την Τιφλίδα και ήχμαλώτισε πολλοὺς. Η άφιξις στρατιωτικῶν τινος ρωσικοῦ σώματος προύλαθε νέαν εισβολήν (1797). Μετὰ δύο ετη ο βασιλεὺς Γεώργιος ΙΑ΄. ο υἱὸς του Ηρακλείου, ανεγνώρισεν άποθνήσκον τὸν τσάρον Παῦλον Α΄. ως κληρονόμον αὐτοῦ. Τῷ 1802 η Γεωργία εκηρύχθη ρωσικὴ έπαρχία.

ποίας μάλιστα ἀλλαγῆς! τὰ πάντα ἦσαν σύμφωνα πρὸς τὴν ἁρμονίαν τῶν ὠραίων τούτων τόπων. Εἶδον ἐκεῖ καὶ σφαιριστήριον! . . . Σφαιριστήριον ἐν μέσῳ πάσης ταύτης τῆς πέραν τοῦ Καυκάσου ποιήσεως! Εἰς γραμματεὺς συντάγματος ἐδοκίμαζεν ἐπ' αὐτοῦ τὴν ἀξίαν του ἔφυγον μετὰ φρίκης.

Μεταξὺ ἄλλων μερῶν ὅπου ἡ ἔλλειψις τῶν ἵππων μὲ ἠνάγκασε νὰ μείνω, θὰ ἐνθυμοῦμαι πάντοτε τὴν Δουσέτ, τὴν ἀσχημοτέραν πόλιν τῶν ὅσας εἶδον ἐκτισμένας ἐπὶ ὑψηλοῦ μέρους. Ἦτο ἀργά, εἶχον μεγάλην πεῖναν· καὶ, ἐξερχόμενος τῆς ἀμάξης, ἐζήτησαν νὰ δειπνήσω μετὰ τῆς εὐσταθείας ἀνθρώπου ὅστις διὰ τοῦ βεβαιωτικοῦ αὐτοῦ ὕψους, ἐλπίζει νὰ προλάβῃ ἄρνησιν· διότι «ἐνταῦθα οὐδὲν ὑπάρχει,» εἶναι ἡ ἀπάντησις ἣν λαμβάνει τις γενικῶς ἐν Γεωργίᾳ καὶ ἐν Καυκάσῳ. Διδαχθεὶς ἐκ πείρας καὶ παρατρυνόμενος ὑπὸ τῆς ὀρέξεως, ἤμην ἀποφασισμένος τὴν φερόντα ταύτην νὰ προκαλέσω ἐν ἀνάγκῃ ταραχὴν διὰ νὰ καταβάλλω τὴν κακὴν θέλησιν τοῦ ξενόδοχου· ἀλλὰ πρὸς μεγάλην μου ἐκπληξιν καὶ πρὸς μεγάλην μου εὐχαρίστησιν, χωρὶς νὰ καταρῦγῃ εἰς τὸ ἔσχατον τοῦτο μέτρον, ὁ ξενίζων με ἐκινήθη, ἤναψε πυρᾶν, καὶ ἐξύπνησε διὰ τοῦ ποδὸς τὰ τέκνα του, ἅτινα ἐκοιμῶντο εἰς τὸ προαύλιον ἐν ὑπαίθρῳ. Ἠγέρθησαν βραδέως, ἀλλὰ τέλος πάντων ἠγέρθησαν. Ἐγὼ, ἐν τούτοις, περιεπάτου ἐπὶ τῆς μεγάλης καὶ θλιβερᾶς πλατείας τῆς Δουσέτ. Ὁ οὐρανὸς ἦτο βαθὺς καὶ πλήρης ἀστέρων. Οὐδεὶς ζέφυρος ἐτάραττε τὴν ἡσυχον ἀτμοσφᾶραν, ἥτις ἦτο θερμὴ ὡς ὁ ἀτμὸς ῥωσικοῦ λουτροῦ, καὶ εἰς ἣν ἀνεδίδετο ὑπὸ τῆς ἀρωματικῆς χλόης ὀσμῆ φαρμακείου.

Ὅχι μόνον εἶχον μεγάλην πεῖναν τὸ ἐσπέρας τοῦτο· ἀλλ' ἀπὸ ὀκτῶ ἡμερῶν δὲν ἔφαγον ἄλλο τι παρὰ αὐγὰ, ἃ ταχέως εἶχον βαρυνθῆ, καὶ κακὸν ἄρτον ἀμμόδη. Ἐπερίμενον λοιπὸν μετ' ἀνυπομονησίας τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐνεργείας τοῦ ξενόδοχου μου· καὶ, φυλάττων τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ εἰσέρχομαι πάλιν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον μόνον ὅτε τὸ δεῖπνόν μου ἐγένετο ἔτοιμον, ἐξηκολούθουν περιπατῶν, καὶ ἀφοῦ εἶδον μακρόθεν καταναλισκόμενας τὰς λαμπάδας τὰς ὁποίας ὁ

γερμανὸς θαλαμηπόλος μου ἦτο ὄλως ὑπερήφανος διότι τὰς ἔφερον ἐκ Μόσχας, καὶ ἤκουσα ἤδη τὰς φωνὰς τῶν πρώτων ἀλεκτόρων οἵτινες ἀνταπεκρίνοντο ὡς φρουρὸν, — αἶφνης ἄλλαι φωναὶ, ἀγωνίας, φωνὴ θανάτου ἀντήχησαν εἰς τὴν ἀκοήν μου. Δυστυχῆς θῦμα τῆς λαιμαργίας μου ἐσφάζετο ὑπὸ τῆς μαχαίρας ἀνεπιτηδείου Γεωργιανοῦ. — Ἐγεινόμεν αἷτιος δολοφονίας· ἐξ αἰτίας μου, διότι δὲν ἠὲ χάριστοῦμην εἰς τὸν ἀμμόδη ἄρτον, ἐστερεῖτο μήτηρ τέκνον, οὐ ἀφῆρσαν τὴν γλυκεῖαν ζωὴν, σφάζοντες εἰς τὸ σκότος, πλάσμα ἀνυπεράσπηστον. Ἡ καρδία μου διηγέρθη καὶ ὁ στόμαχός μου τόσον, ὥστε ἔταν μοὶ προσέφεραν τὸ ὄρνιθον, οὐ τὸ μὲν ἤμισυ, κατάμαυρον, ἦτο ἐψημένον καὶ πεπασμένον μὲ ἐν δυσωδῆς λίπος, τὸ δὲ ἄλλο ἔπλεεν ἐντὸς ὑγροῦ ὅπερ ἀνέδιδεν ὀσμὴν νεκροταφείου, ἠγέρθη μετὰ φρίκης ἐκ τῆς τραπέζης καὶ ἐζήτησα ἵππους. Οὐδεὶς ὑπῆρχεν ἐκεῖ, — τούλάχιστον τοῦτο μοὶ εἶπεν ὁ Γερμανὸς ἐπιστάτης μου μετὰ μειδιάματος σατανικοῦ, καὶ ἐν τῷ ὁποίῳ ἐνεθυμήθη τὰς ἀνωφελῶς καήσας λαμπάδας.

Ἡ ἡὼς ἔρριπτεν ἤδη μίαν ὠχρὰν ἐκλαμψιν ἐπὶ τῆς πενήμου ταύτης σκηνῆς. — Περιηρχόμεν εἰς κατάστασιν ἀδρανῶς ἀπελπισίας, καὶ, πίπτων ἐπὶ μιᾶς κλίνης ἢ μᾶλλον ἐπὶ ἐνὸς ἀθλίου κραββάτου ὄλως ἐφθαρμένου, ἔμεινα ἐκεῖ ἀναίσθητος μέχρι προκεχωρηκυίας ἡμέρας. Οἱ ἵπποι ἦσαν ζευγνυμένοι: ἀφῆκα νὰ με ὀδηγήτωσι πρὸς τὴν Τιφλίδα.

Εἰς τὸν ἀκόλουθον σταθμὸν, ἡ αὐτὴ ἱστορία ἐπαναλαμβάνεται· δὲν ὑπάρχουν ἵπποι. Ἠναγκάσθη νὰ μείνω περὶ πέντε ὥρας ἐντὸς κενοῦ δωματίου. Τέλος ἐπέτυχον τὰ μέσα τοῦ ν' ἀκολουθῆσω τὴν πορείαν μου, καὶ διόλου δὲν ἐβράδυνον νὰ διακρίνω μακρόθεν τὴν Τιφλίδα· — ἀλλὰ φεῦ! πόσον ὀλίγον παρεμφερῆς πρὸς τὴν Τιφλίδα ἐκεῖνην ἦν ὠνειρευόμην! Ἐκλείον τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ προσεπάθουν νὰ ἴδω τὸ ὄνειρόν μου· ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἐγένετο. Αἱ εἰκόνες ἃς εἶχον σχηματίσει δὲν ἀντενάκλουν πλέον εἰς τὸν ὠχρὸν καθρέπτην τῆς φαντασίας μου.

Τοῦτο δὲν ἦτο μόνον ἀποτέλεσμα τῆς πείνης, τῆς θερμότητος, καὶ ὄλων τῶν παθημάτων τὰ

ὁποῖα ὑπέφερα. Ἡ Τιφλίς (4), πρέπει νὰ τὸ εἶπω, δὲν εἶναι οὔτε πολὺ ὠραῖα, οὔτε πολὺ μεγάλη. Εὐρωπαϊκαὶ οἰκοδομαὶ, λευκαὶ καὶ λευκοφαιαὶ, ἦσαν ἀθλιῶς συνεσφιγμένα μετὰ τῶν γυμνῶν βράχων. Ἡλιζα νὰ εὕρω λαμπροὺς κήπους, κατὰ τὴν ἀνατολικὴν πολυτέλειαν ἀναμειγμένον μετὰ τῆς ὀρεινῆς ἀγριότητος, ἀλλὰ δὲν εἶδον οὔτε χλόην, οὔτε πολυτελεῖ ἀσιατικὴν ἀρχιτεκτονικὴν, τούλάχιστον πρὸς τὸ μέρος ὅθεν ἔβλεπον, κατὰ πρώτην φερόντα τὴν πόλιν.

Ἡ ἀθυμία μου ἦτο μεγάλη· ἀλλὰ μεγαλειτέρα ὑπῆρξεν ἡ ἀνυσηγία ἣν ἐνέβαλλεν αὐτῇ εἰς τὸ πνεῦμά μου. Ὅλα τὰ λοιπὰ ὄνειρά μου ἐμελλον ἄρα γε νὰ ἐξαφανισθῶσιν ὡς τοῦτο; Τεχεράνη, Ταυρίς, Περσία, θὰ ἀποτύχω ἄρα γε εἰς ὅλας μου τὰς ἐλπίδας; Ὡ ἀπαίσιαι συμφοραὶ τῆς φαντασίας! . . . ἢ μᾶλλον ὀλέθριοι σταθμοὶ, ὀλέθρια ξενοδοχεῖα!

Ἀνεχώρησα ἐκ Τιφλίδος εἰς Τεχεράνην τὴν πρώτην τῆς 21 Σεπτεμβρίου 1838. Οἱ συνοδοίπόροι μου ἦσαν ὁ συνταγματάρχης Du Hamel, ἡ σύζυγός του καὶ ὁ ἰατρός Κάφερ. Εἵχμεν ἐπιπεληθῆ ὠραῖον καιρὸν διὰ νὰ ὑπάγωμεν ἐπιπτοι, καὶ αἱ ἀμαξαὶ ἡμῶν μᾶς ἠκολούθουν. Μέχρι

(4) Ἡ Τιφλίς πόλις τῆς Ἀσ. Ρωσίας, πρωτ. τοῦ ὁμωνύμου κυβερνεῖου καὶ ἔδρα τοῦ γενικοῦ διοικητοῦ τοῦ Καυκάσου, κεῖται 2,350 χιλιομ. ΝΑ τῆς Πετροπόλεως. Ἐν αὐτῇ ὑπάρχουσιν ἑλληνικὴ καὶ ἀρμενικὴ ἀρχιεπισκοπὴ, δικαστήρια, γυμνάσια, ἀρμενικὴ σχολή, κτλ. Μεταξὺ τῶν διαφόρων αὐτῆς κτηρίων διακρίνονται ἡ μητροπολιτικὴ ἐκκλησία, οἱ στρατῶνες, ἡ μεγάλη ἀγορὰ, κτλ. Ἡ βιομηχανία καὶ τὸ ἐμπόριον εἰσὶ λίαν ἀνεπτυγμένα. Ἡ πόλις ἔχει θερμὰ λουτρά ἐξ οὗ καὶ τὸ ὄνομα αὐτῆς καὶ σιδηρόδρομοι μέχρι Βακού. Ἡ Τιφλίς ἐκτίσθη τῷ 469 μ. Χ. ὑπὸ τοῦ βασιλέως Βακτάνγ καὶ ἐγένετο πρωτ. τοῦ βασιλείου τῆς Γεωργίας καὶ ἔδρα τῶν βασιλέων Κάρθλι. Ὁ Ζεγκίς-χάν τὸν 42ον αἰῶνα καὶ ὁ Μουσταφᾶ πασσᾶς τῷ 1759 ἐκυρίευσαν αὐτὴν καὶ ἐλεηλάτησαν, ὁ δὲ Σάχης τῆς Περσίας Μωχम्मὲτ κατέστρεψεν. Οἱ Ρῶσοι ἔλαβον αὐτὴν τῷ 1801 καὶ ἐκτοτε ἤκμασε ταχέως ὑπογραφείσης τῷ 1814 καὶ συνθήκης τῆ μεσολαβήσεως τῆς Ἀγγλίας μετὰ τῆς Ρωσίας καὶ Περσίας. Ἡ Τιφλίς ἀριθμεῖ 60,000 κατοίκων.

Ἐριβὰν εὐρίσκει τις μίαν λαμπρὰν ὁδὸν, χάρις τῷ συνταγματάρχῃ Ἐπείζφ, Ἰσπανὸν ὑπηρετοῦντα τῇ ρωσικῇ κυβερνήσει, ὅστις διήλθε πολλὰ ἔτη ἐν τῇ κλεισθεῖ τῆς Διλιθζάνης, διὰ νὰ στρώσῃ ἐκεῖ τὴν ὁδὸν ταύτην ἐν τῷ μέσῳ τῶν φροβερῶν κρημνῶν καὶ τῶν ἀπροσίτων βράχων.

Ἡ πρώτη ἡμῶν πορεία ὑπῆρξεν ἐξ λευγαί. Ἐπορευόμεθα λίαν ἀργά διὰ νὰ μὴ κουρασθῶσι τὰ ὑποζύγια μας, τὸ ὁποῖα ἐμελλον νὰ μᾶς χρησιμεύσωσι μέχρι Ταυρίδος. Ὀλίγον μακρὰν τῆς Τιφλίδος, ἐφιλοξενήθημεν ἐν τῇ οἰκίᾳ ἐνὸς Ἀρμενίου, τοῦ συνταγματάρχου Σεμίρ Χάν Βεγλαρῶφ, διερχομένου ἐν τῇ ρωσικῇ ὑπηρεσίᾳ, μᾶς προσήνεγκε δεῖπνον ἐντὸς μεγάλου κήπου, ὄλως ἐπισκιαζομένου ἐκ κλημάτων, ὧν οἱ πυκνοὶ θόλοι ἐκάλυπτον τὰς ὀροσερᾶς δειροστοιχίας. Ὅλοι οἱ κῆποι τῆς Τιφλίδος εἰσὶ πεφυτευμένοι κατὰ τὸ σύστημα τοῦτο, καὶ παρέχουσι θελκτικὴν σκέπην ἐναντίον τοῦ ἡλίου.

Κατεκλίθημεν ἐντὸς γεωργιανοῦ χωρίου, ὅπου εὐρίσκετο μία ῥωσικὴ οἰκία ἀρτίως ὀικοδομηθεῖσα διὰ τοὺς ὁδοιπόρους. Τὰ γεωργιανὰ χωρία, τὸ εἶπον, ἤδη, δὲν σύγκειται κατὰ τὸ σύνθημα παρὰ ἐξ ὑποστέγων ὑπογείων, τὰ ὁποῖα ὁμοιάζουσιν οὐχὶ τόσον πρὸς ἀνθρώπινα οἰκίματα ὅσον πρὸς σπήλαια ἀγρίων ζώων. — Τὸ χωρίον τοῦτο ἦτο, ἄλλως τε, εὐαρέστως τοποθετημένον. Καλλᾶδες, ὄρη, συνφιμισμένα ἐκ ποιμνίων βουβάλων καὶ ἀφθόνου χλόης· δένδρα εὐρωστὰ καὶ πυκνόφυλλα, περικυκλῶντα τὰς διεσκορπισμένας κατοικίας κατὰ θελκτικὴν ἀταξίαν· τέλος, μακρὰν, λόφοι ἐστεμμένοι ἐκ χλόων.

Τὴν ἐπαύριον, ἡ ἰδία θερμοκρασία καὶ τὸ ἴδιον θέλητρον εἰς τὸ ταξίδιον, τὸ ὁποῖον ἐφαίνετο ἀληθῆς εὐχαρίστησις· αἱ θεαὶ τῶν τοποθεσιῶν αἵτινες ἀνεπτύσσοντο εἰς τοὺς ὀφθαλμούς ἡμῶν ἀπέβαινον κάθε στιγμὴν περισσότερον θελκτικαί, καὶ μοὶ ἀνεκάλουν ἐνίοτε τὴν χώραν ἣτις εὐρίσκεται μετὰ τῷ Φλωρεντίας καὶ Ρώμης, μετὰ τὴν Ἀρεζοῦ.

Περὶ τὴν τρίτην ὥραν μετὰ μεσημβρίαν, ἐσταματήσαμεν εἰς μίαν οἰκίαν ἀρκούντως κατάλληλον, ἐπίσης ῥωσικῆς κατασκευῆς, εἰς ἡμι-τέταρτον λεύγης περίπου ἀπὸ ταταρικοῦ χωρίου, Ἐνῶ προητοιμάζετο τὸ γεῦμα, διθυβύθημεν πεζῇ πρὸς

τὸ χωρίον τοῦτο, μετὰ τοῦ ἱατροῦ Κάφερ· καί, φθάσαντες πλησίον τῶν κατοικιῶν, προσεγγίσαμεν ἔτι μᾶλλον μίαν τῶν σακλή, ὅπου ἐτύχομεν φιλοφρόνου ὑποδοχῆς ὑπὸ τῶν γυναικῶν. Ἐστρωσαν πλησίον τῆς πυρᾶς ἐρυθρὰν ψιάθαν, ἐφ' ἧς διέταξαν νὰ καθίσωμεν, καὶ ἡ συνδιάλεξις ἤρχισε διὰ τῶν χειρονομιῶν, καὶ τῇ βοήθειᾳ φράσεων τινῶν τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει τουρκικῆς διαλέκτου.

Μεθ' ὅλον τὸ ἐκ τῆς φυσιογνωμίας αὐτῶν σκυθρωπὸν ὕφος, δύο ἐκ τῶν γυναικῶν τούτων μοὶ ἐφάνησαν θελκτικῆς καλλονῆς καὶ χάριτος. Ἡ μὲν ἐξ αὐτῶν ἐφαίνετο δεκαοκτῶ ἐτῶν ἢ δὲ ἄλλη εἴκοσι. Περισκελὶς, κοντὸν φόρεμα περισφίγγον τὴν ὄσφυν, καλούμενον ἀρχαλὸχ, ῥινόμακτρον περιτετυλιγμένον περὶ τὴν κεφαλὴν καὶ ἕτερον περὶ τὸν τράχηλον, χιτῶν κατὰ τὸν περσικὸν ῥυθμὸν, ὃν ἡ ἐνδυμασία τοῦ σώματος, ἧτις εἶναι ἄλλως τε λίαν ἐσφιγμένη, ἀφίνει ἀνοιχτὸν καὶ κυματίζοντα ἐπὶ τοῦ στήθους· τοιοῦτος ἦτον ὁ στολισμὸς τῶν νέων τούτων γυναικῶν. Οἱ πόδες τῶν ἦσαν γυμνοί. Ἡ μαύρη κόμη τῶν κατέβαινε κατὰ μῆκος τῶν κροτάφων τῶν καὶ ἐπὶ τῶν παρειῶν τῶν, οἱ δὲ εὐρυθμοὶ χαρακτῆρες τῶν παρίστων θελκτικὴν ἔκφρασιν σεμνότητος καὶ ἀπλοικῆς αἰδοῦς. Καίτοι ὁ ἥλιος ἡμαύρωσε τὰ χρώματα τῶν ἐνδυμάτων τῶν καὶ ἐμαύρισε τὸ ἄθρον δέρμα τῶν, οὐχ ἦτον ἡ ὠραιότης αὐτῶν δὲν κατεστράφη ὑπὸ τῆς δυστυχίας. Ἀπερχόμενοι, ἐδώκαμεν αὐταῖς ὀλίγα ἀμπάζια (νόμισμα γεωργιανὸν ἰσοδυναμοῦν πρὸς 80 ἑκατοστά), ἅπερ ἔλαβον μηχανικῶς, καὶ ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐκφράσεως εὐγνωμοσύνης.

Τὸ ἑσπέρας, ἐπανῆλθον εἰς τὸ χωρίον μετὰ τοῦ ἱατροῦ. Οἱ κύνες ὅτινες τὸ ἐφύλαττον μᾶς ἐδέχθησαν διὰ τοῦ τριγμοῦ τῶν ὀδόντων. Ἀηλάχθην τούτων διὰ τινῶν σχημάτων ἐνὸς παλαιοῦ ἐπενδύτου μου, καὶ ὁ ἱατρός δὲν ὑπέστη μεγαλειτέραν βλάβην. Εἰσήλθομεν ἐντὸς ἄλλου οἰκῆματος, καὶ τὰ βλέμματά μας ἐν πρώτοις προσηλώθησαν εἰς μικρὸν θελκτικὸν κοράσιον ἐξαετές, τὸ ὁποῖον, πρὸ πολλῶν μηνῶν, ἐθραύσθη τὴν κνήμην πεσὸν ἀπὸ τοῦ ἵππου. Ὁ πάππος του, ἀφαιρέσας τὸν ἐπίδεσμον μετὰ προσοχῆς, εἶδει τὴν πληγωμένην κνήμην ἧτις ἐφαί-

νετο λίαν φλογισμένη, καὶ ὅσπου ἔπερ εἶχον ἐξαγάγει ἀπὸ τῆς κνήμης καὶ ἐφύλαττεν ἐντὸς τοῦ θυλακίου του. Τὸ δυστυχεῖς παιδίον δὲν ἔκλαιε, καὶ ἐφαίνετο λέγον τι προφέρον ἀνδρῆρους τινὰς λέξεις. Ὁ ἱατρός διέταξε βδέλλας, καὶ ἐδήλωσεν εἰς ἕνα Τάταρον, ὅστις ἐγνώριζεν ὀλίγον τὴν ῥωσσικὴν, καὶ ἔπαυθεν ἐπίσης ἐκ πυρετοῦ, τὴν χρῆσιν ἦν ἔπρεπε ν' ἀκολουθήσῃ, ἐνῶ ἡ μικρὰ ἀσθενὴς καὶ ἡ μήτηρ τῆς ἐπειρῶντο νὰ μαντεύσωσι, μετὰ συγκινητικῆς προσοχῆς, τοὺς λόγους οὓς δὲν ἠδύναντο νὰ ἐνοήσωσιν.

Τὴν αὐτὴν ἑσπέραν, εἶδον, μετὰ ταραχῆς, ὅτι εἶχον χάσει τὴν κλεῖδα τοῦ κιβωτίου μου τὸ ὁποῖον περιεῖχεν ὅλα τὰ πρὸς τὴν ὄδοιπορίαν μου χρειώδη. Τὴν ἐπαύριον πρωῖαν, κατὰ τὴν ἀναχώρησιν, διηρχόμεν τὸ χωρίον ἐπὶ τῇ ἀθεθαίᾳ ἐλπίδι τοῦ νὰ τὴν ἐπανεύρω, ὅτε εἶδον ἐρχομένην τὴν μάμμη τῶν νέων γυναικῶν ἃς εἶχομεν εἶδεῖ, τὴν προτεραίαν. Μὲ ἐφώναξε καὶ μοὶ παρέδωκε τὴν κλεῖδα ἧτις παρέπετεν ὅταν εἰσηρχόμεν εἰς τὴν οἰκίαν τῆς. Ἐστάθην πρὸς στιγμὴν διὰ νὰ ἐκράτω τὴν εὐγνωμοσύνην μου πρὸς τοὺς πτωχοὺς τούτους, ὅτινες ἤρχιζον νὰ κάμνωσι δι' ἐμὲ τὰς προστοιμασίας τακτικῆς φιλοξενίας, ὅτε ὁ κρότος τῆς συνοδείας ἡμῶν, μοὶ ἔδωκε τὸ σύνθημα τῆς ἀναχωρήσεως.

Ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὄδοιπορίας ἧ· εἶχομεν ἀποφασίσει νὰ κάμωμεν τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ἐσταματήσαμεν εἰς ἕν χωρίον καλούμενον Ἀστάν-Βεγλη. Ὅπερ κεῖται ἐπὶ θελκτικῆς τοποθεσίας· αἱ δὲ οἰκίαι αὐτοῦ εἶναι διεσπαρμέναι ἐπὶ τῶν τερπνῶν γηλόφων καὶ ἐντὸς πρασίνων κλιμάδων.

Ἀπερχόμενοι τοῦ Ἀστάν-Βεγλη, ἀνεβαίνομεν σχεδὸν ἄνευ διακοπῆς ὕψη. Ἦδη τὰ χιονοσκεπῆ ὄρη ἐφαίνοντο προσεγγίζοντα ἡμᾶς· καὶ ἡ ἀποψὶς τῶν θέσεων ἀπέβαινε ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον αὐστηρὰ καὶ ἀγρία. Τὸ σκότος ἦτο βαθύ ὅτε ἐφθάσαμεν εἰς Μπιμπίς, χωρίον ἀρμενικόν, κείμενον εἰς ῥωμαντικὴν, ἀλλὰ γυμνὴν τοποθεσίαν. Ἀκολουθούμενοι ὑπὸ ἐνὸς Τατάρου, εἶχον προηγηθῆ τῶν συνοδοιπόρων μου, καὶ ἐπειδὴ οὐδὲν ἦτο προητοιμασμένον διὰ τὴν κ. Du Hamel, προσεπάθουν νὰ συμπληρώσω τὰ καθήκοντα τοῦ προμηθευτοῦ. Εἶχον ἐκλέξει τὴν οἰκίαν ἀρμενίου προίγκητος, ὅστις δὲν ἐφαίνετο πολὺ εὐχαριστη-

μένος ἐκ τῆς ἡμετέρας ἐπισκέψεως. Ἀλλὰ τί ποιητέον; Ὅλαι αἱ ἄλλαι αὐτόκληται οἰκίαι ἦσαν ὑπόγεια σπήλαια ὧν μόνη ἡ θέα προὔξενει φρίκην, καὶ περιεπλανήθην πολὺν χρόνον εἰς τὸ σκότος πρὶν μεταβῶ εἰς τὴν ἡγεμονικὴν οἰκίαν, ἧτις, ἄλλως, ὁμοίαζε μᾶλλον πρὸς ἵπποστάσιον. Ἀληθῶς ἐνταῦθα εὔρον τοὺς βουβάλους συνοδευομένους ὑπὸ τῶν γυναικῶν τοῦ μεγάρου τούτου αἰτινες ἀπεμακρύνοντο ἐσπευσμένως χωρὶς οὐδε-

μίαν νὰ δώσωσι προσοχὴν εἰς τὴν παρ' ἐμοῦ αἰτουμένην συγγνώμην. Ὀλίγον κατ' ὀλίγον ὁ ὄμιλός μας ἐπλησίασεν. Αἱ ἀποσκευαὶ μας αἰτινες εἶχον μείνει ὀπίσω, ἐφθασαν ἐπὶ τέλους. Ἐδειπνήσαμεν τόσον καλῶς ὅσον καὶ κακῶς, — δύναμαι νὰ εἶπω συγχρόνως κακῶς, καὶ μετ' οὐ πολὺ ἕκαστος δὲν ἐσκέφθη ἄλλο τι εἰμὴ νὰ ἀναλάβῃ ἐκ τῶν κόπων τῆς ἡμέρας. Τὸ κατ' ἐμὲ, παρετήρησα, μετ' ἀνησυχίας, ὅτι ἡ ὄροφί τοῦ δω-

ΚΑΥΚΑΣΙΟΙ ΠΗΠΕΙΣ

ματίου ἦτο κεκαλυμμένη ἐξ ἰστών ἀράχνης, καὶ ὠμίλησα περὶ τούτου πρὶν ἢ κατακλιθῶ, μετὰ τοῦ πιστοῦ μου ὑπηρετοῦ Κεθόρκ. Ἡ γνώμη του ἦτο ὅτι μεγάλη ἀσυνεσία ἤθελεν εἶσθαι τοῦ νὰ διαταράξωμεν τοὺς ἀρχαίους κατοίκους τοῦ μεγάρου. Ὑπήκουσα ἀμέσως εἰς τὴν ὀρθὴν ταύτην παρατήρησιν, ἐκπληκτος ἐπὶ τῇ ἰδέᾳ ὅτι θὰ διεσκορπίζοντο εἰς ὄλην τὴν οἰκίαν κατὰ τὸ πρῶτον κτύπημα τοῦ σαρώθρου, καὶ ἐκοιμήθη ἄνευ κρό-

του φοβούμενος μὴ τὰς ἐξυπνήσω. Ἀλλὰ μεθ' ὅλην μου τὴν προσοχὴν ταύτην, ἰδοὺ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ὕπνου μου, μοὶ ἔπεσε ἐπὶ τῆς χειρὸς εἰς σταγῶν ψυχροῦ ῥευστοῦ! Μήπως ἦτο δηλητήριο τῆς μεγάλης ἀράχνης; — Φῶς ὑποκίτρινον ἐφαίνετο ἤδη διὰ δύο ὀπῶν οἰσνεῖ ὡς παραθύρων, ἃς εἶχον κακῶς ἐμφράξει, καὶ τὸ ἀλλόκοτόν μου κατάλυμα, εἰς τὸ ἀμυδρὸν τοῦτο φῶς, μοὶ ἐφάνη ὡς εὐρεῖα φωλεὰ ἀραχνῶν. Τῷ ὄντι, ἐντὸς ταύτης

τῆς ἀρμενικῆς αἰθούσης, ὑπῆρχε μία τοιαύτη ἔλλειψις ἀρχιτεκτονικῆς, — εἰς τοὺς παλαιούς τείχους αὐτῆς πολλὰ ὀπαί, — ἐπὶ τῆς μαυρισμένης αὐτῆς ὀροφῆς τοιοῦτος λχθύρινθος ἐκ δοκῶν ἀσυμμέτρων, τοσοῦτων ζοφερῶν πασσάλων, καὶ ἐπὶ πᾶσι τούτοις ἐν χροῶμα τόσον κονιορτώδες, τόσον μονότονον, ὥστε δὲν ἀνεκάλυπτον πλέον εἰς αὐτὸ ἀνθρωπίνην χεῖρα.

Ἡμῖν παραδιδομένης εἰς τοὺς συλλογισμούς τούτους, ὅτε αἴφνης ἡ θύρα ἀνοίγεται, καὶ εἰσέρχονται δύο νέαι βούβαλοι οἵτινες πλησιάζουσιν οἰκειῶς πρὸς τὴν κλίνην μου. Εἷς μέγας καὶ εὐστροφος Ἀρμένιος ἀναδέχθη νὰ τοὺς ἐκδιώξῃ. Οὗτος ἦτο ἀπλῶς συγγενὴς τοῦ ξενίζοντός με, νεανίας πρίγκιψ, φυσιογνωμίας ρεμβώδους καὶ φέροντος ἐπὶ τοῦ προσώπου του τὴν ἐντύπωσιν ὅλης τῆς ἀπαθοῦς ταύτης ὀκνηρίας, ἣτις χαρακτηρίζει τοὺς Ἀνατολίτας.

Ἐκ Μπιμπίς εἰς Καραβαν-σεράϊ, ἡ ὁδὸς διέρχεται ἀληθῆ Τυρολικὴν κοιλάδα, περιστοιχισμένην ὑπὸ ὀρέων ὧν αἱ κορυφαὶ εἰσὶ χιονοσκεπέες. Δάση ἐκ δρυῶν ἐπισκιάζουσι τὰς χθαμαλωτέρας κλιτύας, καὶ ρίπτουσιν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τοὺς κλάδους των πλήρεις κισσῶν.

Τὸ Καραβαν-σεράϊ, (1) κείμενον ἐξ λεύγας μακρὰν τοῦ Μπιμπίς, εἶναι, ὡς τὸ τελευταῖον τοῦτο, ἀρμενικὸν χωρίον. Ἐσταματήσαμεν ἐκεῖ πρὸς ἀνάπαυσιν των ἵππων μας, καὶ εὐρομεν τὸν κ. Ἐσπέζον, τὸν ἐν τῇ ρωσικῇ ὑπηρεσίᾳ ἰσπανὸν τοῦτον συνταγματάρχην, ὅστις, ὡς προεῖπον, ἦτο ἐπιφορτισμένος τοῦ διανοῦξαι μεταξὺ Τιφλίδος καὶ Ἐριβάν, ὁδὸν, ἧς αἱ ἐργασίαι ἔληξαν σχεδὸν ἤδη. Ὁ ἀξιωματικὸς οὗτος περιποιήθη ἡμᾶς μετὰ τῆς μεγαλειτέρας τιμῆς ἧς ἐτύχομεν εἰς τὰς παραδόξους ταύτας κατοικίας περὶ ὧν ἐμιτήσθη. Ἡ κατοικία αὐτοῦ ἦτο εἶδος μικροῦ ὑπογείου, οὗ ἡ ὑγρασία, τὸ σκοτὸς, τὸ ὑπόγειον

(1) Ἐνταῦθα ὑπῆρχεν ἐτοιμόρροπος, κατὰ τῆ 1673 ὁ καλλίτερος τῶν ξενῶνων τῆς Γεωργίας, Καραβαν-σεράϊ ἐξ οὗ καὶ τὸ χωρίον ἔλαβε τὸ ὄνομα (;) *Voyage J. Chardin p. 249* διότι ἡ λέξις Καραβαν-σεράϊ, εἶναι συνώνυμος τῆς λέξεως *καραβαν-σεράϊ* συνθέτου ἐκ τῆς περσικῆς *καραβαν*, συνοδία ἐμπορικῆ καὶ ἐκ τῆς Ἰνδικῆς καὶ ταρταρικῆς *σεράϊ*, μέγα κατάλυμα.

φύχος καὶ ἡ πλήρης σχεδὸν ἔλλειψις ἀέρος πρὸς ἀναπνοὴν, καθίστων αὐτὸ νοσῶδες καὶ ὀχληρὸν. Μετὰ ἐξαισίον δεῖπνον, ὅπερ παρηκολούθησεν εὐχάριστος συνδιάλεξις, ὁ συνταγματάρχης μᾶς παρεχώρησε τὴν ὑπόγειον αὐτοῦ κατοικίαν, καὶ μετέβη πρὸς ἀναζήτησιν ἀσύλου ἐντὸς ἄλλου σπηλαίου πρὸς τὸ ὁποῖον παραβαλλόμενον τὸ εἰς ἡμᾶς παραχωρηθῆν ἠδύνατο νὰ θεωρηθῆ ὡς μέγαρον. Ἐσχον τὴν ὀλέθριον ἰδέαν τοῦ ἀκολουθεῖν τὸ παράδειγμα των συνοδοιπόρων μου, καὶ διενυκτέρευσα εἰς τὸ μικρὸν τοῦτο ὑπόγειον, ἀντὶ τοῦ νὰ κοιμηθῶ ἐντὸς τῆς ἀμάξης μου, διὸ ταχέως μετενόησα. Ὁ θαλαμηπόλος μου μόλις μὲ εἶχεν ἐγκαταλείψει, παραλαβὼν τὸν λύχνον μου, φεῦ! καὶ τὰ ὑποδήματά μου, ὅτε μία ἀνεκφράστος θλίψις μοι ἐκυρίευσεν, ἡ ὑγρασία μὲ κατέλαβε καὶ ὁ ἀήρ ἤρχισε νὰ ἐκλείπῃ. Ἐν τούτοις ὁ κ. Δε-Χάμελ καὶ ὁ ἰατρὸς, κείμενοι ὀλίγον μακρὰν, ἐκοιμῶντο ἤδη τόσον ἡσύχως, ὥστε ἐφοβήθη νὰ τοὺς ἐξυπνήσω, καὶ ἠναγκάστην, μέχρι τῆς φωνῆς τοῦ ἀλέκτορος καὶ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου, νὰ διέλθω ἀπέραντον νύκτα μετὰ των ἐλσεινῶν αἰσθημάτων ζῶντος ἀνθρώπου ταφέντος.

Οἱ ἀλέκτορες ἐφώνησαν· ἀλλ' ὁ ἥλιος δὲν ἐφάνη· ἡ βροχὴ μᾶς ἠνάγκασε ν' ἀναχωρήσωμεν ἐκ τοῦ Καραβαν-σεράϊ ἐφ' ἀμάξης.

Τὰ χωρία τὰ κατφικημένα ὑπὸ των Ἀρμενίων εἶναι ὀλιγώτερον ζωηρὰ ἢ τὰ ὑπὸ των Τατάρων κατφικημένα. Αἱ νεανίδες ἐξέρχονται ἐκεῖ περιτυλισόμεναι χονδρὸν κάλυμα. Ἡ ἀκοινωνησία αὐτῶν εἶναι μεγάλη. Ἐὰν ἴδωσιν ἄνδρα, φεύγουσι μετὰ σπουδῆς διότι εἰς τοὺς χριστιανούς τούτους οἱ ὁποῖοι ἐκ των ἐθίμων των ἐγένοντο οἰονεῖ μουσουλμάνοι, ἡ παρουσία γυναικὸς θεωρεῖται ὡς ἀσεμνότης. Ἐφ' ὅσον ἡ νεανὶς μένει ἄγαμος, εἶναι ὑπόχρεως νὰ τηρῇ σιγὴν, καὶ νὰ ἐκράζηται, ὅσον τὸ δυνατόν, διὰ σημείων. Μόνον μετὰ τὸν πρῶτον τοκετὸν, ἐπιτρέπεται εἰς μίαν γυναῖκα νὰ ὀμιλήσῃ πρὸς τοὺς γονεῖς τῆς. — Τοιαῦται εἰσὶ, τοῦλάχιστον, αἱ πληροφορίες ἃς συνέλεξα, καὶ εἶθε νὰ ὦσι λίαν ὑπερβολικαί. — Οὕτω παρέρχεται ἡ νεότης των ἀτυχῶν τούτων νεανίδων, ἐστερημένων τοῦ εὐγενεστέρου προνομίου τοῦ συναναστρέφεσθαι μετὰ των ἀνδρῶν καὶ κατοικουσῶν εἰς τὰ βάθη των ὑγρῶν ὑπογείων· ἐντεῦθεν

ἐξηγεῖται ἡ ὠχρότης τοῦ προσώπου, καὶ ἡ κατηφῆς καὶ φιλάσθενος ὄψις αὐτῶν. Ἡ φιλαργυρία καὶ ἡ ζηλοτυπία, διακριτικὰ γνωρίσματα τοῦ ἀρμενικοῦ χαρακτῆρος ἐπὶ τῆς σκυθρωπῆς φυσιογνωμίας των ἀνδρῶν· τὸ πρόσωπόν των εἶναι ἐπίμηκες καὶ ὠχρὸν, οἱ ὀφθαλμοὶ των εἶναι κοῖλοι καὶ τὸ βλέμμα ἀνήσυχον.

Διερχόμενος τὴν λαμπρὰν ταύτην κοιλάδα τῆς Διλιδζάνης, δὲν ἠδυνάμην νὰ μὴ συγκρίνω, ἐξ ἀναμνήσεων, χώρας τινὰς ἃς διηρχόμεθα, πρὸς τὴν μεταξὺ Τέρνης καὶ Νάρνης ὁδόν, ἐπὶ τῆς ἀγούσης εἰς Ῥώμην, "Ὅλα ἐνταῦθα παριστῶσιν ἐν των λαμπροτέρων θεαμάτων ὅσα δύναται ἡ χάρῃσσα φύσις νὰ παρουσιάσῃ: βράχοι, κεκαλυμμένοι ἐκ γλόης, ὧν τὸ ζωγραφικὸν σχῆμα ποικίλλει κατὰ πᾶν βῆμα· πάταγος των καταβράκτων, γλυκεῖα ὀρόσος τοῦ ἀέρος καὶ ποικιλία φυτείας. Πανταχόθεν ἡ ἀποψις τῆς χώρας ζωογονεῖται ἐκ των πολυαριθμῶν ποιμνίων προβάτων καὶ αἰγῶν κιτρινοτρίχων καὶ ἐχουστῶν μακρὰ ὦτα, ὡς τὰ των θηρευτικῶν κυνῶν. Πάντα ταῦτα τὰ κτήνη εἰσὶ σπανίας ὠριότητος· αὐτὸς οὗτος ὁ χοῖρος, τὸ ἀκάθαρτον τοῦτο καὶ παχίσωμον κτήνος, ἀποκτᾶ ἐνταῦθα σχεδὸν χάρῃσαν, κομφὴν καὶ τερπνὴν μορφήν. Δὲν ἠδυνάμην νὰ τὸν διακρίνω ἕνεκα των ὑψηλῶν κνημῶν καὶ τοῦ λεπτοφυοῦς αὐτοῦ χρώματος. Μήπως τοῦτο εἶναι ἔλλειψις τροφῆς; Οὐχί. Διότι κατὰ ἐπιτόπιόν τινα ῥήτρην, ἣτις ἐφαρμόζεται συνάμα εἰς τὴν Περσίαν καὶ εἰς τὸν Σάχην, προσεγγίζει τις πρὸς τὸ κέντρον τοῦ κόσμου. Τὰ πάντα φαίνονται πράγματι ἐξευγενιζόμενα, καθωραϊζόμενα, καθ' ὅσον προχωρεῖ τις, οἱ ἄνθρωποι, τὰ ζῶα, αἱ χῶραι καὶ τὸ κλίμα.

Μεγάλαι ἀγέλαι δαμάλεων ἐπισεσαγμένων ὡς οἱ ἵπποι, φερουσῶν δισάκια, ἵππευσμένων ὑπὸ ἀνδρῶν φερόντων δερμάτινα ἐνδύματα καὶ ὑπὸ γυναικῶν ἐνδεδυμένων ῥάκη διαπεραστικῶν χρωμάτων, ἀπετέλουν τὴν κατοικίαν των μαγευτικῶν χωρῶν ἃς διηρχόμεθα. Οἱ ὀδηγοῦντες τὰς ἀγέλας ταύτας ἦσαν Τάταροι· οἵτινες κατέβαινον ἐκ των ὀρέων διὰ νὰ ἐκλέξωσι τὰς χειμερινὰς αὐτῶν κατοικίας εἰς τὰς κοιλάδας. Παρατηρήσαμεν ὅτι τὸ χροῶμα των γυναικῶν, καίτοι μελαγχροινόν, εἶναι ζωηρότερον τοῦ των Ἀρμενίων, τοῦτο δὲ

ἀναμφιβόλως ἐκ τοῦ ὅτι ζῶσι κατὰ τὸ θέρος ἐντὸς σκηνῶν ἐπὶ ὑψωμάτων, ἐνῶ αἱ Ἀρμενίαι οὐδέποτε ἐγκαταλείπουσι τὰ σκοτεινὰ καὶ ὑγρὰ αὐτῶν ὑπόγεια, — αἱ νεανίδες τοῦλάχιστον· διότι αἱ γράϊαι φέρονται ἀπὸ τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἑτέραν ὀπλῆν, ὡς νεκροὶ περιπλανώμενοι μεταξὺ των τάφων.

Ἡ Διλιδζάνη, εἰς ἣν ἐφθάσαμεν ἐν καιρῷ νυκτός, τὴν 27 Σεπτεμβρίου, εἶναι κιοπόλις ἢ μᾶλλον χωρίον πτωχότατον κατὰ τὸ φαινόμενον. Σωροὶ τινες κόπρου, κείμενοι εἰς τὰ ἄκρα αὐτοῦ, δεικνύουσι μόνον τὴν γειννάσιον ἀνθρώπων. Οἱ σωροὶ οὗτοι εἶναι τὰ μόνον ὄρατὰ μνημεῖα, διότι αἱ κατοικίαι εἶναι πάντοτε ἀπλῶς ὀπαὶ ἐντὸς τῆς γῆς, ἐξ ὧν βλέπει τις ἐξερχομένους, ὡς φαντάσματα, σπανίους κατοίκους ἐνδεδυμένους σχεδὸν περσικά. Ἴπποι τινὲς καλοῦ γένους, ἀλλὰ κάτισχνοι ἐκ τοῦ καμάτου, περιπλανῶνται ἐν μέσῳ τῆς κατφικημένης ταύτης ἐρημίας· ἡ κάλιον βλέπει τις αὐτοὺς αἰφνιδίως ἐξερχομένους κάτωθεν τῆς γῆς μετὰ ἀναβατῶν ἀρκοῦντως ἐπιτηδείων, διότι πανταχοῦ ὑπάρχουσιν ἀόρατοι τάφροι, διὸ καὶ ἀπαιτεῖται μεγάλη προσοχή. Ἡ μόνη μὴ ὑπόγειος κατοικία τῆς Διλιδζάνης, ἦτο ἐκεῖνη εἰς ἣν εὐτυχῶς διενυκτερεύσαμεν. Ἦτο λευκὸν μικρὸν κτίριον, σχήματος ἀορίστου, ἔχον χθαμαλὴν στέγην, καὶ ἐστίαν ἐντὸς τῆς αἰθούσης, — οὕτω κελῶ τὸ μόνον δωμάτιον ὅπερ περιεῖχε, — καὶ τέλος, μόλις δυνάμενον νὰ παραβληθῆ πρὸς τὰ μᾶλλον ῥυπαρὰ οἰκήματα ὅσα ἀπαντῶσιν ἀλλαχοῦ.

Τὴν ἐπαύριον ἠγέρθην λίαν πρωὶ διὰ νὰ ἴδω τὴν ἀποψιν τῆς χώρας, φωτιζομένης ὑπὸ τοῦ ἀνατέλλοντος ἡλίου. Ἦτο ἀληθῶς μέγα καὶ λαμπρὸν θέαμα. Ἀπέναντί μου, μακρὰν εἰς τὸν νεφελώδη ὀρίζοντα, αἱ πρόσφατοι λάμψεις τῆς αὐγῆς ἐχρωμάτιζον ἐν γιγαντιαῖον ὄρος κεκαλυμμένον ἐκ πυκνοφύλλων δένδρων, καὶ χιονοσκεπέες.

Ὁ σκοπὸς ἡμῶν ἦτο νὰ ὑπάγωμεν νὰ κοιμηθῶμεν τὸ ἑσπέρας εἰς Τιμπουκλῆ, πέντε λεύγας σχεδὸν μακρὰν τῆς Διλιδζάνης. Ἠρξάμεθα καὶ αὐθις τῆς πορείας, οἱ μὲν συνοδοιπόροι μου ἐφιπποῖ ἐγὼ δὲ ἐφ' ἀμάξης. Ἡ ἄγουσα εἰς τὸ χωρίον τοῦτο εἶναι λίαν τερπνὴ· ἀλλ' οἱ κλάδοι των κατὰ μῆκος αὐτῆς δένδρων συνδιακλαδιζόμενοι σχηματίζουσι θάλον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ διαβά-

του και εμποδίζουσι πολλάκις την πορείαν των όχημάτων και των άποσκευών. Είς έκαστον νέον κώλυμα τής όδοϋ όμιλος βρακνδυτών, ύπερ τούς έκαστον, έξερχομένων αϊφνηδίως τού δάσου, έπετιθέντο, μετά φρικωδών όλολυγμών, κατά των άποσκευών μας, όπως άπαγάγωσιν αύτάς εις τά ύψηλά ή νά τάς κρατήσωσιν εις τάς κλιτύας, και βεβαίως, ό βλέπων τάς άπαισίους ταύτας μορφάς, τά ήμίγυμνα ύπό τά ράκη αύτών μέλη, θά έλεγεν ότι ήσαν μάλλον συμμορία ληστών τυναθρισθέντων όπως μάς δολοφονήσωσιν, ή όμιλος πτωχών χειρονάκτων σπυδόντων νά μάς βοηθήσωσι. Μετ' ου πολύ τά δάση έληξαν· ή χλόη αντικατέστησε τά δένδρα, και ή χιών έφάνη έντός των φαράγγων αϊτινες έκείντο έκατέρωθεν τής όδοϋ· τά όρη άπέβαινον γυμνότερα, μέχρις ου άπλητήσαμεν μεγαλοπρεπή λίμνην. Ήτο ή Σεβαίη (1), περικυκλωμένη εξ ύποκυάνων όρέων, ών αι χιονοσκεπεΐς κορυφαί έκάλυπτοντο ύπό όμίχλης. Πέραν των όρέων τούτων ήτο ή Περσία!

Είς τό κέντρον τής λίμνης άμφούται νήσος έφ' ης εύρίσκεται παλαιά και έλεεινή μονή. Τά πάντα είναι κατηφή εις τά μέρη ταύτα.

Μετά τό Τσιμπουκλή, ή φύσις παρουσιάζει θεαν όλως γυμνήν και μεμονομένην· αι κοιλάδες έκτεινονται, τά γυμνά όρη δίδουσιν εις την χώραν εκείνην φαϊάν και μονότονον χροϊάν. Προσεγγίσαντες εις Άρσράτ, διά κλιτείων αφικόμθα εις Εριβάν (2), δι' όδοϋ έκατέρωθεν τής όποίας εκείντο πηλότοιχοι όπισθεν δέ τούτων άνεγειρόντο

(1) Λίμνη τής Άρμενίας, 45 χιλιαμ. ΒΔ τής Εριβάν.

(3) Τό όνομα τής πόλεως Εριβάν άρμενιστί σημαίνει ο ψις· κείται εις τό ΒΑ μέρος του Άρσράτ, άφ' ου απέχει 55 χιλιάμετρα. Τούτο βεβαίως είναι τό μέρος όπου είδε κατά πρώτον ό Νωε καταβάς εκ του όρους Άρσράτ (;) Επίσημος διά τά όχυρώματά της. Περιέχει σχολεία καλώς διατηρούμενα· εκκλησίας έλληνο-ρωσικάς, άρμενικάς και δζαμία· εργοστάσιον τηλεβολοχητηρίου, στρατώνας και διάφορα βιομηχανικά καταστήματα. Εμπόριον ζωηρότατον μετά Ρωσίας και Τουρκίας. Θέσις τερπνοτάτη και ύδατα άφθονα μεταφερόμενα διά πολλών διορύχων εκ τινος μικρού ποταμού Κέρκ-Μπουλάκ. Ούσα ισχυρά

άμορφοι και χθαμαλά οικίαι, εγκαταλελυμένοι κήποι, άσθενείς σμίλακες και έξηραμένοι πεύκαι μη δυνάμεναι νά προφυλάξωσι διά τής σκιās αύτών τούς ύπ' αύτάς λαχανοκήπους.

Ο διευθυντής τής άστυνομίας, όστις ήτο ρώσος λοχαγός, μονόφθαλμος και ουχι τόσο επιδεικτικός, αλλά λίαν φιλόρφων, μοι έδειξε την είσοδον μιας οικίας άρκούντως καλώς κατασκευασμένης, μαυριτανικής φιλοκαλίας και λευκής κατά τό έξωτερικόν. Η οικία αύτη έσχάτως κατακεϊτο ύφ' ενός Χάνου (3) τής χώρας καθά μοι έλεγεν ό διευθυντής τής άστυνομίας, μεταξυ άλλων πληροφοριών άς μοι έδωκε δι' ύφους ήκιστα ένθουσιαστικού, όπου με κατείχε· διότι περιέμενον πάντοτε τά θαύματα των Χιλίων και μι ά σ Ν υ κ τ ω ν, και έξεπληττόμην πολύ βλέ-

αχρι του Ζ' αϊώνος, απέβη ή πρωτ. των βασιλέων τής Περσίας Σοφη. Τφ 1553 και 1583 ήλώθη ύπό των Τούρκων επί Άμουράδ Γ'. Τφ 1604 άνεκτήθη ύπό του Άβθαΐ-Σάγ του Μεγάλου. Τφ 1645 υπέστη τετράμηνον πολιορκίαν ύπό των Τούρκων, όστινες άναγκασθέντες διέλυσαν αύτήν. Οι Τούρκοι και οι Πέρσαι διεφιλονείκησαν αύτήν πολλάκις, άλλ' επί τέλους έμεινεν εις τούς Πέρσας. Τφ 1808 επήλθον οι Ρώσοι προς κυριεύσιν αύτης, άλλ' έπασον αύτόθι μεγίστην ήτταν· αλλά τφ 1827 ό στρατηγός Πάσχεβιτς κυριεύσας αύτήν έδωκε τό όνομα Εριβάνσκη, και διά τής άμέσως γενομένης τφ 1828 συνθήκης του Τουρκμέν-Τσαΐ έξησφαλίσθη ή κτήσις αύτης εις τούς Ρώσους. Αριθμεί 20,000 κατ. Απέναντι τής Εριβάν εύρίσκεται τό αρχαιότατον φρούριον αύτης έχον σχήμα ωσειδές και διάφορα όχυρώματα· τό ρηθέν φρούριον κείται παρά τον ποταμόν ουτινος τό βάθος ύπό τά τείχη είναι 300 περίπου μέτρων. Η περίξ πεδιάς σκεπάζεται ύπό έρειπίων διαφόρων πόλεων τής Άρμενίας. Κατά τό βόρειον μέρος τής έπαρχίας εύρίσκεται ή λίμνη τής Εριβάν, έχουσα διαφόρους μικράς νήσους, εξ ών μία περιέχει τό περίφημον μοναστήριον τής Σονανχάρ, εις ό μεταβαίνουσι χιλιάδες προσκυνητών. Η έπαρχία Εριβάν χωρίζεται τής Γεωργίας διά των όρέων Παμβάκη, και τής Περσίας διά του ποταμού Άράξου.

(3) Χάν, σουλτάνος· τίτλος άπονεμόμενος εκ Περσία εις εύγενείς τινας οικογενείας ή ύπό του Σάχου αυτού εις πρόσωπά τινα.

(άκολουθεΐ)

ΖΩΗΡΑΣ ΕΥΓΝΩΜΟΣΥΝΗΣ ΕΚΦΡΑΣΙΣ.

Ενώπιον των πολυειδών και μεγάλων προς τον «ΓΡΑΦΙΚΟΝ ΚΟΣΜΟΝ» εύργεσιών του έν

Παρισίους φιλογενεστάτου όμογενοϋς Έξοχωτάτου ΧΡΗΣΤΑΚΗ ΕΦΕΝΔΟΥ ΖΩΓΡΑΦΟΥ, μετά την ήθικην και υλικήν άρωγήν, ήν διά τής χαρακτηριζούσης την Αύτου Έξοχότητα γενναιοδωρίας από τής εκδόσεως του περιοδικου ή-

Η Α. ΥΨΗΛΟΤΗΣ Ο ΒΕΗΣ ΤΗΣ ΤΥΝΙΔΟΣ.

μων ό μεγάλουτος οϋτος Ηπειρώτης δέν έπαυσε παρέχων ήμιν, μετά τό ζωηρόν και πολύτιμον δι' ήμάς εκείνο ένδιαφέρον όπου κατά διάφορους περιστάσεις ύπερ του «Γραφικου Κόσμου» έν τη φλογερή αύτου φιλομουσία ή Α. Έξοχότης ευηρεστήθη νά επιδειξη, θά ήμεθα ένοχοι έσχάτης

και άχαρκτηρίστου συνάμα άγνωμοσύνης αν δέν προεβαίνωμεν σήμεραν όπως εκφράσωμεν δημοσία διά του «Γραφικου Κόσμου» προς τον έξοχον τούτον όμογενή άπασαν την ζωηράν ήμων και ένθερμον εύγνωμοσύνην, αισθήματος ούτωσί συγκινητικήν επί τής καρδιάς ήμων έξασκούντος

ἐπίδρασιν, ὥστε κατανοῦμεν ὅτι λίαν δυσχερὲς ἀποθαίνει ἡμῖν ἕνα διὰ τῶν λέξεων δυνηθῶμεν νὰ διερμηνεύσωμεν τοῦτο πιστῶς τῇ Αὐτοῦ Ἐξοχότητι.

Ἐν τῇ ἐξαιρετικῇ αὐτῆς νοημοσύνῃ καὶ τῇ ζωηροτάτῃ αὐτῆς φιλομουσία κατανοῦσα ἡ Α. Ἐξοχότης ὅποσον σπουδαῖον προορισμὸν ἔχει νὰ ἐκπληρώσῃ τὸ ἡμέτερον περιοδικόν, τὸ μόνον — δυστυχῶς — ἐν τῇ ἡμέτερᾳ πρωτεύουσῃ ἐκδιδομένον, οὐδόλως ἐδίστασεν ὅπως παράσχη αὐτῇ τὴν πολυτίμον Αὐτῆς συνδρομὴν ἄνευ τῆς ὁποίας οὐδέποτε θὰ ἠδύνατο ὁ « Γραφικὸς Κόσμος » νὰ ἐκπληρώσῃ τὰς μεγάλας τοῦ ὁμογενοῦς δημοσίου ὑπὸ τὴν ἐποψίν τῆς ποιότητος τῆς ὕλης, τῆς ἀξίας τῶν ἐν αὐτῇ καταχωρουμένων εἰκόνων καὶ τῆς φιλοκαλίας ἐν γένει τῆς ἐκδόσεως ἀπαιτήσεως.

Ἄν ὁ « Γραφικὸς Κόσμος » ἠδυνήθη νὰ ἐπεκτείνῃ ἐπὶ τοσοῦτον τὸν κύκλον τῆς ἐνεργείας καὶ διαδόσεως αὐτοῦ διανέμων σήμερον δωρεὰν πλείονα τῶν 50 ἀντιτύπων ἐκάστου τεύχους εἰς διάφορα τῆς πρωτετούσης καὶ τῶν ἐπαρχιῶν σχολεῖα, συλλόγους καὶ λοιπὰ φιλεκαπαιδευτικὰ σωματεῖα, τὸ τοιοῦτον ὀφείλεται κατὰ μέγα μέρος εἰς τὸν φιλόμουτον καὶ ἐνθέρμον τῶν γραμμάτων προστάτην τοῦτον ὁμογενῆ, ὅστις ἀνέλαβεν νὰ χορηγῇ ἐτησίως τὸ ἀντίτιμον τῶν συνδρομῶν τούτων, ἅς, μεθ' ὅλην τὴν καλὴν ἡμῶν θέλησιν, οὐδέποτε θὰ ἠδυνάμεθα δωρεὰν νὰ χορηγῶμεν συνεπεῖα τῆς γλισχρότητος τῶν ὑλικῶν ἡμῶν μέσων.

Ἐπ' ἐσχάτων ἔτι ὁ ζάπλουτος οὗτος ὁμογενὴς ἐπιθυμῶν « νὰ παράσχη ἡμῖν νέον δεῖγμα τῆς

ἐκτιμήσεως — ὡς ἰδιοχείρως μᾶς γράφει — ἦν πρὸς τὸν « Γραφικὸν Κόσμον » αἰσθάνεται καὶ τρέφει » ἔσχε τὴν εὐγενῆ φροντίδα ὅπως συνεννοηθῇ μετὰ τῆς διευθύνσεως τῆς παρισινήσ illustration, καὶ ἀποστείλῃ ἡμῖν ἐκ Παρισίων δέκα εἰκόνας δι' ὧν καὶ ἀπὸ τοῦ παρόντος τεύχους τοῦ περιοδικῆ ἡμῶν ἀρχόμεθα κοσμοῦντες αὐτὸ ἀναβιβάζοντες οὕτω τὸν « ΓΡΑΦΙΚΟΝ ΚΟΣΜΟΝ » χάρις εἰς τὴν γενναιοδωρίαν τῆς Α. Ἐξοχότητος εἰς περιωπὴν εἰς ἣν οὐδὲν τῶν πρὸ αὐτοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδοθέντων πλὴν δυστυχῶς θνησιγενῶν ἀποθάντων περιοδικῶν συγγραμμάτων ἠδυνήθη νὰ ἀνέλθῃ.

Εἰς τὴν εὐγενῆ ταύτην μέριμναν ἦν ὁ ΧΡΗΣΤΑΚΗΣ ΖΩΓΡΑΦΟΣ ὑπὲρ τοῦ « Γραφικοῦ Κόσμου » πολυειδῶς καὶ πολυτρόπως δὲν παύει ἐκδηλῶν ἐννοοῦμεν νὰ δώσωμεν εὐρυτέραν κᾶπως σημασίαν καὶ θεωρήσωμεν ταύτην ὡς διὰ τοῦ ἐναργεστεροῦ τρόπου καταδεικνύουσαν ὅτι, καίπερ σωματικῶς μακρὰν τῆς ἡμετέρας πρωτεούσης διαμένων ὁ ἔθνοφιλὴς οὗτος ὁμογενὴς, ἐν τούτοις ἡ εὐρεῖα Αὐτοῦ διάνοια οὐδέποτε ἐπαύσατο μακρόθεν παρακολουθοῦσα μετὰ ζωηροῦ μάλιστα ἐνδιαφέροντος τὰς καρτερικὰς προσπάθειας ἅς ὑπὲρ τῆς πνευματικῆς ἡμῶν ἀναπτύξεως οὕτως φιλοτίμως καταβάλλομεν καὶ ἐννοεῖ νὰ ἐπωφεληθῇ μάλιστα πάσης εὐκαιρίας ὅπως παράσχη τὴν εὐγενῆ καὶ πολυτίμον Αὐτοῦ προστασίαν καὶ ἀρωγὴν εἰς τοὺς ἐν Τουρκίᾳ ὁμογενεῖς Του.

Η ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ.

Η ΑΥΤΟΥ ΣΕΒΑΣΜΙΟΤΗΣ

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΕΦΕΣΟΥ Κ. ΑΓΘΑΓΓΕΛΟΣ

(Τύπος εὐαγγελικῆς ἀγαθότητος, μεγίστης νοημοσύνης καὶ ἐνθέρμου φιλομουσίας).

(ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΣ ΣΚΙΑΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ « ΓΡΑΦΙΚΟΝ ΚΟΣΜΟΝ ».)

ANANTIPHTON τυγχάνει ὅτι ἡ Μεγάλη Ἐκκλησία ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους ἤδη βυζαντινοὺς χρόνους ἀνέδειξεν ἄνδρας οἵτινες, διὰ τῶν πολυτίμων αὐτῶν ἀρετῶν, διὰ τῆς ἐνθέρμου καὶ φλο-

γερᾶς αὐτῶν φιλογενείας μεγίστας εἰς τὸν ἐν Τουρκίᾳ Ἑλληνισμόν παρέσχον ὑπηρεσίας καὶ πολυειδῶς καὶ πολυτρόπως τὸ ἔργον τῆς πνευματικῆς αὐτοῦ ἀναπτύξεως ἐπεδίωξαν.

Δὲν ἐννοοῦμεν γὰρ θίξωμεν σήμερον ἐν ταῖς στήλαις τοῦ ἡμετέρου περιοδικῆ τὸ σπουδαῖοτατον ζήτημα: κατὰ πόσον ἡ Μεγάλη ἡμῶν Ἐκκλησία διὰ τῶν ἀτρώτων καὶ ὑπερτέρου παντός ἐπαίνου ἀγώνων διαπρεπῶν αὐτῆς ἀνδρῶν, κλεινῶν αὐτῆς ἱεραρχῶν, ὧν τὰ ὀνόματα σπουδαῖον κατέχουσι χώρον ἐν τοῖς δέλτοις τῆς συγχρόνου ἡμῶν ἱστορίας, συντέλεσεν εἰς τὴν ἠθικὴν τοῦ Ἔθνους πρόοδον.

Τὰ ζητήματα ταῦτα θεωροῦμεν λίαν λεπτά καὶ συνεπεῖα σπουδαίων λόγων ἀποφεύγομεν νὰ θίξωμεν, πολὺ δὲ ὀλιγώτερον νὰ διαπραγματευθῶμεν ταῦτα εἰς τὰς στήλας μας.

Νομίζομεν ὅμως ὅτι οὐδεὶς δύναται νὰ ἀρνηθῇ ὅτι μετὰ τοῦ ἀνωτέρου ἡμῶν κλήρου ἀνεφάνησαν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη διαπρεπεῖς τινες ἱεράρχαι μεγάλως τὸ ἐπιτελούμενον ἔργον τῆς πνευματικῆς ἀναπτύξεως τοῦ ἐν Τουρκίᾳ Ἑλληνισμοῦ ὑποβοηθήσαντες καὶ κατὰ μέγα μέρος τὴν πρωτοβουλίαν αὐτοῦ ἀναλαβόντες. Ἀνανίρητον δὲ τυγχάνει ὅτι μετὰ τῶν διακεκριμένων τούτων τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας ποιμεναρχῶν ὑπέροχον πράγματι κατέχει θέσιν ὁ γηραιὸς ἐκεῖνος ἱεράρχης, ὁ ἐπὶ ὀλόκληρον τριακονταετίαν μετὰ ζωηροῦ καὶ ἀκμαίου πάντοτε ζήλου τὰ συμφέροντα τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ἔθνους ἐξυπηρετῶν, ὁ ὀξύνοος ἐκεῖνος Ποιμεναρχὴς ὅστις ἐν τρισὶ σπουδαιοτέροις τῆς Ἐκκλησίας μητροπολιτικοῖς θρόνοις χρηματίσας τοσοῦτον συνετῶς τὰ ζωτικώτατα τῶν ἐπαρχιῶν τούτων συμφέροντα ὑπερίσπησεν, ὁ συνετὸς τέλος ἐκεῖνος ἀρχιερεὺς ὅστις ὑπὸ φλογερᾶς διακαϊόμενος φιλομουσίας τοσοῦτον καρτερῶς ὑπὲρ τῆς διανοητικῆς τῶν ἐπαρχιῶν τούτων ἀναπτύξεως ἠργάσθη κατὰ ἐκατοντάδας πράγματι δυνάμενος νὰ ἀριθμῆσῃ τὰς σχολὰς καὶ λοιπὰ φιλεκαπαιδευτικὰ σωματεῖα ἅτινα διὰ τῆς ἀμέσου αὐτοῦ πρωτοβουλίας συνέστησε καὶ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις αὐτοῦ διετήρησεν ὁ γηραιὸς οὗτος ἱεράρχης ὁ τοσοῦτον γενικῶς καὶ ὁμοθυμῶν οὐ μόνον παρὰ τῶν ἐπαρχιωτῶν αὐτοῦ, ἀλλὰ παρὰ παντός ὀρθοδόξου ὁμογενοῦς, ἀπολαύων ἀγάπης καὶ σεβασμοῦ ἐστίν — εἶναι ἀνάγκη νὰ τὸν ὀνομάσωμεν; — ἡ Αὐτοῦ Σεβασμιότης ὁ ΜΗ-

ΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΕΦΕΣΟΥ Κ. ΑΓΘΑΓΓΕΛΟΣ, οὗτινος ὁ ἀναγνώστης βλέπει ὀπισθεν τὴν σεβασμίαν εἰκόνα.

Ἄναλαμβάνοντες νὰ παράσχωμεν σήμερον διὰ τοῦ ἡμετέρου περιοδικῆ ἀτελῆ τινα τοῦ ἔθνοφιλοῦς τούτου ἱεράρχου βιογραφίαν καὶ παράσχωμεν εἰς τὸ ἀπανταχοῦ ὀρθόδοξον πλήρωμα βραχεῖαν τινὰ ἐκθεσιν τῶν μεγάλων τοῦ Ἁγίου Ἐφέσου ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ἔθνους ἐνεργειῶν, διατηρῶμεν ἐκ τῶν προτέρων τὴν βεβαιότητα ὅτι μετὰ ζωηροῦ ὑπὸ τῶν ἀναγνωστῶν τοῦ « Γραφικοῦ Κόσμου » θέλει ἀναγνωσθῆ ἡ βιογραφία αὕτη ἐνδιαφερόντος, καθότι γνωρίζομεν ὅτι καὶ ζωηρᾶς τὸ ἄτομον τῆς Αὐτοῦ Σεβασμιότητος παρὰ τῷ ὁμογενεῖ καὶ ὀρθοδόξῳ τῆς καθ' ἡμᾶς Ἀνατολῆς κόσμῳ ἀπολαύει δημοτικότητος.

* *

Γεννηθεὶς ἐν Μαγνησίᾳ ὁ διακεκριμένος οὗτος ἱεράρχης προσελήφθη κατὰ πρῶτον παρὰ τῷ τότε μητροπολίτῃ Ἐφέσου Ἀνθίμῳ τῷ Κουταλιανῷ ὡς ἀρχιδιάκονος αὐτοῦ, παρασχὼν σπουδαίας εἰς τὸν ποιμεναρχὴν ἐκεῖνον ὑπηρεσίας. Κατόπιν δὲ τοῦ Ἀνθίμου γενομένου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, προήγαγε τὸν παρ' αὐτῷ ἀρχιδιάκονα εἰς Ἀρχιδιάκονα τοῦ Οἴκουμενικοῦ Θρόνου.

Ἡ Μεγάλη Ἐκκλησία ἐκτιμῶσα εἶτα τὴν ἰκανότητα καὶ λοιπὰ προσόντα ὧν ὁ διαπρεπὴς οὗτος κληρικὸς πολλάς παρέσχε κατὰ διαφόρους περιστάσεις ἐνδείξει: προήγαγεν αὐτὸν κατὰ τὸ 1848 εἰς μητροπολίτην Σβορνικίου, ἐνθα καὶ μέχρι τοῦ 1861 διέμεινεν.

Ἐν τῇ πρώτῃ ταύτῃ ἐπαρχίᾳ, ἥς τὴν πνευματικὴν διοίκησιν ὁ συνετὸς οὗτος ἀρχιερεὺς ἀνέλαβε, κατεδείχθη ὅτι ὁ νεαρὸς οὗτος Ποιμεναρχὴς ἐστὶ πεπροικισμένος ὑπὸ τῆς φύσεως διὰ πολυτίμου ἀξίας διοικητικοῦ πνεύματος ὑπερσυναινούμενον μετὰ τῆς συμφοῦς τοῦ χαρακτήρος αὐτοῦ δραστηριότητος δὲν ἐβράδυνε νὰ ἐπιφέρῃ τὴν τελείαν τῆς ἐπαρχίας ταύτης ἀναγέννησιν.

Τὰ πλεῖστα καὶ δι' ἄλλον ἀνυπερέβλητα ἴσως προσκόμματα ἅτινα παρεμβλήθησαν ἐν τῇ ἐνεργείᾳ αὐτοῦ θαρραλέως ἀντιμετώπισε καὶ ἐπὶ τέλος ὀλοσχερῶς κατίσχυσε τούτων ὁ ὀξύνοος οὗτος ἱεράρχης.

Ὀλιγίστας ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ταύτῃ ὁ Ἅγιος

Σβορνικίου εὔρεν ἐκκλησίας καὶ ἐπὶ τῶν δακτύλων μόλις ἀριθμούμενα σχολεῖα· ἐν τούτοις μετ' ἐνθέρμου εἰς τὴν ἐκπαιδευτικὴν τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ διαμόρφωσιν ἐπιδοθεὶς ζήλου ἐγκατέλιπεν ἀποχωρῶν κατὰ τὸ 1862 μετὰ δεκατετραεῖς ἀγῶνας τὴν ἐπαρχίαν ταύτην εἰς ἀνθηρὰν ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν κατάστασιν καὶ τοῦ ὀνόματος τοῦ φιλοστόργου αὐτῆς ποιμενάρχου εὐλογοῦσαν.

* *

Ἡ αὐτὴ ἐπαινετὴ ἐνεργητικότης, ἡ αὐτὸς διακαὴς ὑπὲρ τῆς παιδείας καὶ τῶν γραμμάτων ζήλος διέκρινε καὶ τὴν ἀρχιερατικὴν αὐτοῦ περίοδον ἐν Δράμᾳ, ἔνθα ἀπὸ τοῦ 1861 μέχρι τοῦ 1872 ἀρχιερατεύσας τοσαύτας εὐαρέστους ἐγκατέλιπε παρὰ τῷ ποιμνίῳ αὐτοῦ ἀναμνήσεις. Τὴν ἐκπαιδευτικὴν τῆς ἐπαρχίας ταύτης κατάστασιν ἐκρυθμον ὄλως εὐρῶν καὶ ὀλιγίστας μόλις διατηροῦσαν σχολὰς καὶ ταύτας ἐν ἐλείπῃ καταστάσει, σπουδαίας δὲ δραστήριος οὗτος μητροπολίτης κατέβαλεν ἐνεργείας ὅπως ἐξαλείψῃ τὴν μαρμασματικὴν ἐκείνην στάσιμότητα καὶ τὸν πρὸς τὰ γράμματα τῶν ἐπαρχιωτῶν αὐτοῦ ὑποκαύση ζήλον.

Οὔτε μόχθων, οὔτε κόπων, οὔτε ἰδίων χρηματικῶν θυσιῶν πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ ἀποτελέσματος τούτου ἐφείσατο ὁ φιλόμουσος καὶ εὐλικρινὴς φίλος τῆς προόδου οὗτος Ποιμενάρχης· ἀλλὰ διὰ πολυμόχθων ἐνεργειῶν ἐπέτυχε τὴν ἐν τῇ Δράμᾳ σύστασιν ἐντελοῦς καὶ καλῶς κατηρτισμένου διδασκαλείου καὶ ἀνεγείρησιν συνάμα ἐν Ἀληστράτῃ κεντρικὴν Ἑλληνικὴν σχολὴν μεγάλων ὠφελειῶν εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ καταστᾶσαν πάροχον.

Μετὰ ἐν δεκαετῆς ἐνθέρμου ὑπὲρ τῆς ἡλικίης τε καὶ ὕλικῆς τῶν ἐπαρχιωτῶν αὐτοῦ προαγωγῆς προσπάθειας, ἡ Μεγάλῃ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία λαβοῦσα ὑπὸ ὄψιν τὴν πολῦτιμον τοῦ ἀρχιερέως τούτου σύνεσιν καὶ τὰς διακρινούσας αὐτὸν μεγάλας ποιμαντορικὰς ἀρετὰς, ἀπεφάσισεν ὅπως τὰ πολῦτιμα τοῦ διαπρεπούς τούτου ἱεράρχου προσόντα χρησιμοποίησιν ἐν ἐπαρχίᾳ ἐχούσῃ ἀσυγκρίτῃ τῷ λόγῳ μεγαλειτέραν τῶν δύο προηγουμένων σπουδαιότητα καὶ ἥσ-ἡ πνευματικὴ διοίκησις ἀπῆται, ἀντὶ τοῦ ἐξησθετισμένου τότε ἀρχιερέως αὐτῆς κ. Παΐσιου, μητροπολίτην ρέκτην καὶ ἐνεργητικὸν δυνάμενον νὰ ἀνταποκριθῇ

πρὸς τὰς σπουδαίας τοῦ δευτέρου τούτου ἀρχιερατικοῦ θρόνου ἀπαιτήσεις. Οὕτω δὲ κοινῇ καὶ ὁμοθυμῶν συνοδικῇ ἀποφάσει ὁ συνετός καὶ πεπειραμένος μητροπολίτης Δράμας Κ. Ἀγαθάγγελος προεχειρίζετο κατὰ τὴν 25ῃν Μαΐου 1872 εἰς ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΝ ΕΦΕΣΟΥ.

Οὐδέποτε ἐκλογὴ ἐτέρου μητροπολίτου προεκάλεσεν οὕτωσὶ γενικὸν παρὰ τοῖς ἐπαρχιώταις αὐτοῦ ἐνθουσιασμόν ὅσον ἡ τοῦ Ἁγίου Ἐφέσου παρὰ τοῖς νέοις αὐτοῦ ἐπαρχιώταις. Ἡ φήμη τῆς αὐτοῦ Σεβασμιότητος ὡς ἀνδρὸς δραστηρίου καὶ καθ' ὑπερβολὴν φιλομούσου ἐγέννα παρὰ τῷ ὀρθόδοξῳ τῆς ἐπαρχίας ταύτης πληθυσμῷ μεγάλας καὶ ζωηρὰς ἐλπίδας ὅτι ὁ νέος αὐτοῦ Ποιμενάρχης θέλει ἐργασθῆ ὑπὲρ τῆς ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν βελτιώσεως τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ μετὰ τῆς ἀγαθῆς ἐκείνης θελήσεως, καὶ τῆς σταθερᾶς ἐκείνης ἀποφασιστικότητος ἧτις καὶ ἐν τῶν κυριωτέρων τῆς αὐτοῦ Σεβασμιότητος ἀπετέλει συστατικόν.

Ἡ δὲ ἐν τῇ τρίτῃ αὐτοῦ ταύτῃ ἐπαρχίᾳ πολιτεία τῆς αὐτοῦ Σεβασμιότητος παρέχει ἡμῖν τὸ δικαίωμα νὰ εἰπώμεν ὅτι ὁ Ἅγιος Ἐφέσου οὐ μόνον δὲν διέψευσεν ἀλλὰ καὶ ἐν πολλοῖς ὑπερέβη τὰς προσδοκίας τῶν ἐπαρχιωτῶν του.

Ἄμα τῇ ἐκλογῇ αὐτοῦ παραλαβὼν πλείστους διακεκριμένους ἱεροκλήρυκας ἀπῆλθεν εἰς Μαγνησίαν, τὴν ἔδραν τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ, ἔνθα καὶ ἐπεδόθη εἰς τὴν ριζικὴν τῆς πνευματικῆς τῆς μεγάλης αὐτοῦ ἐπαρχίας ἀναδιοργάνωσιν, τὴν ζωηροτέραν εἰς τὸ ἔργον τῆς πνευματικῆς τῶν διαφόρων κωμοπόλεων αὐτῆς ἀναπτύξεως παρέχων ὄθησιν.

Σχολαὶ ἑλληνικαί, Παρθεναγωγεῖα, νηπιαγωγεῖα ἀπανταχοῦ τῇ ἀμέσῳ τῆς Α. Σεβασμιότητος ἐνεργείᾳ συνεστήθησαν. Οἱ δὲ ἐπαρχιώται αὐτοῦ, οἵτινες τέως ἀδιαφόρως ὄλως πρὸς τὰ ἀφορῶντα τὴν πρόοδον τῆς Πατρίδος αὐτῶν διέκειντο, διὰ τῶν διηνεκῶν τοῦ σεβαστοῦ αὐτῶν Ποιμενάρχου παρορμητέων προθύμως σήμερον σπεύδουσι νὰ παρέχῳσιν τὴν χρηματικὴν αὐτῶν συνδρομὴν ὅσας πρόκειται περὶ κοινοφελούς ἔργου οὔτινος ὁ προσφιλὴς των ἀρχιερέως ἀναλαμβάνει τὴν πρωτοβουλίαν.

Τῇ ἐνεργείᾳ τῆς Α. Σεβασμιότητος κατ' ἔτος ἐκπαιδεύεται ἐν τῷ Παρθεναγωγείῳ τῆς Παλλὰ-

Ὁ Μητροπολίτης Ἐφέσου Κύρ Ἀγαθάγγελος.

δος κοσμία ἐκ Μαγνησίας νεᾶνις, ἣτις ἀποφοιτῶσα ἀναλαμβάνει τὴν διευθύνσιν ἐνὸς τῶν νηπιαγωγείων ἄτινα πλεῖστα ἀριθμεῖ ἡ ἐπαρχία Ἐφέσου χάρις εἰς τὴν ἀκραιφνῆ τοῦ μητροπολίτου αὐτῆς φιλομουσίαν.

Ἰδίαις δὲ αὐτοῦ δαπάναις ἡ Α. Σεβασμιότης διατηρεῖ ἐν τῇ Θεολογικῇ σχολῇ ἐξ ὑποτρόφους εἰς τὴν διαμόρφωσιν τῶν ὁποίων πᾶσαν δυνατὴν καταβάλλει προσπάθειαν ὅπως τελειοποιούμενοι δυνηθῶσι νὰ διδάξωσι τὸν θεῖον λόγον παρά τῷ διψῶντι μαθήσειος ὀρθοδόξῳ τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ ποιμνίῳ.

Τὴν ζωηρὰν τοῦ ἱεράρχου τούτου φιλογενεῖαν καταδείκνυσι καὶ τὸ ζωηρὸν ἐνδιαφέρον ὅπερ ἐπιδεικνύσει πρὸς πᾶν φιλεκαπαιδευτικὸν τῆς ἡμετέρας πρωτεύουσας σωματεῖον, μετὰ πολλῆς τῆς προθυμίας σπεύδων πάντοτε νὰ παράσχη εἰς πάντα τὴν ἠθικὴν καὶ ὑλικὴν αὐτοῦ συνδρομῆν.

Τὴν δὲ μεγίστην ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ μερίμναν διετράνωσεν ὁ Ἅγιος Ἐφέσου καὶ ἐν ἄλλαις περιστάσεσιν ἰδίᾳ δὲ διὰ τῶν μεγάλων προσπαθειῶν ἃς κατέβαλεν ἐπὶ ἐσχάτων ὑπὲρ τῆς αἰσίας ἀποπερατώσεως τοῦ ζητήματος τῆς ἀνωρύξεως τοῦ λιμένου τῶν Κυθωνιῶν, ἐπιμόνους καταβαλὼν ἐνεργείας πρὸς λήψιν τοῦ σχετικοῦ προνομίου καὶ τῆς ἐκδόσεως τοῦ πρὸς τοῦτο ἀναγκαίου αὐτοκρατορικοῦ φερμανίου. Διὰ τοῦ μεγάλου τούτου εὐεργετήματος ὅπερ τοῖς Κυθωνιοῖς ἡ Α. Σεβασμιότης παρέσχεν, προσέλαθε παρ' αὐτοῖς τίτλον μεγάλης καὶ αἰωνίου εὐγνωμοσύνης.

* *

Ἄν ἡ Α. Σεβασμιότης ὁ ΑΓΙΟΣ ΕΦΕΣΟΥ τοσαύτας εἰς τὰς διαφόρους ἐπαρχίας ἐν αἷς ἐχρημάτισε παρέσχεν εὐεργεσίας, δεόν νὰ μὴ λησμονήσωμεν ὅτι σπουδαῖαι εἰσιν ἐπίσης αἱ ἐκδουλεύσεις ἃς διὰ τῆς ἐκτάκτου αὐτοῦ πείρας ὁ γηραιὸς οὗτος μητροπολίτης κατὰ διαφόρους περιστάσεις καὶ τῇ μητρὶ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ παρέσχεν.

Πολλάκις χρηματίσας μέλος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τὸ ἐνεργητικώτερον ἔλαβε πάντοτε μέρος εἰς τὰ κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους ἀναφανέντα μεγάλα ἐκκλησιαστικά ζητήματα. Οἱ δὲ κατὰ καιρὸν Οἰκουμενικοὶ Πατριάρχαι μεγίστην εἰς

τὴν περὶ παντὸς ζητήματος γνώμην τοῦ πεπειραμένου τούτου ἱεράρχου ἠνύουον νὰ παρέχωσι σημασίαν, μεγάλως τὴν εἰλικρίνειαν καὶ εὐστάθειαν τοῦ χαρακτήρος αὐτοῦ ἐκτιμῶντες.

Ἐν τῇ δυσχερῇ ἰδίᾳ ἐκείνῃ περιστάσει καθ' ἣν, ἀσθενούντος τοῦ πρῶην Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου γηραιῷ Ἰωακείμ τοῦ Β'. ἡ Α. Σεβασμιότης ἐξεπλήρου χρέη ἐπιτρόπου τῆς Α. Παναγιότητος ἐξεπλήρου χρέη ἐπιτρόπου τῆς Α. Παναγιότητος, ὁ Ἅγιος Ἐφέσου κατέδειξε διὰ μίαν εἰσέτι φορὰν διὰ τῆς περισκέψεως καὶ συνετῆς αὐτοῦ ἐπιφυλακτικότητος ὅτι κατέχει στοιχεῖα διοικητικῆς ἱκανότητος λίαν πολυτίμα καὶ ὧν πολλοὶ ὀλίγοι δυστυχῶς τῶν καθ' ὑμᾶς ἱεραρχῶν εὐμοιροῦσι. Μετὰ πολλῆς ἐπίσης τῆς ἐπιτυχίας διεκυβέρνησε τὰ τῆς Ἐκκλησίας καὶ μετὰ τὸν θάνατον Ἰωακείμ τοῦ Β'. ἐκλεγείς παμψηφεὶ τοποτηρητῆς τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου.

Ἡ Αὐτοκρατορικὴ Κυβέρνησις τὴν εἰλικρινεστέραν πρὸς τὸ ἄτομον τοῦ συνετοῦ τούτου μητροπολίτου τρέφει ἐκτίμησιν καὶ πολλάκις κατέδειξε τὴν ὑπόληψιν ἣν παρ' αὐτῇ ὁ διακεκριμένος οὗτος τοῦ Πατριαρχικοῦ θρόνου ἱεράρχης ἀπολαύει. Οὕτως ἡ Α. Ὑψηλότης ὁ πρῶην Μ. Βεζύρης Σαφρέτ πασσᾶς κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἐν τῇ Ὑψ. Πύλῃ ἐπιστήμου τοῦ νέου Πατριάρχου Ἰωακείμ τοῦ Γ'. παρουσιάσεως ἐξέφρασεν ἐπανηλειμμένως τὴν εὐαρέσκειαν τῆς Αὐτοκρ. Κυβερνήσεως ἐπὶ τῇ μεγίστῃ λεπτότητι καὶ συνέσει ἣν ὁ Ἅγιος Ἐφέσου ἐπεδείξατο ἐν ταῖς μετὰ τῆς Ὑψ. Πύλης σχέσεσι τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου καθ' ὅλον τὸ χρονικὸν διάστημα καθ' ὃ ἡ Α. Σεβασμιότης προΐττατο αὐτοῦ.

Ἐκτὸς τῶν παρασῆμων Μετζιτιῆ τρίτης καὶ δευτέρας τάξεως, ἄτινα ἡ Αὐτοκρ. Κυβέρνησις ἀπένευμεν αὐτῷ εἰς ἐνδείξιν τῆς μεγάλης αὐτῆς πρὸς τὸ ἄτομον αὐτοῦ ὑπολήψεως, ἡ αὐστριακὴ κυβέρνησις ἀπένευμα τῇ Αὐτοῦ Σεβασμιότητι τὸ παράσημον τοῦ Φραγκίσκου Ἰωσήφ, ὁ δὲ ἡγεμὼν τῆς Σερβίας τὸ τοῦ Τακόβου.

Δίδοντες τέρμα εἰς τὴν ἀτελῆ ταύτην τοῦ γηραιῷ τούτου μητροπολίτου βιογραφίαν δὲν δύναμεθα νὰ μὴ προσθέσωμεν ὅτι ἡ Μεγάλῃ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ θὰ ἦτο λίαν εὐτυχῆς ἂν ἤρθῃμιν ἐν τοῖς κόλποις αὐτῆς πολλοὺς ὡς τὸν ΑΓΙΟΝ ΕΦΕΣΟΥ ἀρχιερεῖς, ἧτοι διαπρεπεῖς ἱεράρχαι

πεπραιομένους δι' ἐξαιρετικῆς συνέσεως, μεγίστης ὕψινης παραδειγματικῆς φιλογενείας καὶ τιμῶντας πράγματι τὴν Ὀρθοδοξίαν καὶ τὸν Ἑλληνισμόν.

Α. Σ.

ΠΟΤΕΡΕΡΕΣ

ΤΗ ΚΥΡΙΑ Σ. Ζ.

Τρέμεις τὸ μνήμα! τὸ βαθύ μυστήριο φοβᾶσαι... καὶ τὴ ζωὴ τὴν ἔρημην ν' ἀφήσης τὴ λυπᾶσαι! Βλέπεις νεκρὸν καὶ σκιάζεσαι, εὐθὺς τὴν ὄψιν χάνεις, νὰ καταλάβῃς δὲν μπορεῖς πῶς πρέπει ν' ἀποθάνῃς. Θέλεις τὰ μάτια ἀνοικτὰ στὸν ἥλιο ὑψωμένα, ἐλεύθερα τὰ χέργια σου καὶ ὄχι σταυρωμένα...

Τρέμεις τὸ μνήμα! λαχταρᾶς γιὰ τῆς ζωῆς τὴ δρόσο δυστυχισμένη φίλη μου, ἄχ, μὴ φοβᾶσαι τόσο. Τί ὄφελος; καιμιὰν αὐγὴ, κανένα μαῦρο βράδυ, θὰ κλείσουν καὶ τὰ μάτια σου σ' τῆς νύχτας τὸ σκοτάδι.

Ὁ φόβος γιὰ τὸ θάνατο πολλοὺς θανάτους ραίνει... ὅποιος τὸν τάφο σκιάζεται κάθε στιγμὴ πεθαίνει!

Τρέμεις τὸ μνήμα... καὶ γιατί αὐτὸ νὰ σὲ δειλιάζη; Ποτὲ σ' τὴ μάνα τὸ παιδί δὲν πρέπει νὰ τρομάζη. Κ' εἶν' ἡ μεγάλη μάνα μας τὸ μνήμα ποῦ φοβᾶσαι... Ὡ, θὰ ἰδῆς πόσον καλὰ ἐκεῖ θὲ νὰ κοιμᾶσαι! Ἔνα καιρὸ ἐκοίμησες παιδιὰ σ' τὴν ἀγκαλιὰ σου. Ἔτσι γλυκᾶ θὰ κοιμηθῆς, σὰν τὰ μικρὰ παιδιὰ σου.

Ἄκουσε ἕναν ποῦ πατεῖ τοῦ τάφου του τὸ στρώμα, ποῦ ὁ χάρος τὸν γειτόνεψε κι' ὅπου μύριζει χῶμα. Ἄπο μακρὰ ὡσὰν νυχτιὰ τὸ μνήμα μᾶς τρομάζει, μ' ἀπὸ αἰὰ ὅποιος τὸ ἰδῆ ἢ νύχτα του χαράζει... τὸ λένε κρῦο καὶ στενὸ, τὸ βλέπουνε καὶ κλένε. Μὴ τοὺς ἀκοῦς! ἀνάπαυσι, ἀνάπαυσι τὸ λένε...

Κ' ἐγὼ τὸ μνήμα μιὰ φορὰ φοβούμην σὰν ἐσένα. μωρὸς ποῦ ἤμουν! τῶσθεπα μὲ μάτια δειλιασμένα. Μὰ ἔτρυψα στὸ βᾶθος του τὸ σκοτεινὸ μ' ἐλπίδα,

καὶ τὴ γαλήνη τ' οὐρανοῦ ἐθάρρεψα πῶς εἶδα... τὸ φάντασμα ποῦ τρομάζα παραδείσος μου ἴφάνη. ὦ, πίστευσε! δὲν εἶν' κακὸ κανένας ν' ἀποθάνῃ!

Ὁ πεζοδρόμος ποῦ περνᾷ ἀτέλειωτο λαγκάδι, σὰν φθάσῃ εἰς τὴν ἤσυχην καλύβη του τὸ βράδυ, τὸ πτωχικὸ κρεβάτι του μὲ πόθον ἐτοιμάζει, καὶ τὸ κορμὶ ποῦ κούρασε σ' τὸ δρόμο ξεκουράζει... κι' ὁ ἄνθρωπος τὴν λαγκάδιὰ τοῦ κόσμου σὰν περάσῃ, θὰ ξεκουράσῃ τὸ κορμὶ σ' τὸ μνήμα του σὰν φθάτῃ.

Ὁ τάφος εἶναι σπλαγγνικὸς, στὴ γῆ πεσμένο ἀστέρι, σύννεφο, ποῦ στὸν οὐρανὸ κάθε διαβάτη φέρει. τοῦ παραδείσου ἀπόκρυφα κρυμμένο μονοπάτι... ἢ ὕπνος δίχως ὄνειρα σὲ ἤσυχον κρεβάτι. Ποτὲ. ποτὲ νυφιάτικο, ἀνθόστρωτο κλινάρι γεμάτο πόθους κ' ἔρωτες, δὲν ἔχει τόση χάρι!

Ὅταν ἐκεῖ ἀναπαυθῆ τὸ δύστυχο κορμὶ μου, θὰ ἔρχεται στὸν ὕπνο σου ἢ φιλικὴ ψυχὴ μου, καὶ θὰ σοῦ λέγῃ τὰ κρυφὰ τοῦ τάφου ἕνα, ἕνα! χαρὰ σ' ἐκείνους π' ἄραξαν στοῦ τάφου τὸν λιμένα! ἂν ὄχι ἄλλο, εἰς αὐτὸν κανένας ἤσυχάζει. Ἐκεῖ κοιμᾶται κ' ἡ καρδιὰ καὶ δὲν ἀναστενάζει!

Α. ΠΑΡΑΣΧΟΣ.

Εἰς τὸ μεδαλλιον τῆς!

Τοῦτο τὸ κοσμηματάκι
Περιέχει κομματάκι

Ἄπο τὰ σγουρᾶ μαλλιά μου
Μὲ τ' ἀφράτο τὸ χεράκι
Πῆρε ἕνα ψαληδάκι
Πῆρε δὲ καὶ τὰ μυαλά μου.

Κι' εἶναι ἕνα κοριτσάκι
Πονηρὸ σὰν διαβολάκι
« Ἄν κρατήσης τὰ μαλλιά μου,
« Θελκτικὸν μου ἀγγελάκι »
Εἶπόν εἰς τὸ κορυτσάκι
« Ἄρες με πλὴν τὰ μυαλά μου. »

Σούρωσε τὸ στοματάκι,
Μ' εἶδε μ' ἡμεροῦματάκι,
Καὶ « ἂν θέλῃς τὰ μαλλιά σου
« Πᾶστα, » μ' εἶπε τὸ πουλάκι,
« Κτύπα πλὴν τὸ κεφαλάκι
« Γιὰ νὰ εὔρης τὰ μυαλά σου. »

Τὸ χτυπῶ τὸ κεφαλάκι
 Ἄλλ' ἐκέينو, « Μιμικάκη
 « Γὰ νὰ εὔρης τὰ μυαλά σου
 « Δόσε εἰς τὸ χοριτσάκι
 « Τὸ τρελλὸ χελιδονάκι
 « Πάλιν, λέγει, τὰ μαλλιά σου. »

Π . . . Κ

Ἐκπληροῦντες Ἰερὸν καὶ ἀπαραίτητον ἅμα καθῆκον θέλομεν καταχωρήσει ἐν τῷ προσεχεῖ τεύχει τοῦ « Γραφικοῦ Κόσμου » τὴν σεπτὴν εἰκόνα τοῦ γεραροῦ καὶ αἰδιμοῦ τῆς Ὁρθοδόξιας πρωθιεράρχου, **ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ** τοῦ **ΣΤ'**. ὁμοῦ μετ' ἐκτενοῦς τοῦ βίου Αὐτοῦ βιογραφίας.

ΦΑΡΜΑΚΕΙΟΝ ΑΓΓΕΛΟΥ ΤΙΤΟΥ

Μεγάλη Ὁδοῦ Γαλατᾶ Ἀριθ. 273.

Τοπτσιλάρ τζαδεσί (Καβάφικα) παρὰ τὴν θύραν τοῦ Χασήμ βέη χάν.

ΑΠΟΘΗΚΗ — Εἰδικῶν φαρμάκων, ἐπιδέσμων, ελαίου ἥπατος ὀνίσκου, Κίνας κτλ. κτλ.

Ὁ ὑποφαινόμενος φέρω εἰς γνῶσιν τοῦ Δημοσίου ὅτι συνέστησα τὸ ὑπὸ τὴν ἀνωτέρω διεύθυνσιν φαρμακεῖον ἐφοδιάσας αὐτὸ δι' ἐκλεκτῶν φαρμάκων.

Τὸ ὑπὸ τὴν διεύθυνσίν μου κατάστημα παρέχει πᾶσαν ἐγγύησιν διὰ τὴν ὡς οἶόν τε ἀκριβῆ καὶ καθαρὰν ἐκτέλεσιν τῶν φαρμάκων.

Ὁ εἰς τὸ κοινὸν τῆς πόλεως ἡμῶν γνωστὸς ἰατρός κ. Φ. Δ. Φωτιάδης παρέχει ἰατρικὰς συμβουλὰς καθ' ἐκάστην ἀπὸ τὰς 10—12 π. μ. Θεραπεύει δὲ εἰδικῶς τὰ νοσήματα τῆς ρινός, καὶ τῶν ὠτων, τοῦ λάρυγγος καὶ τοῦ στήθους — ὡς καὶ τὰ συφυλιτικὰ νοσήματα — Θεραπεία δι' ἡλεκτρισμοῦ. Κατὰ πᾶσαν τρίτην ὥρεάν.

Ἐκτὸς τούτου παρέχειται ἰατρικὴ συνδρομὴ κατὰ πᾶσαν ὥραν τῆς ἡμέρας.

ΑΓΓΕΛΟΣ ΤΙΤΟΣ.

Οἱ καπνισταὶ τῆς πρωτευούσης μας οἱ ποιούμενοι χρῆσιν τῶν καπνῶν τοῦ ΟΣΜΑΝΙΕ παρετήρησαν βεβαίως δι' ὅποσον ἐκλεκτῆς ποιότητος καπνῶν ἐξυπηρετεῖ αὐτοὺς ἐπ' ἐσχάτων τὸ ἐργαστάσιον τοῦτο· ἰδίᾳ δὲ ἀπὸ τῆς εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐπιστροφῆς τοῦ διευθυντοῦ καὶ ἰδιοκτητοῦ αὐτοῦ κ. Π. ΣΕΦΕΡΙΑΔΟΥ πᾶσα δυνατὴ κατεβλήθη καὶ καταβάλλεται ὑπὸ τοῦ διακεκριμένου τούτου καπνεργοστασιάρχου προσπάθεια ὅπως τὰ καπνὰ ἄτινα τὸ Ὄσμανιὲ παρέχει εἰς τὴν δημοσίαν κατανάλωσιν προέρχονται πάντοτε ἐκ τῶν χωρῶν τῶν ἀνεγνωρισμένων ὡς παραγοῦσῶν τὰ καλλίτερα ἐν Τουρκίᾳ καπνὰ.

Περιττὴν θεωροῦντες πᾶσαν παραιτέρω ὑπὲρ τοῦ ἐργοστασίου τούτου σύστασιν περιοριζόμεθα εἰς τὴν ἐν τῷ «Γραφικῷ Κόσμῳ» καταχώρησιν τῆς εἰδοποιήσεως τῆς ἀξιοτίμου διεύθυνσεως τοῦ ἐργοστασίου τούτου ἐχούσης ὡς ἑξῆς:

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ ΚΑΠΝΩΝ « ΟΣΜΑΝΙΕ. »

Μετὰ λύπης ἐπληροφορήθημεν ὅτι τὰ ἐν τῷ ὑπ' ἀριθμὸν 77 ἀπέναντι τῆς γεφύρας καπνεργοστασίῳ ἡμῶν Ὄσμανιὲ κατασκευαζόμενα καπνὰ, ἅπερ προηγουμένως ἤρρεσκον εἰς τοὺς πελάτας ἡμῶν, ἐσχάτως ἔνεκα ἀμελείας ὑπαλλήλων τινῶν ἐφάνησαν δυσαρεστοῦντα τοὺς πελάτας. Ἐπὶ τούτῳ ἀμέσως ἀπεβλήθησαν οἱ ὑπάλληλοι οὗτοι, τὸ ἐργοστάσιον διερυθμίσθη, ἐγὼ δ' αὐτὸς ἠρξάμην ἐπιστατῶν. Οὕτω τὰ ἐκ Ἐάνθης (Γένιτζε) μετενεχθέντα ὡς καὶ τὰ ὑπάρχοντα ἐν τῷ ἐργοστασίῳ καπνὰ μυρωδάτα θὰ παρασκευάζωνται εἰς τρόπον ὥστε νὰ ὑπερβαίνωσιν ὡς πρὸς τὴν ποιότητα τὰ πρότερον κατασκευαζόμενα καὶ νὰ εὐχαριστῶσι κατὰ πάντα τοὺς πελάτας. Τὰ εἰρημένα καπνὰ Γένιτζε παρασκευάζονται εἰς ἅπαντα τὰ εἶδη, πρὸς διάκρισιν δὲ ἀπὸ τῶν παλαιῶν τὰ σήματα τῶν πακέτων ἠλλαξαν. Οὕτω λοιπὸν ἐν τῷ καπνεργοστασίῳ, ὡς καὶ ἐν πάσαις ταῖς λοιπαῖς ἀποθήκαις, εὐρίσκονται καπνὰ καὶ σιγὰρα ἀρίστης ποιότητος εἰς τιμὰς συγκатаβατικὰς.

Ἐπειδὴ δὲ αὐτοκρατορικῆ εὐνοίᾳ ἔτυχον τοῦ προνομίου τοῦ νὰ ἦναι ἀπηλλαγμένα τοῦ φόρου τῆς δασμολογικῆς ταινίας τὰ εἰς Εὐρώπην ἀποστελλόμενα καπνὰ, διὰ τοῦτο οἱ ἐν αὐτῇ πελάται ἡμῶν θὰ ἔχωσι κέρδος 20 0/0.

Π. ΣΕΦΕΡΙΑΔΗΣ.